

NECATİ TOSUNER'İN HAYATI, SANATI VE ROMANCILIĞI

(Yüksek Lisans Tezi)

Sümevra KUNDAKÇI

Kütahya - 2018

T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

NECATİ TOSUNER'İN HAYATI, SANATI VE ROMANCILIĞI

Danışman:

Dr. Öğr. Üyesi Özlem KAYABAŞI

Hazırlayan:

SümeYra KUNDAKÇI

Kütahya – 2018

Kabul ve Onay

Sümeýra KUNDAKÇI'nin hazırladığı “Necati Tosuner’in Hayatı, Sanatı ve Romancılığı” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği/ oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

...../...../2018

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Dr. Öğr. Üyesi Özlem KAYABAŞI (Danışman)		
Dr. Öğr. Üyesi Halil ADIYAMAN		
Dr. Öğr. Üyesi Ali PULAT		

Doç. Dr. Ayhan KAHRAMAN

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Necati Tosuner’in Hayatı, Sanatı ve Romancılığı” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2018

Sümevra KUNDAKÇI

Özgeçmiş

1992 yılında Tekirdağ'ın Çerkezköy ilçesinde doğdu. 2010 yılında bugünkü adı Çerkezköy Ticaret ve Sanayi Odası Lisesi'nden mezun oldu. 2011 yılında, Dumlupınar Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde lisans öğrenimine başladı ve 2015 yılında mezun oldu. 2015 yılında, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans bölümünde öğrenci olmaya hak kazandı ve halen yüksek lisans eğitimine devam etmektedir.

ÖZET

NECATİ TOSUNER'İN HAYATI, SANATI VE ROMANCILIĞI

KUNDAKÇI, Sümeyra

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Özlem KAYABAŞI

Mayıs, 2018, 137 sayfa

Türk Edebiyatı'na yazdığı öykülerle adım atan Necati Tosuner, kendine has söyleyiş tarzıyla edebiyatımızda farklı bir yer edinir. Bu farklılığı eserlerinde kullandığı dil ve anlatımla yakalayan yazarın, öykünün yanı sıra roman, tiyatro, deneme gibi edebi türlerde de ürün ortaya koyduğu görülür. Çocukken geçirdiği kazanın tesirinde kalan yazar, bireysel konulara yönelir. Türkiye'nin siyasi gündeminden etkilenerek zamanla toplumsal konularda da eser vermeye başlar. Bu sebeple Necati Tosuner'in ilk romanlarında bireysel temalı konular işlenirken, daha sonraki romanlarında toplumsal temalı konuların işlendiği görülür. Bu çalışmada, Necati Tosuner'in romanları yapı bakımından incelenmiştir. Romanların yapısı incelenirken Şerif Aktaş'ın *Anlatma Esasına Bağlı Edebi Metinlerin Tahlili (Teori ve Uygulama)* kitabı esas alınmıştır.

Bu kapsamda çalışma iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümünde Necati Tosuner'in hayatı, sanatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde yazarın romanları yapı bakımından incelenmiştir. Romanlar sırasıyla; zihniyet, yapı, olay ve olay örgüsü, kişiler, zaman, mekân, dil ve anlatım, bakış açısı, tema başlıkları altında değerlendirilmiştir. Bu çalışma yapılırken konuyla ilgili daha önceden yazılan kitaplar, makaleler, tezler ve internet kaynakları taranmıştır.

Anahtar Kelimeler: Necati Tosuner, Roman, Yapı.

ABSTRACT

THE LIFE, ART AND NOVELISTIC FEATURES OF NECATİ TOSUNER

KUNDAKÇI, Sümeyra

Master's Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Thesis Consultant: Associate Prof. Dr. Özlem KAYABAŞI

May, 2018, 137 pages

Necati Tosuner, took a step into Turkish literature with his stories, take place in our literature with his specific literary form. It's seen that the writer, who catches this specification thanks to his language and expression in his written works, also gives works in different literary forms such as novel, theatre play, essay besides stories. Impressed by the accident that he had in his childhood, the writer tends to write in personal topics. In time, he begins to write in social topics by being impressed with the political agenda of Turkey. Therefore, while personal –themed topics are treated in Necati Tosuner's initial novels, it's seen that social –themed topics are treated in his later novels. In this study, Necati Tosuner's works were analyzed structurally. While analyzing the structure of the novels, the book-The Analysis of Literary Texts Based on Narration (Theory and Practice) by Şerif Aktaş was taken as a basis.

In this context, the study is divided into two sections. In the first section, information related to Necati Tosuner's life, art and works are provided. In the second section, the writer's works are analyzed structurally. The novels are assessed respectively under the title of; mentality, structure, event and plot, characters, time, setting, language and expression, point of view themes. While this study was being done, the books, articles, thesis and internet sources were searched.

Keywords: Necati Tosuner, Novel, Structure

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	Sayfa v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM NECATİ TOSUNER'İN HAYATI, SANATI VE ROMANCILIĞI

1.1. HAYATI.....	7
1.2. SANATI.....	8
1.3. ESERLERİ.....	11
1.3.1. Hikâyeler.....	11
1.3.2. Romanlar.....	11
1.3.3. Çocuk Kitapları.....	11
1.3.4. Tiyatro.....	12
1.3.5. Deneme	12

İKİNCİ BÖLÜM NECATİ TOSUNER'İN ROMANCILIĞI

2.1. SANCI.. SANCI... (1977)	14
2.1.1. Zihniyet.....	14
2.1.2. Yapı.....	17
2.1.2.1. Olay ve Olay Örgüsü	17
2.1.2.1.1. Özet.....	17
2.1.2.1.2. Olay Örgüsü.....	18
2.1.2.2. Kişiler.....	20
2.1.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler.....	20
2.1.2.2.2. Yazarın Sözüünü Emanet Ettiği Kişiler	21
2.1.2.2.3. Dekoratif Unsur Durumundaki Kişiler	22
2.1.3. Zaman	22
2.1.3.1. Vaka Zamanı	22
2.1.3.2. Anlatma Zamanı.....	23
2.1.4. Mekân	24
2.1.4.1. Somut Mekân	24
2.1.4.1.1. Açık Mekân	24
2.1.4.1.2. Kapalı Mekân	25
2.1.5. Dil ve Anlatım	26
2.1.6. Bakış Açısı	28
2.1.6.1. Hâkim Bakış Açısı	28
2.1.6.2. Kahraman Bakış Açısı	28

2.1.7. Tema	29
2.2. YALNIZLIKTAN DEVREN KİRALIK (2000)	31
2.2.1. Zihniyet.....	31
2.2.2. Yapı.....	35
2.2.2.1. Olay ve Olay Örgüsü	35
2.2.2.1.1. Özet.....	35
2.2.2.1.2. Olay Örgüsü.....	36
2.2.2.2. Kişiler.....	38
2.2.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler.....	38
2.2.2.2.2. Yazarın Sözünü Emanet Ettiği Kişiler	41
2.2.2.2.3. Dekoratif Unsur Durumundaki Kişiler	42
2.2.3. Zaman	43
2.2.3.1. Vaka Zamanı	43
2.2.3.2. Anlatma Zamanı.....	44
2.2.4. Mekân	45
2.2.4.1. Somut Mekânlar.....	45
2.2.4.1.1. Açık Mekân	45
2.2.4.1.2. Kapalı Mekân	46
2.2.5. Dil ve Anlatım	48
2.2.6. Bakış Açısı	49
2.2.6.1. Hâkim Bakış Açısı	49
2.2.6.2. Kahraman Bakış Açısı	49
2.2.7. Tema	50
2.3. BANA SEN SÖYLE (2002).....	51
2.3.1. Zihniyet.....	52
2.3.2. Yapı.....	56
2.3.2.1. Olay ve Olay Örgüsü	56
2.3.2.1.1. Özet.....	56
2.3.2.1.2. Olay Örgüsü.....	57
2.3.2.2. Kişiler.....	58
2.3.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler.....	58
2.3.2.2.2. Yazarın Sözünü Emanet Ettiği Kişiler	61
2.3.2.2.3. Dekoratif Unsur Durumundaki Kişiler	62
2.3.3. Zaman	63
2.3.3.1. Vaka Zamanı	63
2.3.3.2. Anlatma Zamanı.....	64
2.3.4. Mekân	65
2.3.4.1. Somut Mekânlar.....	65
2.3.4.1.1. Açık Mekân	65
2.3.4.1.2. Kapalı Mekân	65
2.3.5. Dil ve Anlatım	67
2.3.6. Bakış Açısı	69
2.3.6.1. Hâkim Bakış Açısı	69
2.3.6.2. Kahraman Bakış Açısı	70

2.3.7. Tema	70
2.4. YAZARIN ÜÇLEME ROMANLARI	71
2.4.1. Kasırganın Gözü (2008).....	72
2.4.1.1. Zihniyet	73
2.4.1.2. Yapı.....	77
2.4.1.2.1. Olay ve Olay Örgüsü	77
2.4.1.2.1.1. Özet.....	77
2.4.1.2.1.2. Olay Örgüsü.....	77
2.4.1.2.2. Kişiler	80
2.4.1.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler.....	80
2.4.1.2.2.2. Yazarın Sözüünü Emanet Ettiği Kişiler.....	80
2.4.1.2.2.3. Dekoratif Unsur Durumundaki Kişiler	81
2.4.1.3. Zaman	82
2.4.1.3.1. Vaka Zamanı	82
2.4.1.3.2. Anlatma Zamanı	82
2.4.1.4. Mekân	83
2.4.1.4.1. Somut Mekânlar	83
2.4.1.5. Dil ve Anlatım.....	84
2.4.1.6. Bakış Açısı	86
2.4.1.6.1. Kahraman Bakış Açısı.....	86
2.4.1.7. Tema	87
2.4.2. Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! (2012)	88
2.4.2.1. Zihniyet	89
2.4.2.2. Yapı.....	91
2.4.2.2.1. Olay ve Olay Örgüsü	91
2.4.2.2.1.1. Özet.....	91
2.4.2.2.1.2. Olay Örgüsü.....	91
2.4.2.2.2. Kişiler	93
2.4.2.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler.....	93
2.4.2.2.2.2. Yazarın Sözüünü Emanet Ettiği Kişiler.....	93
2.4.2.3. Zaman	94
2.4.2.4. Mekân	96
2.4.2.4.1. Somut Mekânlar	96
2.4.2.4.1.1. Açık Mekân	96
2.4.2.5. Dil ve Anlatım.....	97
2.4.2.6. Bakış Açısı	99
2.4.2.7. Tema	100
2.4.3. Korkağın Türküsü (2014)	102
2.4.3.1. Zihniyet	103
2.4.3.2. Yapı.....	107
2.4.3.2.1. Olay ve Olay Örgüsü	107
2.4.3.2.1.1. Özet.....	107
2.4.3.2.1.2. Olay Örgüsü.....	107
2.4.3.2.2. Kişiler	110
2.4.3.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler.....	110
2.4.3.2.2.2. Yazarın Sözüünü Emanet Ettiği Kişiler.....	110

2.4.3.3. Zaman	111
2.4.3.4. Mekân	113
2.4.3.4.1. Somut Mekânlar	113
2.4.3.5. Dil ve Anlatım.....	115
2.4.3.6. Bakış Açısı	116
2.4.3.6.1. Hâkim Bakış Açısı.....	116
2.4.3.6.2. Kahraman Bakış Açısı.....	117
2.4.3.7. Tema	118
2.5. ÇIRPINIŞLAR (2016).....	119
2.5.1. Zihniyet.....	119
2.5.2. Yapı.....	122
2.5.2.1. Olay ve Olay Örgüsü	122
2.5.2.1.1. Özet.....	122
2.5.2.1.2. Olay Örgüsü.....	122
2.5.2.2. Kişiler.....	123
2.5.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler.....	123
2.5.3. Zaman	124
2.5.4. Mekân	126
2.5.4.1. Somut Mekânlar.....	126
2.5.4.1.1. Açık Mekân	126
2.5.4.1.2. Kapalı Mekân	127
2.5.5. Dil ve Anlatım	127
2.5.6. Bakış Açısı.....	128
2.5.6.1. Kahraman Bakış Açısı	128
2.5.7. Tema	129
SONUÇ.....	131
KAYNAKÇA	134
DİZİN	136

TEZ METNİ

GİRİŞ

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Araştırmanın Amacı

Edebiyatımızda özgün üslubuyla adından söz ettiren Necati Tosuner, yazın yaşamına henüz lise çağlarında başlar. Roman, tiyatro, deneme gibi farklı edebi türlerde ürün veren yazar, hem bireysel hem de toplumsal konuları işler. İlk dönem eserlerinde kendi hayatının izleri görülür. Dört yaşında geçirdiği kaza sonucu kambur kalması ve bu süreçte yaşadıkları eserlerine yansır.

Realist yönüyle dikkat çeken Necati Tosuner, bireysel konulardan yola çıkarak günümüzdeki sorunları ele alır. Bu sorunları derinlemesine irdeleyen yazar, özellikle toplumun engelli bireylere karşı tutumu üzerinde yoğunlaşır. İlk romanı olan *Sancı.. Sancı...* ve bunu takip eden diğer romanları *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ile *Bana Sen Söyle* romanlarında bedensel engelli bireyleri ele alarak okuyucuya duyarlı olmak konusunda mesaj iletir. Yazar, eserlerinde kurmaca bir dünyadan ziyade gerçekleri yansıtır. Bireysel sorunlarının yanı sıra Türkiye'nin gündeminde var olan sorunlarla romanlarının zihniyetini oluşturur. Bunun akabinde kadına şiddet ve kız çocuklarının erken evlendirilmesi gibi problemlere değinip eleştiride bulunur. *Sancı.. Sancı...* romanında, Türkiye'den işçi göçüyle Almanya'ya yerleşen gurbetçi Türklerin yaşadıkları üzerinde durulur. Yazar, bunların ardından kaleme aldığı romanlarında kadına şiddet, kız çocuklarının erken evlendirilmesi, yoksulların aşağılanması meselelerine değinir.

Necati Tosuner'in romanlarında dikkati çeken asıl unsur zihniyettir. Bunun yanı sıra, işlenen temanın da oldukça önemli olduğu görülür. Yazar, eserlerindeki temayı, okuyucuya yol göstermek amacıyla kullanır. Özellikle işlediği yalnızlık ve ölüm temaları üzerinden zamanın kıymetinin bilinmesi gerektiği mesajını verir. Bu kapsamda ele alınan çalışmada Necati Tosuner'in romanlarında yapı incelemesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Metinler cümlelerden oluşan anlamlı birimlerin, kuralı ancak kullanıldığı metinde ortaya çıkan bir düzene bağlı olarak bir araya getirilmesiyle oluşurlar. Bu bir örgüdür, bir sistemdir. Bu örgünün veya sistemin birimleri arasında çok yönlü ilişkilerin

bulunabileceği hissedilir. Bu ilişkiler de metnin amacına, oluşturulduğu ve kullanıldığı bağlama göre değişebilir. Ancak her metinde temel iki ilişki ağının, örgünün veya yapının gerçekleşmesinde büyük payı olduğunu bilmekte büyük yarar vardır. Bunların biri metnin örgüsünde dil kurallarının rolünden kaynaklanır. Art arda gelen veya aynı düzlemde bir arada bulunan birimler dil bilgisi kurallarıyla birbirine bağlanırlar. Buna bağlaşıklık denir. Bir diğeri ise anlamla ilgilidir. Metni meydana getiren parçalar arasındaki anlam ilişkisine de bağdaşıklık adı verilir. Hem metinde hem de metni meydana getiren parçalarda bu ilişki ağını izlemek mümkündür. Metnin anlaşılabilir ve tutarlı olması bu ilişkiler ağının niteliği ile yakından ilgilidir. (Aktaş, 2015: 16). Bu değerlendirmeler doğrultusunda eser incelemelerinin geniş kapsamlı olduğu görülür. Eserin incelenmesi metnin türüne göre şekil alır.

Bir metin konusunu; yazarın hayatından, düşüncelerinden, tecrübelerinden ya da şahit olduğu olaylardan alır. Eserin en önemli unsurlarından biri işlenen konudur. Her metnin bir konusu vardır. Yazar, eserin konusundan yola çıkarak okuyucu ile iletişim kurar. Söylemek istediklerini ancak bu yolla okuyucuya iletir. Konunun oluşturan unsurlardan yararlanılarak okuyucuya iletilen anlam ve duygular temayı oluşturur. Bu çalışmada da Türk Edebiyatı'nın özgün kalemelerinden biri olan Necati Tosuner'in romanlarında yapı incelemesi yapılmıştır. Tosuner'in romanlarıyla ilgili yapılan çalışmaların yetersiz olması bakımından bu çalışmanın önem arz ettiğini söylemek mümkündür.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Her metin bir yapısı vardır. Bu yapıyı oluşturan parçalar, metnin tamamına değer kazandırır. Her metnin aynı zamanda bir yazılış amacı vardır. Bu amacın ortaya çıkmasında bölümler ve parçalar önemlidir. Ancak bu yol izlenerek metnin yazılış amacına ulaşılır. Metinler yazılış amacına göre farklılık arz eder. Öğretici ve sanat metinleri olarak yapılan gruplandırma yararlı olacaktır. Metinler yazılma amaçları ve yapı özellikleri bakımından aşağıdaki gibi gruplandırılır:

1. *“Öğretici Metinler: Öğretici metinler kendi içinde yazılış amaçlarına göre gruplandırılabilir. Bu metinlerde amaç okuyucu ya da dinleyiciye bir şeyler öğretmek, onu yönlendirmek, bilgi vermek olmalıdır. Dil ve yapı bu amaçlara uygun tarzda düzenlenir. Öyleyse bu metinlerde amaç öğretmek, açıklamak, bilgi vermektir. Bu metinleri yazılış amaçlarına göre adlandırılır. Mektup, hatıra gibi kişisel özellikleri yansıtan metinler*

yanında ders kitapları, bilimsel makaleler vb. yazılar da bu metin grubu içerisinde yer alırlar. Öğretici metinlerin göndergesi kendisinin dışındadır. Öğretmek esastır. Dil de bu gayeye uygun tarzda düzenlenir” (Aktaş, 2015:16).

2. “Sanat Metinleri (Kurmaca Metinler): Kurmaca metinler öğretmekten ziyade, duyurma, hissettirme, ilişkilendirilip anlatma, sanata özgü düşünce ve duygu halini metin kapsamında okuyucu veya seyirciye sunmanın esas olduğu görülür. Kısacası kurmaca metinlerin öğretici olmadığını söylemek mümkündür. Hiç kimse kurmaca metinlerden hareketle gerçek tarih bilgisine ulaşma veya bilimsel düşünceleri öğrenme iddiasını taşıyamaz. Öyleyse kurmaca metinlerin ayırıcı özelliklerinin en başında öğretme değil daha önce de ifade ettiğimiz gibi sezdirme, düşündürme, ilişkilendirerek anlatma esastır. Bu farklılığı en güzel biçimde, tarihî bir yazıyla bu yazıda sözü edilen tarihî olayı anlatan bir romanı karşılaştırarak görebilmek mümkündür” (Aktaş, 2015:18).

Necati Tosuner’in romanlarında yapının incelendiği bu çalışmada Şerif Aktaş’ın *Anlatma Esasına Bağlı Edebi Metinlerin Tahlili (Teori ve Uygulama)* kitabı esas alınmıştır. Bu kapsamda eserler şu başlıklarda değerlendirilmiştir:

Zihniyet: Birçok eserde edebi metnin yazıldığı dönemlerle alakalı sosyal, siyasi, dini, kültürel, ekonomik, tarihî yapıyı düşünmeye teşvik eden yazılar vardır. Esas olan eserin yazıldığı döneme hâkim olan anlayış ve zevki ortaya koymaktır. Eserler, bu zevk ve anlayış doğrultusunda kaleme alınır. Zihniyetin belirlenmesi için gerekli malzemeler eserde yer alır. Bu sebeple eserin yapısı derinlemesine incelenmelidir. Kullanılan dil, zaman, mekân ve tema okuyucuya eserin yazıldığı dönem ile ilgili bilgi verir.

Yapı: Edebi metinlerde yapı, eserlerin tamamlanmış bir sistem olduğunu, her sistemin birimlerden meydana geldiğini ve bu birimler arasında da ilişkilerin olduğunu gösterir. Metinlerde birimler, bir olay ve olay örgüsü çevresinde birleşir.

Olay ve Olay Örgüsü: Anlatma esasına bağlı metinlerde eser, olaylar çerçevesinde şekil alır. Eserin olayı, zaman ve mekân içinde yer alır. Bu yapı aşağıdaki gibi parçalara ayrılır:

1. “Bazen yazar, eserini telif ederken onu çeşitli şekillerde bölümlere veya kısımlara ayırır. Parçalama işinde yazarın yaptığı bu bölümlemeyi esas almak mümkündür.
2. Mekân dikkate alınarak eser parçalara ayrılabilir.
3. Olayın zamanı veya anlatma zamanı esas alınarak bu parçalama işi gerçekleştirilebilir.

4. *Şahıs kadrosundaki değişiklikler de metnin parçalanmasına imkân verir.*

5. *Muhtevada görülen değişiklikler de metni parçalamamızda yardımcı olabilir” (Aktaş, 2015: 41).*

Kişiler: Kurmaca eserlerde nakledilen olayların cereyan etmesi için gereken insan ve insan vasfı taşıyan kavramlardır. Şahıs kadrosu şeklinde de isimlendirilir. Şahısların karakter özellikleri, olaylara bağlı olarak şekil alır. Şahıs kadrosunu oluşturan fertler kurmaca dünyadan ve bu dünya içerisinde bulunan diğer faktörlerden ayrı düşünülmemelidir. Eserde kurmaca dünyada şekillenen unsurların en başında şahıs kadrosuna özgü olan özellikler gelmektedir. Olayın meydana gelişinde rol alan kişiler, olay ve olay örgüsünü bizzat etkileyen kişilerdir. Yazarın sözünü emanet ettiği kişiler, yazarın hayatını ve düşüncelerini okuyucuya iletmekte kullandığı kişilerdir. Dekoratif unsur durumundaki kişiler, olay ve olay örgüsüne pek etkisi olmayan figüran rolündeki kişilerdir.

Zaman: Anlatma esasına bağlı edebi metinlerde zaman, metnin yazıldığı dönem hakkında bilgi verir. Okuyucunun eseri daha iyi kavramasına yardımcı olan unsurdur.

Mekân: Kimi zaman karakterlerin statüsünü ortaya koymak kimi zaman da karakterlerin psikolojik durumunu yansıtmak amacıyla kullanılır. Olay örgüsünü oluşturan halkaların mahiyeti ile ona eşlik eden kişilerin içerisinde olduğu şartlar, mekânın şekillenmesinde etkili olur. Anlatıcının durumu, mekânın tanıtılmasında bir rol üstlenir. Bunun için, mekân tasvirleri ile ilgili ifadeler oldukça önemlidir.

Dil ve Anlatım: Öykü ve romanlarda metin halkası ve eserin dili bakış açısına göre değişir. Metin halkalarının ortaya çıkışı ve düzenlenişinde, onların bir sistem halinde eser denen bütünü meydana getirmesinde bakış açısı önemlidir. Bakış açısı ve eserin dili birbirinden bağımsız parçalar değildir. Her ikisi de yapının ayrılmaz iki unsurudur.

Tema: Olay örgüsünü oluşturan parçalar arasında çatışma veya karşılaştırmaların ifadesidir. Metinlerin hepsinde bir olay örgüsü vardır. Bu olay örgüsünün içinde okuyucuya iletmek istenen bir ya da birden fazla mesaj yer alır. Her metin bir tema etrafında birleşen bir olay kapsamında meydana gelir. Her birinin anlamı

ve değeri bulunmaktadır. Her tema soyuttur ve olay, kişiler, mekân, zamanla somut bir değer kazandığı görülür.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu çalışma Necati Tosuner'in aşağıdaki romanlarıyla sınırlı tutulmuştur:

1. Sancı.. Sancı... (1977)
2. Yalnızlıktan Devren Kiralık (2000)
3. Bana Sen Söyle (2002)
4. Kasırganın Gözü (2008)
5. Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! (2012)
6. Korkağın Türküsü (2014)
7. Çırpınışlar (2016)

Eserlerin yapı ve tema incelemesi Şerif Aktaş'ın *Anlatma Esasına Bağlı Edebî Metinlerin Tahlili (Teori ve Uygulama)* kitabı ile sınırlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

NECATİ TOSUNER'İN HAYATI, SANATI VE ROMANCILIĞI

1.1. HAYATI

Öykü ve roman yazarı Necati Tosuner, 18 Haziran 1944 tarihinde Ankara’da dünyaya gelir. O günkü adıyla Balkeriz semtinin Cebeci yerleşkesinde ailesi ile birlikte ikamet eder. Bölgeye Tıp Fakültesi Hastanesi yapıldıktan sonra semtin adı “Balkiraz” olarak değiştirilir. Bugünkü adı ile “Abidinpaşa”dır. Yazar, ağaçlıklar arasında bulunan küçük ve mütevazı bir evde büyür.

Necati Tosuner, memur bir aileden gelir. *Tanzimat’tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopesi*’nde şöyle ifade edilir: “*Tam adı Osman Necati Tosuner. Memur Ali Galip ile Hanım Tosuner’in oğlu*”. Anne ve babası Kayseri-Develi’den Ankara’ya göç eder. Altı çocuklu ailenin en küçüğüdür. Fakat yazarın bir büyüğü olan kız çocuğu boğmacadan vefat edince annesi bir erkek çocuk daha dünyaya getirir. Böylece Necati Tosuner, ortanca çocuk vasfı kazanır. Necati Tosuner’in ailevi yapısı Tülin Arseven’in *Yazgıya Başkaldıran Yazar Necati Tosuner* eserinde şu şekilde anlatılır:

“Kayseri’nin Develi nüfusuna kayıtlı Tosuner ailesinin yedi çocuğundan biridir. Devlet memuru olan babası Ali Galip Tosuner (1903-1990) ilk evliliğini Kayserili bir aileden gelen Hanım Tosuner (1911-1982) ile yapar. Ancak bir süre çocukları olmaz. 1925 yılında Ali Galip Tosuner, yine Kayserili olan Hava Tosuner (1900-1987) ile evlenir. Ali Galip Tosuner’in iki eşinden Dr. Mehmet Sami(1926-1992), Dr. Faruk Hami(1928-1997), Memmune (1931), Fikriye (1936), Mahire (1941-1947), Osman Necati(1944) ve Ahmet Vefik (1950) adlarında yedi çocuğu olur. Dr. Mehmet Sami, Dr. Faruk Hami ve Memmune Hava Tosuner’den, Fikriye, Mahire, Osman Necati ve Ahmet Tevfik Hanım Tosuner’den dir. Ancak kardeşler öz üvey ayrımı bilmeden birlik ve beraberlik içinde büyümüşlerdir”(Arseven, 2007: 15).

Yazarın büyükannem diye hitap ettiği babaannesi de onlarla birlikte yaşar. Evin otoriter kişisi babaannedir. Tosuner bunu şöyle ifade eder: “*Bizim evde babam annesinin sözünden hiç çıkmazdı. Büyükannem ne derse o oluyordu*” (www.gazetekadikoy.com.tr, 2014).

Yazar, dört yaşına geldiğinde bütün hayatını etkileyecek olan büyük bir olay yaşar. Bu durumu şöyle anlatır: “*4 yaşımdayken evdeki tavandan asılı salıncaktan düştüm. Şimdi süreç diye çok moda bir laf var. Doğrusu, çok sancılı bir süreç oldu: Bütün çocukluğum ve ilk gençliğim sancılar içinde geçti. Yine de, vücut istediği biçimi aldı*” (www.gazetekadikoy.com.tr, 2014). Bu kazanın sancısını ve acısını yıllarca çeken yazarın vücudu, tam olarak on altı yaşına geldiğinde şekil alır. Fakat yazar için yeni bir

sancılı dönem başlar. Kambur olmanın ağırlığı omuzlarına yüklenir. Öyle ki su testisini bile kamburuna benzetmeye başlar. Yaşadıklarını şu sözlerle izah eder: *“Bugün 70 yaşında olmak ve kambur olmak bir rezalettir. Bu toplumda hele bu toplumun değer yargıları altında kambur olmak daha büyük bir rezalettir”* (www.gazetekadikoy.com.tr, 2014). İnci Enginün yazarı şu ifade ile değerlendirir: *Sakatlığını hemen hemen bütün eserlerine yansıtmış bir yazardır”* (Enginün,, 2001: 362)

Necati Tosuner, hastalığı nedeni ile öğrenimine geç başlar. Bu dönemleri şu sözlerle anlatır: *“Evimizde bir kitaplık vardı ve heves bir yana, aylarca hiç kalkmadan sürekli yatmam gerektiği zamanlarda, okumak, vakit geçirmek için bir zorunluluk olurdu”* (www.futuristika.org, 2013). Cebeci’de Demirlibahçe İlkokulunda beşinci sınıfa kadar okuduktan sonra Cebeci Ortaokuluna gider. Liseye geçtiği dönemde ise yaşadıkları semtten taşınırlar. Kızılay’da Atatürk Lisesine başlar. Kambur olmanın verdiği manevi acı ve toplum baskısını taşıyamayacak hale gelen yazar, kendi yalnızlığına sığınmak ister. 1964 yılında kaydını İstanbul Pertevniyal Lisesine aldırır. Bu onun ilk başkaldırısıdır. İlk eserlerini de bu dönemde vermeye başlar. Liseyi bitirdikten sonra yerleştiği İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünü yarıda bırakır.

Bir dönem Basın İlan Kurumunda çalışan yazar, 1974’te Almanya’ya gider. İkinci başkaldırısı olan Almanya’da iki buçuk yıl kaldıktan sonra Türkiye’ye geri döner. 1977’de kurduğu Derinlik Yayınlarını 1986’da kapatır. 1983’te reklam yazarlığı yapar. Amerikan Koleji’nde öğretmen olan Leman Hanım ile evlenen yazar bir dönem Suadiye’de yaşadıktan sonra Bostancı’ya taşınır. 1996’da emekliye ayrılan Necati Tosuner, hâlâ yazmaya devam etmektedir.

1.2. SANATI

Necati Tosuner, dört yaşında geçirdiği kaza sebebiyle çocukluğunun belli dönemlerini yatağa bağımlı halde geçirir. Edebi kişiliğinin oluşmasındaki en büyük etkenlerden biri hastalığıdır. Bu dönemlerdeki acısının ve sıkıntısının kurtarıcısı olarak kitapları görür. Tosuner ile ilgili bir makalede şu sözlerle değerlendirilir: *“Sakat kalışından kaynaklanan aşk ve sevmek gibi duygulara duyduğu ihtiyaçların eksikliğini hissettiren yazılarında sakat kalmasının yarattığı isyanlar ve acılı duygular işlenmiştir”* (www.edebiyatvesanatakademisi.com, 2013). İlk hikâyelerini 1963 yılında vermeye

başlayan yazarın ilk hikâyesi “Resimli Posta” gazetesinde yayınlanır. Behçet Necatigil’in *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü* eserinde bu bilgiye şöyle yer verilir: “Hikâye yazmaya 1963’te başladı, ilk hikâyeleri Ankara gazetelerinde çıktı” (Necatigil,1983: 383). Ömer Leksiz, Tosuner’in öykücülüğüne dair şu cümleye yer verir: “Murat Yalçın’ın söyleyişiyle, Necati Tosuner, öykülerinde kendisini çok fazla ortaya koymakla eleştirilen bir öykücüdür” (Leksiz, 2001: 504). 1964’te Milliyet ve Varlık dergilerinde yazar. Bununla birlikte Havadis, Orkun, Hisar, Yeni Ufuklar, Türk Dili, Türkiye Yazıları, Papirüs, Soyut, Yeni Edebiyat, Sanat gibi dergi ve gazetelerde de hikâyeleri çıkar. 1965 yılına gelindiğinde ise “Özgürlük Masalı” adlı ilk hikâye kitabını çıkarır. Ardından 1969’da *Çıkmazda* ve 1972’de *Kambur* öykü kitapları gelir. Bir makalede yazarın öyküleri şu sözlerle değerlendirilir: “Necati Tosuner, birbirinden farklı öyküleriyle insanları eserine bağlı tutmuştur” (www.pdfkitapoku.com, 2018). Doğan Hızlan ise *Kitaplar Kitabı* adlı eserinde Tosuner’in hikâyeleri için “kendine özgü sağlıklı olmayan duyarlıklı bir dünyayı yansıtmaktadır”(Hızlan,1996: 509) yorumunda bulunur.

Yazarın eserlerini vermeye başladığı dönemlerde Türkiye’de siyasi çalkantılar yaşanmaktadır. Sağcı ve solcuların kutuplaştığı, yazarların ise toplumsal konulara yöneldiği zamanlarda Necati Tosuner, bireysel konularda yazmayı tercih eder. Kendini şu sözlerle ifade eder: “Öncesinde bir şeyler yazıyordum ama derdim neydi, kimse anlamıyordu. Toplumcular yeteri kadar solcu bulmuyordu beni, varoluşçular da altyapı olarak yetersiz buluyordu. Ben bireyciydim, ama benim bireyci olmak için Sartre falan okumama gerek yoktu. Yeteri kadar bireyci olmaya hakkım vardı benim zaten, bu toplumda yaşıyor olmaktan dolayı”(www.sabitfikir.com, 2013). Bu özelliği ile eleştirilen yazar, hikâyeyi dert yanmak olarak görür: “Çoğunluk, benim için bir dert yanma işi olmuştur öykü yazmak. Söyleyecek bir şey taşımak, söylemeden edememiş, söylemiş olmak, sonra da, söylemeye alışmış olmaktır” (Necati Tosuner, *Türk Dili Dil Ve Edebiyat Dergisi (görüşme)*, 1975). Hikâyelerinde de bireysel konulara yöneldiği görülür. İlk hikâyelerinde küçük insanların serüvenini yazarken sonrakilerde daha çok içe dönük yazmaya başlar. Realisttir. Verdiği eserlerin çoğunda kahraman kendisidir. Zamanla üslubunu değiştiren yazar için şu ifadeler kullanılır: “Gerçekçi bir anlayış benimseyen yazar, kendi gerçeğiyle toplumun gerçeklerini biraraya getirerek farklı bir

üslup benimsedi. Özellikle 70'li yıllarda yaratılan öykücülüğün gelişiminde önemli rol oynadı” (www.turkedebiyati.org, 2007).

En çok etkilendiği yazar ise Sait Faik’tir. Bu durum yazarın şu sözlerinden anlaşılır: “*Sait Faik’in her zaman gönlümde ayrı bir yeri oldu. Ben ancak sekizinci öykü kitabımda Sait Faik olabildim. Bunu o zaman söyledim yalan yok.*” (Ankara Öykü Günleri Derneği, 2014). Rauf Mutluay eserinde Sait Faik ve Necati Tosuner’e dair şu sözlere yer verir: “*Kendisini merkez yaparak çevresinin küçük gözlemlerini ve insan dramlarını hikâyeleştiren Sait Faik’in profesyonel yazarlığı türü şartlayan bir etki olunca, onun izinde gidenler yetişir: Oktay Akbal, Tarık Buğra, Nezihe Meriç. Bu tutum, kendi sorunlarına öncelik taşıyan kişilerin elinde tekilleşir: Necati Tosuner*” (Mutluay, 1973: 534)

Necati Tosuner, “*Kendisinin eleştirmeni olur yazar. Kendine bayılmazsan, acımazsan, kendini kayırmazsan, daha gerçekçi olursun*” (www.yitikulke.com, 2016) düşüncesini savunur. İlk romanını 1977’de *Sancı.. Sancı...* ismiyle çıkarır. Bunu *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve onun devamı olan *Bana Sen Söyle* romanları takip eder. 2008 yılında kaleme almaya başladığı üçlemesi; *Kasırganın Gözü*, *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* ve *Korkağın Türküsü* romanlarından oluşur. Son olarak 2016’da *Çırpınışlar* adlı romanını çıkarır. Yazın hayatına devam etmekte olan yazar birçok ödül kazanır. 1971’de *Kambur*’da bulunan “*İki Gün*” adlı öyküyle TRT Öykü Başarı Ödülü’ne layık görülür. Yazar, 1978’de *Sancı.. Sancı...* romanıyla Türk Dil Kurumu Roman Ödülü’nü alır. 1997’de ise *Bir Tutkunun Dile Getirilme Biçimi* adlı kitabında bulunan “*Armağan*” hikâyesiyle Haldun Taner Öykü Ödülü birinciliğini elde eder. Bunu; 1999’da “*Güneş Giderken*” Sait Faik Hikâye Armağanı, 2006’da “*Elde Kitap*” Ömer Asım Aksoy Deneme Ödülü, 2008’de “*Kasırganın Gözü*” Atilla İlhan Roman Ödülü takip eder. 2011 yılında da “*Ardanın Derdi Ne*” ile Türkan Saylan Jüri Özel Ödülü’nü alır. Son olarak 2014’te “*Susmak Nasılda Yoruyor İnsanı*” romanıyla Ebubekir Hazım Tepeyran Roman Ödülü’nü kazanır.

Necati Tosuner; Türk edebiyatına başarılı ve özgün edebi kişiliğiyle halen katkı sağlamaktadır.

1.3. ESERLERİ

1.3.1. Hikâyeler

Özgürlük Masalı (1965)

Çıkmazda (1969)

Kambur (1972)

Sisli (1977)

Necati Tosuner Sokağı (1983)

Çılgınsı (1990)

Bir Tutkunun Dile Getirilme Biçimi (1997)

Güneş Giderken (1998)

Yakamoz Avına Çıkmak (2007)

1.3.2. Romanlar

Sancı.. Sancı... (1977)

Yalnızlıktan Devren Kiralık (2000)

Bana Sen Söyle (2002)

Kasırganın Gözü (2008)

Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! (2012)

Korkağın Türküsü (2014)

Çırpınışlar (2016)

1.3.3. Çocuk Kitapları

Keleş Osman Evden Kaçıyor (1977)

Keleş Osman'ın "Tarih"le Başı Dertte (1977)

Dayım Balon Olmuş... (1977)

Arda'nın Derdi Ne? (2011)

Dur Bakalım Petek (2012)

Kitabın Adı (2015)

1.3.4. Tiyatro

Fareli Sokağın Kızı (1991)

1.3.5. Deneme

Elde Kitap (2005)

İKİNCİ BÖLÜM

NECATİ TOSUNER'İN ROMANCILIĞI

2.1. SANCI.. SANCI... (1977)

Necati Tosuner, 1970'li yılların ortasında kamburluğundan kaynaklanan toplum baskısına dayanamaz hale gelir. Kendisi için bir kaçış yolu arar ve 1976'da Almanya'nın Köln şehrine gider. *"Ben Almanya'ya gitmedim, Türkiye'den gittim!"* (Kadıköy Gazetesi) diyecek derecede sancılı günler geçiren Tosuner, kendi hayatını yansıtan romanını yazmaya başlar. Böylece 1974-1976 yılları arasında kaleme aldığı ilk romanın adı *Sancı.. Sancı...* olur. İlk baskısı 1977 yılında yazarın kurduğu Derinlik Yayınlarından çıkmıştır. 1982'ye kadar 5 baskısı yapılan kitabın 6. ve 7. baskısını 1994-1997 yıllarında Yapı Kredi yayımlamıştır. Romanın 2001'de 8. baskısı Doğan Kitaptan, 2008'de 9. baskısı Kanat Kitaptan ve Temmuz/2011'de 10. baskısı Türkiye İş Bankası Kültür Yayınlarından çıkmıştır.

Necati Tosuner'in 'aslan babama' diyerek babasına ithafen yazdığı eser 300 sayfadan oluşmaktadır. Roman "Birinci Bölüm" ve "İkinci Bölüm" olmak üzere ikiye ayrılır. Birinci bölüm kendi içinde 39 birimden oluşurken ikinci bölüm ise kendi içinde 31 birimden oluşur. Yazar eserinin önemini şöyle vurgular:

"Genç adamın toplumsal yıkıntılarının onarılmasında çok yararı dokunmuştur Almanya'nın. "Sancı.. Sancı..." bunu başarılı biçimde anlatır. Türk Dil Kurumu Ödülü verilir bu romana. İki buçuk yıl sonra döndüğümde, yaşamaya karşı daha bir direnç kazanmış olduğumu söyleyebilirim" (www.gazetekadikoy.com.tr, 2014).

Roman; yazarın kendisiyle bütünleştirdiği 'Kambur Osman' karakterinin aşk hayatından, geçim derdinden ve psikolojik durumundan konusunu alır. Alman asıllı Petra ile yaşadığı yasak aşk dünyaya bakış açısını değiştirir. Necati Tosuner, Osman ve diğer şahıslar üzerinden o dönemin Almanya'sına ışık tutar. Türkiye'den yapılan işçi göçlerinin paralelinde Türklerin Almanlara-Almanların Türklere karşı tutumunu, kültür farkını, çalışma şartlarını, gurbetçilerin özlemini ve memlekettekilerin gurbetçilere bakış açısını değerlendirir.

2.1.1. Zihnîyet

Türkiye'den Almanya'ya yapılan ilk göç 31 Ekim 1961 tarihli Türk İş Gücü Anlaşması çerçevesinde gerçekleşir. Almanya'nın işçi açığının %60'lık kısmını Türk işçiler kapatır. Necati Tosuner, işte bu dönemleri *Sancı.. Sancı...*'da Türk işçilerinin hayatına değinerek anlatır. Yazar, hem bireysel hem toplumsal konulardan yola çıkarak

sosyal düzenin nasıl işlediğini gözler önüne serer. Dikkati çeken en önemli unsurlardan biri Almanlar ve Türkler arasındaki maddiyattan kaynaklanan farklılıktır. Bu durumun yetişkinlerden çok çocuklara tesir ettiği görülür. Yazar, bunu henüz küçük bir çocuk olan Arif'in düşünceleriyle yansıtır; *“Almanların çok parası var. Tabanca gördü, annesi almadı. “Paramız yok!” dedi. Bir kadın çocuğuna aldı. Annesi: “Onların parası çok, onlar Alman...” dedi. Peki, Almanların parası niye çok? Türklerin parası hiç çok olmaz mı?”* (Tosuner, 2011: 212). Verilen örnekte görüldüğü gibi para iki milletin toplumsal düzeyini ön plana çıkaran bir etkidir.

Dilin, dinin, kültürün, hayatın bambaşka olduğu yabancı bir toprakta yaşayan Türkler her ne kadar maddi sıkıntı çekip kıt kanaat geçinseler de birbirlerine sıkı sıkıya bağlıdırlar. Zor zamanda maddi ve manevi yönden birbirlerine destek oldukları görülür. Hasan'ın hiç düşünmeden Kambur Osman'a çıkarıp yirmi mark vermesi romana işlenmiş en iyi örneklerdendir:

“Paran neyin de yok herhal...” dedi Hasan.

Osman şaşarak baktı onu cebine davranışına, yan dönüp para seçişine, katlayıp avucundan avucuna sıkıştırışına.

“Al hele gardaşlık şunu...”

Yirmi markın yeşilliği Osman'ın yüzünde yansıdı.

“İyi de, yalnız...”

“Lafını etme şimdi!.. Çalış, elin para tutsun, geri verin. Ne varmış?..” (Tosuner, 2011: 152)

Osman ile diyalogu verilen Hasan'ın Almanlar kadar parası olmasa da garibana verebileceği yirmi markının olması büyük mutluluktur.

Necati Tosuner'in dikkat çektiği diğer bir unsur ise dindir. Romanda, Türkler ve Almanlar inançları konusunda çatışma halindedirler. Hamile kalan Maritha'nın bebeği aldirmek istemesi üzerine Kâzım'ın söylediği sözler bu çatışmanın delilidir:

“Ben Müslümanım...” demişti. “Allah'ın verdiğini mi yok edeceğiz?”

“Bu yaştan sonra çocuk mu bakacağım?” demişti Maritha.

Evet, bağırıyordu.

“Günahı sana Maritha! Günahı sana...” ” (Tosuner, 2011: 235-236).

Birbirlerine yabancı milletlerin, zihni yapısının da farklı olması romanın başından sonuna kadar hâkim olan bir olgudur. Bir Türk ve bir Alman'ın belli bir olay karşısında verdiği tepkinin aynı olmadığı görülür. Kültürel çatışma meydana gelir:

“Geçen yaz çok üstelemişti Kâzım. Türkiye’ye gidilecekti. Gitmedi. Evlenmeden gidilmezmiş. Evlenip de ne olacaktı? Dokuz yaş büyüktü Kâzım’dan. Sonra da şu çocuk işi... Türkler çocuk veren kadına bağlanırmış. Hele çocuk erkekse... Artık kız mı, erkek mi olurdu, bilinmez de, bir kızı olsaydı hani, niçin kötü oldu? ” (Tosuner, 2011: 146)

Yukarıda verilen Maritha'nın iç monoloğundan da anlaşılacağı gibi evlilik ya da çocuk sahibi olmak gibi kutsal şeyler karşısındaki haz farklıdır. Türkler evliliği aile kurumunun temelini atmak için bir adım olarak görürken Alman bir kadın bunu gereksiz bulur. Türk erkeği erkek çocuğa değer verirken bir Alman için cinsiyet önemsenecek bir meziyet değildir. Yazar, aşağıdaki alıntıda da kültür farkını ortaya koymaya çalışır:

“Yani, elimi tutmakta direktmek mi istiyorsun?”

“Yoksa, bırakayım ayrı mı isterdin?”

“Belki bilmiyordur, bizde böyle ortalıkta el tutmak çok başka bir şey demektir.”

“Bizde, bir elin bir ele dokunduğunu düşünmek bile içerir o ‘çok başka şey’ dediğini. ” (Tosuner, 2011: 177)

1961 yılında yapılan ilk göç hareketinden sonra Almanya zaman zaman işçi alımı yapmaya devam eder. İşçi göçü birtakım sorunları da beraberinde getirir. Yabancılar, Almanya’da kalmak için formalite evlilik yapmaya başlar. Necati Tosuner, kitabında bunun eleştirisini yapar. Almanların yabancılara şüpheyile yaklaşmasını şu sözlerle aktarır:

“Kendisini Kâzım’ın bir köprü olarak kullanmak niyetinde olduğunu sanıyordu. Kadınlığı için ya da oturma ve çalışma izni için olsun... Kâzım, çocuğun doğmasında üsteleyince, Maritha, köprülüğünün sağlamlaştırılması çabası olarak yorumladı bunu” (Tosuner, 2011: 240).

Yukarıda belirtilen Alman kadınların şüpheliğine karşın Türklerin de birtakım endişeleri olduğu görülür. Anne ve babalar çocuklarının bir Alman ile evlenmesinden korkmaktadır. Ailelerin bu durumu hoş karşılamadığı görülür. Bu durum aşağıda verilen şu sözden anlaşılır:

“Anası yazdırmış:

“Haberin geldi, elin bok çanağını yalarmışın...” ” (Tosuner, 2011: 173).

Necati Tosuner, romanında Türklerin de kendi içinde çatışma halinde olduğunu gösterir. Aynı topraktan, aynı kandan, aynı millettten olan Türklerin karşılıklı kıskançlık ve çekememezliklerini eleştirir. Hatice’nin Ayşe için söyledikleri buna örnek teşkil eder:

“Sen kendine bak, kaltak! Ben ne ettim de?: Ha?: Ne ettim?: O adama mı dedim, o sarı makineye mi dedim ki, ‘git şu avrada vur...’ diye de... N’apayım, dikkatli olaydı azıcık... Zati sakarlığı üstünden akamaz mıydı? Elin herifine saçını ellettirir mi? Ellettirip de aklını başından alır mı?: Eli tutmaz, ayağı yürümez bir karıydı işte...” (Tosuner, 2011: 233).

Görülüyor ki Necati Tosuner, romanın zihni yapısını Türk ve Alman vatandaşlarının hayatlarından kesitler sunarak oluşturmuştur.

2.1.2. Yapı

2.1.2.1. Olay ve Olay Örgüsü

2.1.2.1.1. Özet

Sancı.. Sanıcı...’nın asıl kahramanı Osman, Almanya’ya öğrenci olarak gelen bir Türk’tür. Onu diğer insanlardan ayıran özelliği ise nasıl olduğu belirtilmeyen kamburluğudur. Geçimini babasının gönderdiği parayla sağlamaya çalışan Osman’ın dilenmek zorunda kaldığı günler bile olur. Onun asıl yükü ise parasızlığı değil kamburudur. Yurdun derme çatma bir odasında yaşayan kambur Osman, Dassel Sokağında gördüğü Alman kız Petra’ya âşık olur. Sürekli evini ve arabasını gözlemler. Petra, İngiliz Dili ve Edebiyatı öğrencisidir. Günter ile ciddi bir ilişki içerisinde ve aynı evde birlikte yaşarlar. Sürekli Dieter’ in Yeri’ne gidip gazete okur, oyun oynarlar.

Dieter’in Yeri, Osman ve Petra’nın yasak aşkının filizlendiği mekândır. Göz göze gelmelerle başlar her şey. Bunu randevulaşmalar, evde buluşmalar takip eder. Günter ve Petra’nın arası zamanla açılır. Osman her şeye rağmen umudunu kaybetmez. Aşkının sonuna kadar arkasında durur. Vicdanı rahattır. Onu rahatsız eden şey Petra’nın kambur olması hakkında düşündükleridir.

İki erkek arasında kalan Petra'nın kafası iyice karışır. Bir yanda Osman'a karşı hisleri diğer yanda Günter ile olan ilişkisi vardır. Günter'e kızdığı bir zamanda Osman'ın evine gider ve birlikte olurlar. Artık kambur Osman dünyanın en mutlu ve en umutlu insanıdır. Petra, geçirdiği gecenin etkisinden kurtulmaya çalışır. Fakat iyice çıkmaza girer. Kız kardeşinden Günter'e uzaklara gittiğini söylemesini rica eder. Osman'a mektup yazıp bırakarak herkesten ve her şeyden uzaklaşır. Osman ise onu ayakta tutan umudunu kaybeder.

2.1.2.1.2. Olay Örgüsü

Necati Tosuner, her bir birimde farklı olay anlatarak romanı tek dizelikten kurtarır. Bu sebeple her birimin kendi içinde farklı bir hikâyesi vardır.

Roman, zamansal bir kavram ile başlar. Çöpçü Hasan ile kamyon sürücüsü Peter'in sokaktan çöpleri toplaması ve bu süreçte düşüncelerinin anlatılması ile devam eder. Dassel Sokağı'nın tanıtılması, Günter ve Petra'nın ilişkisinin anlatılmasıyla birinci bölümün ilk birimi tamamlanır.

G bölümü çalışanlarının birbirleriyle ilişkileri anlatıldıktan sonra ast-üst sorununa değinilir. Ardından kitapçada çalışan Ulrike'ye geçiş yapılır. Amaç, Manfred'den hamile kalan Ulrike'nin psikolojik durumunun yansıtılmasıdır.

Necati Tosuner, romanın başkahramanına ancak beşinci birime gelindiğinde yer verir. Kambur Osman'ın hayatından kesitler sunar. Petra'ya olan aşkıdan bahsederek devam eder.

Altıncı birimde bir zamanların Liman Remzi'si şimdinin Remzi Bey'i olan karakterin sonradan görmeliği üzerinde durulur. Ardından Petra ve Osman'ın buluşup konuşmaları gelir.

Eser, Ulrike'nin psikolojisinin iyice bozulup kendisini Jutta Teyze'sinin evine atmasıyla devam eder. Dokuzuncu birime kadar Kambur Osman tarafından anlatılan yasak ilişki dokuzuncu birimde ilk kez Petra karakterinin ağzından anlatılır.

Onuncu birim Türk kültürü açısından önemli bir birimdir. Kazım'ın Emine'ye talip olması üzerine hasbihal yapılır. Yaşadıkları yer Almanya olsa dahi Türk gelenek

ve göreneklerinin devam ettiği görülür. Kambur Osman Petra'yı ziyaretinden sonra bir gün okul bahçesinde onunla karşılaşır.

Eserin önemli noktalarından bir diğeri on ikinci birimdir. Alman asıllı Peter, bir Türk olan Hasan'ın hayatına imrenir. Romanın genelinde hâkim olan Türklerin zor şartlarda olmasına karşılık bir Alman'ın böyle hissetmesi ilginçtir.

Olay örgüsü sırasıyla: Ayşe'nin Almanya'dan gitmek istemesi, Osman'ın evine gelen Petra ile yakınlaşması, Ayşe'ye âşık olan Wolfgang'ın hisleri, Günter'in sevgilisinden şüphelenmesi gibi hikâyelerin anlatılmasıyla devam eder.

Yirmi ikinci birim eserde tanıtılan Osman, Hasan, dükkân sahibi Remzi ve onun çalışanı Salim karakterlerinin bir araya gelmesi açısından önemlidir. Hayat hikâyelerini küçük kesitler halinde sunan anlatıcı, şahıs kadrosunu ortak bir noktada buluşturur. Burada gurbetçilerin birbirlerine destek olduğunu gözlemlenir.

Eser, anlatıcının Kazım'ın geçmişini ifade etmesiyle sürer. Ayşe'nin geçirdiği kaza ve Wolfgang'ın ona olan hisleri anlatılır. Aynı gün Kazım Emine'yi istemeye gelir. Birinci bölüm eşi hastanede olan Hasan'ın telaşlı bekleyişiyle tamamlanır.

Anlatıcının birinci bölüme 'sabah' ifadesiyle başlayıp 'gece' ifadesiyle bitirmesi dikkati çeken unsurlardan biridir. Sabah ve gece zıtlığında olduğu gibi şahısların hayatlarının da gündüzden geceye, iyiden kötüye şeklinde tezahür ettiği görülür.

Yirmi birimden oluşan ikinci bölüm, birinci bölüme göre daha kısadır. Bu bölümde şahısların hikâyelerinin nasıl sonlandığı okuyucuya sunulur. İkinci bölüm Emine'nin Kazım'a ne cevap vereceğini düşünmesiyle başlar. Sırasıyla: Peter'in eşini terk etmesi, geçmişe dönük Kazım ve Maritha'nın ayrılığı, Ayşe'nin ölümü, Petra'nın Osman'a mektup bırakarak uzaklara gitmesi, Osman'ın ise ayrılık acısı çekmesi anlatılır. Olay örgüsünün son halkası, Ulrike ve Kambur Osman'ın bir araya gelmesiyle tamamlanır.

Romanın her iki bölümü değerlendirildiğinde, olay örgüsünün iç içe geçmiş küçük hikâyelerden oluştuğu ve bunun esere akıcılık kazandırdığı görülür.

2.1.2.2. Kişiler

2.1.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler

Osman: Romanın başkişisidir. Almanya'ya öğrenci olarak gider. Maddi sıkıntı yaşamaktadır. Kısa boylu ve kambur olmasına rağmen hayata dair umudu vardır. Kendisine insanların gözünden bakıp mutsuz olur. Aynı zamanda karakterin mizahi bir yönünün bulunması dikkat çeker. Eserin kurgusu, Osman ve Petra'nın etrafında cereyan eden olaylardan oluşur. Birbirlerine âşık olurlar fakat romanın sonunda ilişkileri biter. Osman tükenen umudunu Ulrike ile karşılaşınca geri kazanır.

Petra: Alman asıllı bir kadındır. Sevgilisi Günter ile birlikte yaşar. Kambur Osman ile onu aldatır. Yaşadıklarından dolayı genellikle kafası karışıktır. Osman'ın kambur olmasına içten içe çok üzülür. Romanın sonunda herkesi ve her şeyi bırakıp gider.

Günter: Osman'ın rakibi olarak eserde yer alır. Petra ile olan ilişkisini evlilikle sonlandırmak ister. Osman'a 'Ufaklık' diye hitap eder. Zamanla Petra'yı kıskanır ve ondan şüphelenmeye başlar. Eserin sonunda Petra tarafından terk edilir.

Hasan: Almanya'da bir Türk işçidir. Almanya'da olup para kazandığı için sevilen tek şahıstır. Canla başla çalıştığı görülür. Dört çocuk babası olan Hasan, romanın sonunda karısı Ayşe'yi bir iş kazasında kaybeder.

Ayşe: Esere, ezilmiş kadın tipi olarak işlenir. G bölümünde işçidir. Diğer kadın karakterlerin kışkandığı bir güzelliğe sahiptir. Tek isteği köyüne dönüp arkasında bıraktığı kızına kavuşmaktır. Kocasını Hasan'a Türkiye'ye dönmek konusunda sürekli ısrar eder. Çalışma arkadaşı Wolfgang'ın ona olan ilgisini fark eden Hatice dedikodu çıkarır. Ayşe, iş yerinde geçirdiği kaza sonucu hayatını kaybeder.

Wolfgang: G bölümünün işçisidir. Ingrid ile duygusallığı olmayan bir ilişki içerisinde. Gönlüne hitap eden kişi ise Ayşe'dir. Onun fiziksel görünüşüne ve karakterine hayrandır. Onu, hem Ingrid ile hem de diğer Alman kadınlarla karşılaştırır. Wolfgang, iş yerinde yaşanan kaza sonucu Ayşe'nin ölümüne neden olur.

Ingrid: G bölümünde çalışan kadınlardan sorumlu olan yöneticidir. Wolfgang'a âşıktır. Onun Ayşe'ye olan ilgisine anlam veremez. Kendisiyle Ayşe'yi kıyaslar ve ona kötü davranır.

Ulrike: Kitapçada çalışır. Karnında eski sevgilisi Manfred'in çocuğunu taşır. Ne yapacağını şaşırılmış, psikolojisi bozuk bir karakterdir. Umudu kalmadığı noktada Osman ile karşılaşır. Kambur Osman için de yeni bir umut kaynağı olur.

Manfred: Başboş, dengesiz bir karakterdir. Kadınlara değer vermez. Doğacak çocuğundan haberi yoktur.

Reyhan: Hamza'nın eşidir. Çileli bir hayat geçirir. Kocasının dayığına ve cinsel istismarına maruz kalır. Kendisine bir çıkış yolu arar. Romanda kadına karşı şiddeti eleştirmek için oluşturulan bir karakterdir.

Hatice: G bölümünde çalışan Türk kadınlardan sorumludur. Dedikoducu, kıskanç, fesat bir tiptir. Özellikle Ayşe'ye kötü davranır.

Emine: Kendi halinde bir kızdır. Ağabeyi, yengesi ve yeğeni ile birlikte aynı evde yaşar. Diğerleri gibi Emine de G bölümde çalışır. Kazım'ın istemeye geldiği gün Ayşe'nin de ölüm haberini alır. Bütün bunlar onu derinden etkiler.

2.1.2.2.2. Yazarın Sözünü Emanet Ettiği Kişiler

Osman: Necati Tosuner; duygularını, düşüncelerini, hayata bakış açısını ve fiziksel yapısını Osman karakteri üzerinden ifade eder. Karakterin hayatı, aslında yazarın hayatının bir yansımasıdır. Türk Bilig dergisinde makalesi bulunan Âbide Doğan da karakteri şu cümleyle değerlendirir: *“Almanya'ya birkaç yıl önce öğrenci olarak gelmiş olan Kambur Osman yazarın kendisidir”* (www.turkbilig.com, 2003). Eserde geçen; *“Bu sakatlık bana acı veriyor değil. Bir başka sancı var, -insanların gözlerinden gelen...”* (Tosuner, 2011: 94) sözleri, yazarın Almanya'ya gitmesinin nedenini açıklar. Yazar ve karakterin diğer bir ortak noktası ölüm düşüncesidir. Necati Tosuner, özellikle gençlik yıllarında kırkını göremeden öleceği düşüncesine kapılır. Yirmi dokuz yaşında kaleme aldığı eserinde geçen *“Ne mi istiyorum? Biraz yaşayabilir miyim dersiniz?..”* (Tosuner, 2011: 91) cümlesi bu korkusunun hala sürmekte olduğunun işaretidir.

“Belki haklısın, Petra.” dedi Osman. “Sırtımın çirkinliğini görmeye katlanamayacaksın belki” (Tosuner, 2011: 101) ifadesi, yazarın kambur olmasına dair ne düşündüğünü gösterir. Necati Tosuner, hayatını her yönüyle etkileyen kamburunun tasvirini yapar: “...bilmeye çalıştığı, karanlıkta görür gibi olduğu, ad ve biçim veremediği çıkıntıya, sivrilige, tepesindeki iki mark büyüklüğünde parlak deriye, sayılan kaburgalara, kürek kemiklerine, görünür katılığına baktı” (Tosuner, 2011: 223). Özetleyecek olursak yazar, Osman’ın hikâyesi ile kendi hikâyesini harmanlayarak eseri oluşturur.

2.1.2.2.3. Dekoratif Unsur Durumundaki Kişiler

Yazar, eserinde seçtiği karakterlerin hayat hikâyelerine tek tek değinmeyi uygun görür. Bu sebeple şahıs kadrosu geniş olan romanda dekoratif unsur durumundaki kişilere pek fazla yer verilmez. Bu kişiler genellikle kalabalık mekânlarda ortaya çıkar. Osman’ın rahatlamak için gittiği istasyon, Dieter’in Yeri, Mensa, kahve, Remzi’nin dükkânı gibi mekânlar dekoratif unsur durumundaki kişilere ev sahipliği yapar.

2.1.3. Zaman

2.1.3.1. Vaka Zamanı

Eser, zamanı işaret eden ‘sabah’ kelimesi ile başlar. Olay zamanı, Kambur Osman’ın hayatı ve gurbetçilerin yaşadıkları etrafında şekil alır. Romanın zamansal vurgusu:

“Bu cumartesi gidecek” (Tosuner, 2011: 29).

“Ooo, nerdeyse on iki olacak...” (Tosuner, 2011: 31).

“Sıkıntıyla başlayan bir sabah daha, -arttırıyor sıkıntısını” (Tosuner, 2011: 215)

“Akşamı gözlüyor” (Tosuner, 2011: 270).

örneklerindeki gibi günün herhangi bir saati, haftanın herhangi bir günü ya da mevsimler üzerinden yapılır. Eserde belli bir tarihe rastlanmaz. Bu sebeple vaka zamanının hangi yıllar arasında gerçekleştiği bilinmez. Okuyucu, eserin konusundan

yola çıkararak tarihsel bir yorumda bulunabilir. Fakat romanın asıl vaka zamanı değerlendirildiğinde, Osman ve Petra'nın birlikte olup ayrılması arasında geçen süreyi kapsadığı görülür. Çok fazla olmamakla birlikte eserde yapılan geri dönüşler; “*O gece. Kış. Önceki kış*” (Tosuner, 2011: 24) cümlesinde olduğu gibi uzun yıllar öncesinden ziyade bir önceki yıla ya da mevsime tekabül eder. Yukarıda belirtildiği gibi yazar, olayların cereyan etmesi sırasında geri dönüşler yapar fakat bu dönüşler okuyucuyu uzun yıllar öncesine götürmez. Necati Tosuner, bu durumun bir istisnasına eserinde yer verir. Aşağıda verilen örnekte Jutta Teyze karakterinin geçmişi üzerinden Almanya'nın savaşta olduğu tarihsel bir döneme değinildiği görülür:

“Savaş sırasında nişanlanmışlardı Herbert’le. Juttalar’da üç beş yakın arasında yapılan bir nişandı. Baba savaştaydı-ve o zaman her şey iyi gidiyordu henüz” (Tosuner, 2011: 114).

Bunlara dayanarak eserde geçen olayların kronolojik olmadığı varsayımında bulunulabilir. Aynı zamanda romanın zamanı takvimsel değil, yaşanan zamandır denilebilir.

2.1.3.2. Anlatma Zamanı

Necati Tosuner, romanında olayları iç içe geçirerek okuyucuya sunar. Olay örgüsü içerisinde vakanın yaşandığı zaman ile anlatıldığı zaman birbirinden farklıdır. Herhangi bir birimde yaşanan bir olayın, birkaç birim sonra anlatıldığı görülür.

“Yağmura bakıyor Osman. Gökyüzünde bir ırmak taşmış, seller halinde boşanıyor yağmur. Mensa’da kahve içerek ve camdan dışarı, yağmura –sigara tüketimindeki büyük katkısına önemli eklemeler yaparak- bakan Osman, biraz sevdalanmış bir görünüm çiziyor” (Tosuner, 2011: 246).

Yukarıda verilen on ikinci birimde yer alan olayda, şimdiki zaman yaşanmaktadır. Romanın başkişileri Kambur Osman ve Petra'nın buluştukları Mensa’da cereyan eden olaylar anlatılırken yazar araya geçmiş zamanı sokar. Roman birkaç gün önce yaşanan bir anı ile devam eder:

“Petra sanki sormaktan kaçınmış da, sonra yine de sormuştur:

“Gelecek üstüne ne düşünüyorsun, Osman?”

“Ne gibi?..”

“Ne bileyim, herkes bir şeyler düşünür işte... ne yapacaksın? Ne umuyorsun, istiyorsun?.. Falan...” (Tosuner, 2011: 247).

Verilen örneklerden yola çıkarak öykü ve öyküleme zamanının farkını ortaya koyarken, vaka ve anlatma zamanı arasındaki ilişkinin romanın geneline aksettiği söylenilebilir.

2.1.4. Mekân

2.1.4.1. Somut Mekân

Necati Tosuner’in, *Sancı.. Sancı...* romanında işlediği mekânlar kişilerin psikolojik durumunu ve hayat şartlarını yansıtır niteliktedir. Aynı zamanda romanın konusu ve mekânları birbirine paralellik gösterir. Bu sebeple eserde birçok somut mekâna yer verilirken, soyut mekâna rastlanmaz.

2.1.4.1.1. Açık Mekân

Dassel Sokağı: Osman’ın Petra’yı görüp âşık olduğu mekândır. Eserin en başında betimlenen sokağın, karamsar bir olaya şahitlik edeceği okuyucuya akseder. Yazarın, bu sebeple sokağı betimlerken “dar, kaba, taş duvarlı, güneş almaz” gibi ifadeler seçtiği görülür. Mekân, aynı zamanda şahısların maddi durumları, statüleri, sosyal düzenleri hakkında bilgi verir. Kapalı mekân grubuna dâhil olan Osman’ın evi de bu sokakta yer alır. Romanın kırılma noktasını oluşturan olaylar Dassel Sokağı’nda yaşanır.

“Kısa bir sokak Dassel Sokağı. Hemen de demir yolunun yanında uzanıyor. Uçlarının açıldığı dörtyol ağızlarında köprü üstünden trenler geçiyor. Sokağın güneş almaz dar olan bu kaldırımı, yer yer, demiryolunun kaba taş örülü duvarıyla sınırlı. Birerr ikişer odalı kiraya verilen bu omuz omuza, bakımsız evlerde yabancı işçiler ve –üniversiteye yakınlığı nedeniyle- öğrenciler oturuyor. Güney İstasyonu’nun bulunduğu baştaki tramvay durağı da sokağın adını taşıyor. Ve çoktan iflasla kapanmış havasına bürünmüş bir antika onarım dükkânı, az bir bakınca, pek de yakışıyor sokağa. Biraz daha bakınca, daha da iyi yakışıyor” (Tosuner, 2011: 8).

İstasyon: Eserin en önemli mekânlarından birisidir ve birden fazla betimlemesine rastlanır. Yazarın, bu mekânı sadece Kambur Osman ile bütünleştirdiği

görülür. Öyle ki romanın başkişilerinden biri olan Petra dahi bu mekânda Osman’a eşlik etmez:

“Osman, dert boyunu aşsın, istasyona geliyor. Kışın sıcağına, yazın serinliğine, gündüzleri o büyük uğultusuna, geceleri derin ve yüksek sessizliğine sığınıyor onun. Oyalayan, avutan, unutturan bir şey hep bulunuyor. Sonra da çıkıyor ki, dert daha büyümüş, çaresizlik daha da artmış mı” (Tosuner, 2011: 124).

Verilen alıntıdan anlaşılacağı üzere Necati Tosuner, mekânın insan psikolojisine etkisini ön plana çıkarır. Başkişinin kötü olduğunda rahatladığı mekândır istasyon. Her koşulda Osman’ın sığınıp huzur bulduğu yerdir. Özetle, istasyon Kambur Osman’ın ruhsal durumuna ışık tutar.

Mensa: Şahıs kadrosunda yer alan karakterlere değil de, topluluklara hizmet etmesi açısından farklı bir mekândır. Mensa, öğrenciler için kantin görevi gören açık mekândır. Eserde olumlu ve olumsuz olmak üzere iki işlevde olduğu görülür. *“Büyük parçalı camlar, kan rengi sac ve çakıl bezemeli betonla biçimlenmiş Mensa, yanında uzayan sık ve yüksek ağaçlı geçide pek uymasa da, öğle kalabalığında anayoldan bakılınca, kalabalığa ve kalabalığın şatafatına yakışır” (Tosuner, 2011: 246)* örneğinde mekân insanlara huzur veren olumlu işlevde kullanılır. *“Cumartesileri, yabancıların eril çoğunluğuna üç beş şarapçıyı da katınca, Mensa bütün yakışıklılığını yitirir. Bozgun ordunun sığınağı gibidir” (Tosuner, 2011: 246)* örneğinde ise okuyucu Mensa’nın olumsuz işlevi ile karşılaşır. Mekânın, karakterlerin psikolojik durumunu hem pozitif yönde hem de insanların etkisiyle negatif yönde etkilediği görülür. İşte bu sebeple yazar, eser boyunca Osman’ın ifadesiyle *“Tanrı Mensa’ yı korusun” (Tosuner, 2011: 247)* sözünü sıkça dile getirir.

2.1.4.1.2. Kapalı Mekân

Dieter’in Yeri: *Sancı.. Sancı...* romanının en önemli kapalı mekânıdır. Olayların başlangıç noktası olarak okuyucunun karşısına çıkar. Eserin büyük bölümü bu mekânda geçer. Kambur Osman’ın Petra ile diyaloga girip arkadaşlıklarını ilerlettiği mekândır. Sadece Türklere ait bir yer değil, farklı milletlerden insanların bir arada bulunduğu yerdir. Aynı zamanda sosyal yaşamın her kesiminden insana ev sahipliği yapar. Aşağıdaki örnekte mekânın betimlemesine yer verilir:

“Dieter’in Yeri”ne genellikle gençler gidiyordu. Akşam saat altı olsun, kepenkler kaldırılır, -çoğu liseli- erkenciler birer ikişer doluşurdu. Sonra, yandaki sinema çıkışı ortalık iyice yükünü alırdı. Cam yanında yüksekçe setteki masalar, tezgâh, geçiş yerleri tıklım tıklım olurdu. Artık müzik de azgınlaşır, olmuşlar görünürdü. Çevresindekilere içki ısmarlayan yabancı işçiler de geç saatte bir iki düşerler, hemen ayaklarını keserlerdi. Zehir düşkünleri, satıcılar, kendine satıcı süsü verenler, falan” (Tosuner, 2011: 41)

Osman’ın Evi: *“Odanın bakımsız duvarlarında, eşyanın kuruluşunda biçimlenmiş gibi görünen, ikisi arasındaki masa üstünde büyükçe bir saksı içinde kurumuş bir çiçek gibi duran soğukluk, dağıldı”* (Tosuner, 2011: 92) ifadeleri ile betimlenen eve istinaden Osman’ın maddi durumunun kötü olduğu söylenebilir. Daha önce de üzerinde durulduğu gibi mekânlar karakterlerin yaşam şartlarını okuyucuya bildirir vaziyettedir. Bununla birlikte mekân Osman ve Petra’nın yasağı çiğnediği yerdir. Osman ve Petra bu evde yakınlaşıp birlikte olurlar. Böylece eserin kırılma noktası bu mekânda gerçekleşir.

Günter’in Evi: Kültürü yansıtmaları açısından farklı bir mekândır. Günter, henüz nikâhlı olmadığı Petra ile birlikte yaşar. Alman kültüründe bu durum normal iken Türk kültüründe hoş karşılanmaz. Kambur Osman, Günter’in evine gelip Petra’yı ziyaret eder. Çift kişilik yatağı gördüğünde hissettikleri yine mekânın karakterler üzerindeki etkisine örnek teşkil eder.

2.1.5. Dil ve Anlatım

Necati Tosuner, dili, özgün bir şekilde kullanması yönüyle dikkat çeken yazarlardandır. Bu özelliği *Sancı.. Sancı...* romanında da kendisini gösterir. Romanın başarısını dil ve anlatıma bağlayan yazar şu sözlerle açıklama yapar:

“Sancı.. Sancı...nın başarısı- biliyorsun- bir dil başarısıdır. Romanda diyaloglar elbet Almanya’da ve Almanca geçmektedir. Ama Türkçe yazılmış romanın o diyaloglarının okurken özümsemesinden alınan zevk, yazınsal bakımdan dikkat çekicidir” (Semih Gümüş, *Notos(görüşme)*, Nisan-Mayıs, 2014)

Dil yönüyle derinlemesine incelendiğinde, romanın, zengin bir anlatıma sahip olduğu görülür. Olayların Almanya’da geçmesi sebebiyle Almanca kelime ve cümlelere sıkça rastlanılır. Bu durum mekân ile roman dilinin paralellik gösterdiğinin kanıtıdır. Aynı zamanda Necati Tosuner, romanın dilini, şahıs kadrosunun hikâyelerine değinerek

hayatın çok basit anlarından tablolar çizerek oluşturur. Çocukların koşuşturması, bir türkün kahvede oturması, kitapçıya gelen bir müşteri, köpeğin uyuklaması gibi küçük olaylar anlatılır.

“Hepimiz aynı sözlük ve aynı dil kurallarıyla yaşıyoruz. Yazarın dili, onun özel dilidir. Yazar olmak anlatacak bir şey taşımaktır. Yazarın onu anlatacak bir dil kurması, anlatılanı farklı kılar. Değeri tek olmasıdır” (Semih Gümüş, görüşme, Nisan-Mayıs, 2014) diyen Necati Tosuner; metinde kullandığı deyimlerle, söz sanatlarıyla, mektuplarla, şiirlerle, dua ve beddualarla okuyucuda zevk uyandıran renkli bir anlatım oluşturur.

“Bak Emine. Bak bacım. Beni iyi dinle şimdi. Ağbi bacı hani azcık konuşalım senle. Konuşalım da, birimizin dediğini ötekimiz başka anlamaya. He mi? Hele bu gurbetlik yerinde... bu gavurun içinde hele... Ben deyim, sen de iyi bi düşün.” (Tosuner, 2011: 60) örneğinde okuyucu şiveli bir dil ile karşılaşır. Eserde, Türkiye’den göç eden işçilerin yukarıdaki gibi genellikle şive ile konuşturulduğu dikkati çeker.

“Sabahaca dan dan dan..uyutmadılar ki...” (Tosuner, 2011: 10).

“Üzünç oluyor” (Tosuner, 2011: 11).

“Yazınca sanki karşılık aldıktı...” (Tosuner, 2011: 23).

“ Bir şey diyecekleniyor, sonra.. kendine güvenini mi yitiriyordu?” (Tosuner, 2011: 41).

“...bir çapaklısını taşa tutanaca...” (Tosuner, 2011: 235).

Yukarıda verilen örneklerde yazarın kullandığı kelimeler dikkati çeker. Alışılmışın dışına çıkarak kendine has bir ifade yöntemi kullanan yazar dili akıcı hale getirir. Selim İleri, Tosuner’in kullandığı dili şu cümle ile ifade eder: *“Necati Tosuner derin acılarla yüklü bir "ben" kişisini, arı bir dille, buruk imgelerle besleyerek yansıtıyor”* (www.worldshortstoryday.org/tr, 1975). Bunun yanı sıra eserde sıkça mizahi konuşmalara yer verildiği görülür. Dilin akıcılığını etkileyen bir etmen olarak mizahın işlevi de dikkate değerdir. Necati Tosuner’in de dediği gibi romanın asıl başarısı dil ve anlatıma dayalıdır.

2.1.6. Bakış Açısı

2.1.6.1. Hâkim Bakış Açısı

Sancı.. Sancı... işlenen konu ve teması itibarıyla okuyucunun hislerine hitap eden bir eserdir. Asıl amacı kambur olan bir karakterin iç dünyasını ve gurbetçilerin özlemini yansıtmaktır.

“Osman, kızıyor kendine. Sanki bütün derdi Petra. Sanki her şeyi unuttu. Parasızlığını, yarın meteliksiz kalacağını, bir on beş marklık dağıtım işinin , bir hela temizleme işinin çıkıp çıkmayacağını, kirayı ödemediğini, eve mektup yazamadığını, markın bire beşten çok ettiğini, bu yalancı öğrenciliğin daha pek süremeyeceğini.. unuttu sanki”
(Tosuner, 2011: 69).

Yukarıda verilen örnekte Osman’ın iç çatışması ifade edilir. Anlatıcı, karakterin içinden geçirdiklerini yaşıyormuşçasına anlatır. Yazarın bu eseri, gurbetçilerin seslerine, hasretlerine, çektikleri sıkıntılara tercüman olmak amacıyla kaleme aldığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle olay örgüsü dâhilinde verilmek istenen mesajın okuyucuya daha iyi iletilmesi adına eserin genelinde hâkim bakış açısı kullanıldığı görülür.

2.1.6.2. Kahraman Bakış Açısı

Necati Tosuner, şahıs kadrosunda detaylı bir şekilde ele alınan romanın başkışısı Kambur Osman karakteri üzerinden, eserin asıl konusunu ortaya koyar. Kendi duygularını ve düşüncelerini bu karakter üzerinden yansıtırken kahraman bakış açısını kullanarak eserin kurgusunu oluşturur. Aşağıda verilen örnekteki gibi yazarın kendi yaşantısı ile karakteri bütünleştirdiği gözlemlenir. Kullandığı bakış açısı okuyucunun kendisini yazara daha yakın hissetmesine ve eseri daha iyi anlamasına zemin hazırlar:

“ Ben solucan olduğum gün...

“Evet?”

“Şöyle bir yüzyıl sonra, ben şöyle küçücük bir solucan olduğumda...”

“Yüzyıl sonra?”

“Evet, doksan dokuz ya da yüz bir yıl sonra... İlk yazda... İlk yazda, işlenmiş toprakta güneş altında kalmış, kalmışta ne yapacağını şaşırılmış bir kıvılcık kıvılcık solucan olduğumda...”

“Evet?”

“Ve gözlerini kocaman kocaman açmış sarı saçlı bir çocuk...”

“Salıncaktan düşmüş –ne kötü!- ve benim bugün taşıdığım acıyı yüklenmeyecek –ne iyi!- sarı saçlı bir çocuk... ” (Tosuner, 2011: 89).

Sancı.. Sancı... romanının kurgusu, gerçek dünyayı yansıtır niteliktedir. Yazarın bu gerçekliği yansıtmak adına şahıs kadrosunu zenginleştirdiği görülür. Bu sebeple sadece Osman karakteri üzerinden değil; şahıs kadrosunda yer alan birçok karakter üzerinden gerçekler yansıtılmaya çalışılır. Karakterlerin yaşantısı, birçok noktada kendi ağızlarından veya diyaloglarla okuyucuya sunulur. Buna dayanarak romanda hâkim bakış açısı kadar olmamakla birlikte kahraman bakış açısına çokça yer verildiği söylenebilir. Ayşe’nin Almanya’dan gitmek istemesi, Hatice’nin kıskançlıkları, İngrid’in Wolfgang’a olan aşkı, Ulrike’nin hisleri, Hasan’ın hastanede yaşadıkları gibi birçok hadise kahraman bakış açısıyla verilir.

2.1.7. Tema

Necati Tosuner’in, *Sancı.. Sancı...* romanında genel olarak gurbetçilerin özlemi teması üzerinde durulur. Kambur Osman karakteriyle okuyucuya hissettirilen umut, eserin yardımcı temasını oluşturur:

“ İçinden bir şey gelip gelip geçiyor.

“Sevinç mi? Yoksa kaygı mı, ne?”

Kaygı da nereden çıkmış?.. İstiyor ki, sevinç olsun. Bir akarsu yatağı,-Petrra. Güçlük çıkarmayan, güven veren, coşturan, delirten.. sonra dinginlik... Akarsuya karışmış bir su,-Osman.

Yalnızca bu değil. Daha çoğu.

“Umut..umut...” ” (Tosuner, 2011: 203).

Yukarıdaki örnekte Osman’ın umudu üzerinde durulur. Osman, kambur olmasına rağmen Petra’dan ve ona olan aşkından vazgeçmez. Umut, onun için Petra’ya kavuşmanın yöntemi haline gelir. Bu sebeple, romanın belli bölümlerinde ‘umut’ kelimesinin anlatıcı tarafından tekrar tekrar ifade edildiği görülür. Kambur Osman, umuda o kadar tutunur ki odasının duvarına büyük harflerle ‘Umut.. hala umut’

anlamına gelen “*HOFFNUNG.. IMMER NOCH HOFFNUNG!..*” (Tosuner, 2011: 226) cümlesini yazdığı görülür.

Romanın sonunda Petra’nın bir mektup bırakıp uzaklara gitmesi Osman’ın umudunu yıkar ve bunu ölüm ile aynı kefeye koyar. Fakat yazar, umudun hiçbir zaman tüketilmemesi gerektiği mesajını vermek adına Osman’ın karşısına Ulrike’yi çıkarır.

“Neydi o?”

“Geçer geçer, aldırma...”

Bir kâğıt alıyor, yazıyor iri ve özenli bir yazıyla:

“*MORGEN WIRD EIN NEUER TAG!*”

Duvara asacak bunu” (Tosuner, 2011: 287).

Yukarıdaki örnekte, Kambur Osman’ın Petra’yı kaybetmesine rağmen umudunu kaybetmediği görülür. Duvardaki yazı ‘yarın yeni bir gün olacak’ ifadesi ile değiştirilir. Yazar, romanda hâkim olan umut temasını, hangi şartlarda olursa olsun koruyarak okuyucuya vermek istediği mesajı iletir.

Sancı.. Sancı... eserinin ikinci mesajı olan gurbetçilerin hasreti özellikle Ayşe karakteri üzerinden dile getirilir:

“*Bu yıl mı, töbe durmam. Ayak direrim. Varsın, bildiğini disin Hasan. Didiğini dimiş gosun. ‘Yoh.’ dirim. ‘Gidelim.’ dirim. ‘Gidelim gurbanın olduğum Hasan.’ dirim. İsterise alsın ayağının altına, çığnasın. Etsin edeceğni, etmediğini ayrı gosun. Ben de Anşe’ysen.. bu yıl mı.. töbe durmam. Aman! Parası da batsın gavurun, neyi de.. Batsın. Gözü çıksın. Sütten kesilmedik bebeyi götür, bırak, gel. He mi? Eh, girdi gali üç yaşına. Yürümüş. Her lafı ederimış. Glin kız gibi oturmuş, galkarımış. Nitsin de fukara?.. hemi öksüz, hemi yetim galmadı mı? Tuh! Ötekilere yanmam. Hanife’me yanarım* (Tosuner, 2011: 78).

Verilen örnekten de anlaşılacağı gibi Türkler yabancı topraklarda sevdiklerini arkalarında bırakarak iki lokma için çalışıp çabalar. Yazar, özellikle gurbetçilerin mutsuzlukları ve geri dönme istekleri üzerine yoğunlaşır. Gurbetçi karakterlerden birçoğunun pişmanlık yaşadığı okuyucuya geçen bir duygudur.

2.2. YALNIZLIKTAN DEVREN KİRALIK (2000)

Yalnızlıktan Devren Kiralık, Necati Tosuner'in uzun bir aradan sonra kaleme aldığı ikinci romanıdır. Yazar, 1998-2000 yılları arasında eserini oluştururken İstanbul-Bostancı'da ikamet eder. Kitabın ilk baskısı Doğan Kitap yayınları tarafından çıkarılmıştır. 2. baskısı 2005'te Neden Kitap yayınları, 3. baskısı ise 2010'da Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları tarafından çıkarılmıştır. Eser, 275 sayfa ve 50 birimden oluşur.

Yalnızlıktan Devren Kiralık eserin konusu Türk aile kurumunun yapısıdır. On yedi yıl sonra boşanan çift Beyhan ve Ekrem'in yaşadıkları, romanın olay örgüsünü oluşturur. Bununla birlikte birçok ailenin hikâyesine yer verilir. Bireysel hataların doğurduğu sonuçlar üzerinde durulur. Yalnızlık, pişmanlık ve ihanet temaları işlenir. Bununla birlikte eserde engelli bireylere karşı duyarlı olmayan vatandaşların eleştirisi yapılır. Okuyucuya doğruyu ve yanlışlığı gösterip uyarı niteliği taşıması açısından önemli bir eserdir.

2.2.1. Zihniyet

Yazar, romanın zihni yapısını oluştururken toplumun değer yargılarına aykırı davranışta bulunan insanları eleştirir. Bunun ilk örneği engelli birey olan Okan üzerinden verilir:

“Hadi, askerden de yırttın! diyen Ayhan.

Gel benim yerime geç de, sen yırt askerlikten... diyen Okan.

Yok ben almayım ağbi... diye sırttan Ayhan.

Kimsesiz bir Okan, -oluyor...” (Tosuner, 2010: 92).

Yukarıda verilen örnekte engelli bir bireyle nasıl konuşması gerektiğini bilmeyen bir vatandaş ile karşılaşılır. Vatandaş, Okan karakterinin ne hissettiğini umursamadan boşboğazlık yapar. Bu durum günümüzün en büyük problemlerinden biridir. Toplum, engelli bireylere karşı özverili ve anlayışlı değildir. Okan'ın annesi Pervin'in “çoğalan, tuhafken daha da tuhaf olan devinimlerinin görüntüsü, kollarının ve yüzünün ayaklarından önde giderliği.. elbette Pervin öyle görmüyor ama, biliyor bunu; benzeri durumlarda insanlar gülüyorlar ona. Gülebiliyorlar...” (Tosuner, 2010: 100) şeklinde düşünmesi sadece engelli bireylerin değil ebeveynlerinin de üzüntüsünü

ortaya koyar. Pervin'in, sağlıklı çocukların anne ve babalarından zaman zaman nefret ettiği görülür. Oğlunun bedensel engelinin bulaşıcı olduğunu düşünen insanların bakışlarına maruz kalır. Yalnızken bile içinde bir tedirginlik yaşadığı dikkat çeker. Sırıtan, gülen, dikizleyen insanları gördükçe genel olarak hissettiği alay edilme korkusu sürekli hâle gelir. Necati Tosuner, bencilliğin ön plana çıktığı bugünlerde engelli bireylere karşı toplumsal farkındalık yaratmayı amaçlayarak eserin zihni yapısını oluşturur. Okuyucunun duygudaşlık kurmasını sağlamak adına Okan'ın yalnızlığını, kırılganlığını ve gözyaşlarını şöyle dile getirir:

"Şimdi odasına kapanacak..."

Öylece kendini yatağa atacak...

İki damla yaş dökcek...

...Kalkacak. Soyunacak. Ve sonra... hiçbir şey yokmuşu giyinecek" (Tosuner, 2010: 101).

Necati Tosuner'in Okan karakteri üzerinden eleştirdiği diğer bir nokta akraba evliliğidir. Pervin, İsmail amcasının oğlu Kadir ile evlenir. Amca çocuklarının evlenmesi sonucu Okan sakat doğar. Akraba evliliği bir insanın hayatına mâl olur. Türk toplumunun yabancıya kız gitmesin algısı kötü sonuçlar doğurur. Yazar, toplumun akraba evliliğine karşı bakış açısını değiştirmek adına ortaya çıkan durumu derinlemesine irdeler. Bu noktada imam nikâhı yapılmasının yanlışlığını da ortaya koyar. Kadir, Nimet ile birlikte olduktan sonra evi terk eder. Nimet'in resmi nikâhlı eş olabilmek adına yaptıkları bunun önemini gösterir. Çocuğu olmayan Nimet, imam nikâhlı kuma olmaktan öteye geçemez. *"Artık ağlamıyor Nimet. Ağlamaya yüzü de yok sanki... Kendine karşı yüzü yok"* (Tosuner, 2010: 128) cümleleri Nimet'in pişmanlığını yansıtır.

Türk toplumunun yapısına göre kız veya erkek çocuk ancak bir yuva kuracağı zaman evden ayrılabilir. Ataerkil aile yapısı evlenmeden önce başka bir evde yaşamaya müsaade etmez. Fırat, eserde, Türk kültürünün yozlaşmasını gösteren karakterdir. Avrupa'nın kültüründen etkilenmiş olduğumuzu ortaya koyar. Avrupa'da on sekiz yaşına gelen gençler, anne ve babalarının yaşadığı evden ayrılarak tek başlarına bir hayat sürmeyi tercih ederler. Fırat, anne ve babası ayrılmış olmasına rağmen evi erkeksiz bırakarak taşınmak ister. Düşünceleri aşağıdaki örnekte verilir:

“Evet! Ben sana ‘Evden ayrılma!’ dedim mi?..

Peki, ne demiş oluyorsunuz?.. yaşım yirmi beş. Askerlik yok. İşim var. Baba parası da gerekmiyor. Bu, kötü bir şeydir diye söylemiyorum bunu... E, babamın gençliği kadar da özgürlüğüm olmasın mı benim?.. Aradan da otuz yıl geçmişken... Sonra, başka bir kente gidiyor da değilim...” (Tosuner, 2010: 83).

Romanda dikkati çeken diğer bir unsur Türk aile yapısının değişikliğe uğramasıdır. Geçmiş dönemlerde gelin, kayınvalide ve kayınpeder gibi bireylerden oluşan kurum zamanla çekirdek aileye dönüşür. Evlenen çocuğun eşi gelin olarak kayınpederinin evine gelirken yeni nesil bu tabuları yıkarak başka bir ev açılmasını tercih eder. Otorite olarak kayınpeder veya kayınvalideyi kabul etmez. Evin beyi ya da hanımı olmak genç bireyler için önemlidir. Büyükler alışkın oldukları kültürden koparak bu olguya saygı duymaya başlar. Salim Bey’in “*Ev ev üstüne olmaz...*” (Tosuner, 2010: 6) sözü bu anlayışa örnek oluşturur.

Değişen aile kurumu zamanla bencilleşen ebeveynleri ortaya çıkarır. Bireysellik ve para kazanma hırsı ön plana çıkar. Anaya ataya saygı yürekten değil, çıkarıcı düşünmeden doğar. Salim Bey’in oğlu Ziya, Almanya’da yaşayan maddi durumu yerinde bir vatandaşdır. Buna rağmen babasının evinde gözü vardır. Babası daha ölmeden mal paylaşımı yapmasını ister: “*He derseniz, geldiğimde tapu işini yaparız. Ne var. Hepi topu iki kardeş. Ben abimin payını satın alırım. Tapuyu bana yapın. Ev gene sizin. Size biraz para vereyim. Bankaya koyun*” (Tosuner, 2010: 99). Salim Bey ise bilge bir insan olduğu için oğlunun yapmak istediği şeyin farkındadır. Bir evladının hakkını diğerine yedirmez. Yazar, Ziya karakteri üzerinden miras davasına düşüp birbirlerini inciten aynı candan, aynı kandan insanları eleştirir.

Necati Tosuner, eserde toplumun sosyal-ekonomik yapısı üzerinde durur. Esnaf maddi sıkıntı yaşamaktadır. Veresiye kültürü oluşmaya başlar. Para kazanmanın zorlaştığı bir döneme girilir. Maddi refah tam anlamıyla sağlanamaz:

“Cuma günü ödemesi olanlar, dün yine ‘arazi’ olmuştu. Ekmek aslanın ağzından midesine indikten beri, paradan para kazanmak kolaylaşınca, geri dönen senet de ne, çek ardı yazdırılması bile onurdan bir şey eritmez görülmeye başlandıktan sonra, piyasada bir körebedir başlamıştı” (Tosuner, 2010: 48).

Necati Tosuner, eserinde kadın karakterleri ön plana çıkarır. Olumlu ve olumsuz yönleriyle birçok kadın tipini ele alır. Kadın karakterleri; güçlü olan kendi

ayakları üzerinde durabilen kadınlar ve zayıf olan erkeğin eline bakan kadınlar olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Beyhan, meslek sahibi özgüveni olan bir kadın tipidir. Eşiyle boşandıktan sonra dimdik ayakta durur. Erkeğin egemen olduğu bir toplumda kimseye boyun eğmez. Pervin ise hayatı boyunca birçok badire atlatır. Sakat bir çocuğunun olması, eşinin evini terk etmesi onu yıldırmaz. Arkadaşı Beyhan ile birlikte çocuk yuvasını açıp hayatına kaldığı yerden devam eder. Eserin bir diğer güçlü kadını ise Hayriye Hanım'ın bakıcısı Esmadır:

“Esmâ, evlerde temizlikte çalışıyordu. Çocukları vardı. O zaman kız iki yaşındaydı daha, oğlan da beş falan... Kocas, bir kavgada kim vurduya gitmişti. Hemen de sıradaydılar sanki, bir iki isteyen de çıkmıştı ya, yüz vermemişti Esmâ. Kadere isyan, bir dirence dönüşmüştü onda” (Tosuner, 2010: 45).

Eşi öldükten sonra çocuklarına hem analık hem babalık yapar. Tekrar evlenmek istememesi, çalışıp kendi parasını kazanması dikkate değer.

Bir erkeğin varlığına muhtaç ve tek başına hayat mücadelesi veremeyen kadın tipleri de vardır. Güzide, eşi Baha'nın onu aldattığının farkındadır. Aynı zamanda taciz gibi kötü alışkanlıklarının da olduğunu bilir. Buna rağmen sesini çıkarmaz. Eşini kaybedip yalnız başına kızını yetiştirmekten korkar. Nimet ise evli bir adamı etkileyip gününü gün etmenin derdindedir. Nitekim Kadir ile tanışıp imam nikâhlı karısı olur. Dört yıl sonra Kadir ona olan ilgisini kaybeder. Hayatı boyunca ilgi ve sevgi bekleyen zayıf bir kadından ötesi olamaz. Tuğçe, zengin koca bulma hayalinde olan genç ve güzel bir kadındır. Çalışmak, güçlü bir kadın olmak umurunda değildir. Verilen örneklerden de anlaşılacağı gibi yazar eserinde birçok kadın karaktere yer verir. Bu karakterler birbirleri ile çatışma halindedir.

Yalnızlıktan Devren Kiralık eserinin zihniyetine genel olarak bakıldığında bireysel ve toplumsal yapı hakkında birçok bilgiye ulaşılır. Yazar, aile kurumunun yapısına ve ülkenin ekonomik durumuna değinir. Toplumun engelli bireylere karşı tutumundan akraba evliliğine kadar, miras kavgasından kültürel yozlaşmaya kadar birçok unsurun eleştirisini yaptığı görülür.

2.2.2. Yapı

2.2.2.1. Olay ve Olay Örgüsü

2.2.2.1.1. Özet

Yalnızlıktan Devren Kiralık, İstanbul'da ikamet eden çekirdek bir ailenin yaşantısını anlatır. Ekrem ve Beyhan, on yedi yıllık evli, iki çocuklu bir çifttir. Oğulları Fırat, askerliğini yapıp iş hayatına atılmış genç yetişkindir. Kızları Pınar ise lise öğrencisidir. Bu ailenin en yakın dostları Kadir ve Pervin'dir. Kadir ve Pervin'in akraba evliliği yapmış olması tek çocukları olan Okan'ın engelli doğmasına sebep olur. Okan'ın yakınlık kurduğu ve içini döktüğü tek kişi Pınar'dır.

Ekrem, on yedi yıllık eşi olan Beyhan'ı aldatır. Pınar, okul gezisi için gittiği otelde tesadüfen babasının ihanetine şahit olur. Erguvan Çocuk Yuvası Kurucusu Beyhan, özgüven sahibi bir kadındır. Bu olay üzerine boşanma davası açar. Ekrem'in babası Salim Bey araya girse de durum düzelmez. Resmi olarak ilişkileri biter. Ekrem Bey evden ayrılır. Çocuklar anneleri ile birlikte yaşamaya devam eder. Bu evliliğin bitmesi en çok Pınar'a tesir eder. Hıçkırıklarını tutamaz. Fırat, yaşananları askerden döndükten sonra öğrenir. Her ne kadar sinirlense de sevgilisi Oya ve işiyle meşgul olması durumu daha çabuk atlatmasını sağlar.

Ekrem, yıllar sonra tek başına kalmanın acısını çeker. Çalıştığı yerden istifa eder. Zamanını geçmişini düşünerek geçirir. Beyhan ile yaşadıklarını anımsar. Evini, eşini, çocuklarını özlediğini hisseder. Boşandıkları gün, ailecek yemek yedikten sonra Beyhan'ın 'bu evde konuksun artık' demesine çok üzülür. Günler geçer. Ekrem alışmaya çalışır. Eski iş yerinden arkadaşı olan Gülşen ile yakınlaşır. Birlikte geçirdikleri bir gecede ikisi de geçmişlerini anlatır. Gecenin sonunda birlikte olurlar.

Beyhan, boşanma sonrası; yatağın boşluğuna, yemek masasındaki sandalyenin boşluğuna, evin erkeksiz kalışına alışmaya çalışır. Onu en çok zorlayan Pınar'ın duygusallığı ve Fırat'ın vurdumduymazlığıdır. Belli etmemeye çalışsa da Ekrem'i özler. Beyhan, yatakta uzandığı bir gün göğsünde kitle olduğunu fark eder. Hemen doktora gider. Doktor biyopsi yapılması gerektiğini söyler. Pınar'ı, ablası Vildan'ın yazlığına gönderir. Fırat, zaten başka bir eve taşındığı için sorun teşkil etmez. Kimseye haber

vermeden biyopsi olur. Beyhan kanserdir. Psikolojisi bozulmaya başlar. Saçlarını kestirir. Pınar, annesindeki bu değişime anlam veremez. Kayınpederi Salim Bey, Beyhan'ı hastaneye girerken görür. Ciddi bir problem olduğunu anlar. Haber vermek için oğlu Ekrem'i arar fakat ulaşamaz.

Eserin bir diğer olayı Kadir ve ailesi üzerinden verilir. Pervin, Beyhan ile birlikte Erguvan Çocuk Yuvası'nı işletir. Eşi Kadir'in Nimet adlı kadınla ilişkisi olduğunu öğrendikten sonra resmi olarak olmasa da ayrılırlar. Pervin'in hayatta var olma sebebi Okan'dır. Beyhan ise en yakın arkadaşıdır. Öyle ki Beyhan hastalığından bir tek ona bahseder. Pervin oğlu için elinden gelen her şeyi yapan fedakâr bir annedir. Bir gün girdiği bir pastanede Serdar ile tanışır. Aralarında duygusal bir bağ oluşur. Kadir'in tepkisini ve Okan'ı düşünerek adım atmaktan korkar.

Okan sakatlığı nedeniyle herkesten uzaktır. Kendi içinde çok fazla şey yaşar. Annesine sürekli yazar olmak istediğini ve kendi hayatını anlatmak istediğini söyler. Her şeyini paylaştığı Pınar'a âşık olur. Duygularını içinde yaşar.

Eserin sonunda Beyhan, Erguvan Çocuk Yuvası'ndan ayrılmaya karar verir. Hastalığı ile mücadele edip çocukları ile daha çok vakit geçirmek ister. Pervin, Serdar ile yepyeni bir hayat kurmak için uzun uzun düşünüp karar verir. Okan, babasının tanıştırdığı Tuğçe ile birlikte olup kendisini daha iyi hisseder. Pınar'ın kafası karışıktır. Fırat, eski sevgilisi Oya'dan vazgeçer. Okan'ın birlikte olduğu Tuğçe ile tanışır ve ondan etkilenir. Salim Bey'in ise başına bir iş gelir. Fakat ne olduğu bilinmemektedir. Ekrem, Gülşen ile geçirdiği gecenin ardından Beyhan'a çiçek gönderdikten sonra uçurumdan aşağı atlayarak intihar eder.

2.2.2.1.2. Olay Örgüsü

Elli birimden oluşan *Yalnızlıktan Devren Kiralık*'ın ilk birimi soyut bir olay olan rüya ile başlar. Beyhan, rüyasında ayrıldığı kocası Ekrem'i görür. Anlatıcı asıl olaya ikinci birimden itibaren geçiş yapar. Salim Bey, oğlu Ziya ve ailesini ziyaret etmek için gittiği Almanya'dan döndükten sonra oğlu ve gelininin boşanacağını öğrenir. Üçüncü birim okuyucuya verdiği mesaj açısından önemlidir. Ekrem'in boşanma sonrası yaşadığı acının anlatılması ihanetin doğurduğu sonuçları gösterir.

Anlatıcı, beşinci birimde karakterleri tanıtmaya başlar. Pervin ve Beyhan'ın iki yakın dost olduğu ve Erguvan Çocuk Yuvası'nı birlikte yönettikleri bilgisini verir. Altıncı birim, boşlukta olan Ekrem'in, Gülşen ile yakınlaşmasının anlatıldığı birimdir. Eserin asıl kurgusu Beyhan ve ailesinin yaşantısından yola çıkılarak oluşturulur. Fakat anlatıcı, bu aile ile ilgili ikinci derecede bağlantısı olan karakterleri de tanıtır. Vildan, Beyhan'ın ablasıdır. Orhan ile gayet güzel giden evliliklerinin üzerine oğulları Osman'ın vefat etmesi ile gölge düşer. Vildan, oğlunun yerine yeğeni Pınar'ı koyar. Onu çok sever.

Dokuzuncu birimde Aylin ve ailesi anlatılır. Bu birimde amaç; insanların savaştığı sorunları ortaya koymaktır. Eser, Kadir ve Tuğçe'nin tanışması ile devam eder. On birinci birim mekânın olay üzerindeki işlevine örnek oluşturur. Bir hastane olan Camlı Köşk ve geçmişi hakkında bilgi verilir.

Olay örgüsü sırasıyla: Kadir ve Tuğçe'nin Ekrem'i ziyaret etmesi, Pınar'ın babasının ihanetini yakalaması, Pervin ve Kadir'in evlenmesi, Beyhan'ın sakladığı bir şeyler olduğunu fark eden Pervin'in kızgınlığı, Fırat'ın babasını ziyaret etmesi ve Salim Bey'in, Beyhan'ı Camlı Köşke girerken görmesi ile devam eder.

On yedinci birim anlatıcı-yazar ilişkisini ortaya koyar. Okan, yazarın sözünü emanet ettiği kişidir. Bedensel engeli ve yazar olmak istemesi yazarın kendisini çağırıştırır. Devam eden birimlerde eşlerine sadık olmayan erkek profili çizilir. Ekrem, Gülşen ile Kadir, Tuğçe ile görüşür.

Yirminci birimde anlatıcı, yaşam ve ölüm arasındaki ince çizgiyi anlatmaya çalışır. Kanseri olduğunu öğrenen Beyhan, öleceği düşüncesiyle hayatın her anının tadını çıkarmaya çalışır. Kızı ile ablasını ziyaret etmek için yazlığa gider. Karakterin psikolojik durumunun üzerinde durulduğu görülür. Eser, Fırat'ın Oya ile ilişkisinin anlatılmasıyla devam eder. Kadir ve Nimet üzerinden imam nikâhının eleştirisi yapılır. Yirmi dördüncü birimde kültürümüzün yozlaşması gerçeğine değinilir. Fırat evden ayrılmak ister. Türk kültüründe ancak evlilik yaparak evden çıkma olgusu zamanla değişikliğe uğrar.

Eserde sırasıyla: Gülşen'in geçmişi, Fırat'ın evden ayrılması üzerine annesi ve kardeşinin üzüntüsünün anlatılması, Tuğçe'nin kişiliği, Pervin'in Serdar ile tanışması, Salim ve Zeynel Bey'in konuşması, Ekrem ve Gülşen'in birlikte olmaları üzerinde

durulur. Otuz birinci birimde akrabalık ilişkileri dile getirilir. Pınar, abisi Fırat'ın sevgilisine verdiği değeri gördükçe kıskanır. Olay örgüsü, Kadir'in oğlunu ziyaretiyle devam eder. Otuz üçüncü birimde günümüzün en büyük problemlerinden biri üzerinde durulur. Pınar, en yakın arkadaşının babası tarafından cinsel istismara uğrar.

Otuz altıncı birimden itibaren eserin sonuna yaklaşılr. Fırat, geçmişini arkasında bırakmak istediğini fark eder. Tuğçe ile tanışır. Burada karakterlerin birleşmeye başladığını görülür. Ölüm korkusu yaşayan Beyhan zamanının kıymetini anlar. Eserin son olayı ise Ekrem'in intihar etmesidir. Anlatıcı, Ekrem'in psikolojik durumu üzerinde durmaz. Karakterin hayatındaki değişimi gören okuyucu intihar etmesini kendince yorumlar.

Anlatıcı, farklı zaman dilimlerinden seçtiği olayları okuyucuya iletir. Karakterlerin geçmişleri hakkında derinlemesine bilgi verir. Olayların özüne inip temelinde ne olduğunu göstererek psikolojik durumları yansıtır. Eserin olay örgüsü, kronolojik değildir. Bu durum dil ve anlatıma akıcılık kazandırır.

2.2.2.2. Kişiler

2.2.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler

Ekrem: Salim Bey'in oğludur. On yedi yıllık evliliği, eşi Beyhan'ı aldatması sonucu biter. Çalıştığı şirketten ayrılır. Eserde, ihanetin doğurabileceği sonuçları göstermesi amacıyla oluşturulmuş bir karakterdir. Yalnızlık ve pişmanlık çeker. Eserin sonunda intihar eder.

Beyhan: Ekrem'in eski eşidir. İki çocuklu bir annedir. Erguvan Çocuk Yuvası'nın yöneticisidir. Bir erkeğin desteğine ihtiyaç duymadan tek başına ayakları üzerinde durabilen özgüven sahibi bir kadındır. Özgürlüğüne de düşkündür. Duygularını paylaşmaktan çekinir. Sorunlarını kendi içinde halletmeye çalışır. En yakın arkadaşı Pervin'dir. Boşandıktan sonra kanser olduğunu öğrenir. Kimseye söylemeden ameliyat geçirir. Zamanın ve sağlığın kıymetini bildirmek amacıyla eserde yer alan karakterdir. Bunun yanı sıra kadının gücünü ve bağımsızlığını temsil eder.

Fırat: Ekrem ve Beyhan'ın büyük çocuğudur. Askerliğini yapıp işini eline aldığı görülür. Ailesine düşkün değildir. Vurdumduymaz bir tavır sergiler. Kardeşi

Pınar ve annesi, onun bu tavrına çok üzülür. İçki içip eve geç saatte geldiği görülür. Kültürel yozlaşmanın temsilidir. Avrupa kültüründe görüldüğü gibi henüz evlenmeden başka bir eve taşınır. Sevgilisi Oya ile uzun süreli ilişkileri olmasına rağmen temelden sarsıldıkları görülür. Okan ile birlikte olan Tuğçe'yle tanışır.

Pınar: Ekrem ve Beyhan'ın küçük çocuğudur. On beş yaşında bir lise öğrencisidir. Ebeveynlerinin boşanmasından fazlasıyla etkilenir. Duygusaldır. Birçok kız çocuğu gibi Pınar da babasına düşkündür. Karne gününde babasının aramamasından hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı çıkarımında bulunur. Öz güveninin tam anlamıyla oluşmadığı annesinin sözlerinden anlaşılır: *“Pınar'ın hep istediği o eteği aldı ona. Dizleri görünüyor diye utanmaları geride kalmış sayılırdı Pınar'ın. Sessizce güldü Beyhan. E, on beşine de girmişti artık...”* (Tosuner, 2010: 18). Pınar'ın en yakın dostu Okan'dır. Her şeyini onunla paylaşır. Okan'ın ona karşı aşk duyduğunun farkında değildir. Yakın arkadaşı Aylin'in babası tarafından cinsel saldırıya uğrar. Uzun süre yaşadığı bu kötü olayın etkisi altında kalır. Okuduğu liseye yeni kayıt yaptıran Cem'in Pınar'a ilgi duyması onu mutlu eder. Boşanma sonrası çocukların yaşadığı psikolojik baskıyı göstermesi açısından önemli bir karakterdir.

Salim Bey: Ekrem'in babasıdır. Eşi Nezahat Hanım hastalanır. Yatalak olarak yaşadıktan kısa bir süre sonra vefat eder. Salim Bey, sağlığında ona ihanet edip üzdüğü için kendini affedemez. Eşinin yokluğunda yalnızlıkla mücadele etmek ona ağır gelir. Bu durum anlatıcının şu sözlerinden anlaşılır: *“Salim Bey, önceleri pek de yalnız kalmış görüyordu kendini. İşte, evin en önemli parçası gitmiş, yerinde, yok olan varlığı kalmıştı. Üzünc veriyordu”* (Tosuner, 2010: 7). Salim Bey'e eşi öldükten sonra oğlu Ekrem, Beyhan ve torunları destek olur. Diğer oğlu Ziya ise miras derdindedir. Eserin sonunda Salim Bey'den haber alınamaz. Karakter; geçmişten ders çıkarmak ve yanındaki insanların sağlığında kıymetlerini bilmek açısından yol göstericidir.

Zeynel Bey: Salim Bey'in en yakın arkadaşıdır. Birlikte gazete okuyup sohbet ederler. Oğlu, gelini ve torunlarından oluşan geniş aileye sahiptir.

Kadir: Amcasının kızı Pervin ile evlidir. Bedensel engelli bir oğulları vardır. Dükkânında çalıştırdığı Nimet ile eşini aldatır. Evlerini ayıran çift, kâğıt üzerinde hâlâ evlidir. Kadir, Nimet'e metres hayatı yaşatır. Gözü dışarıda ve tatminsiz bir erkektir. Kadınları cinsel obje olarak görür. Değer vermez. Pervin ile ilişkileri özellikle Okan

doğduktan sonra bozulur. Her pazar gününü oğlu ile geçirir. Okan'ın kendini geliştirip işlerinin başına geçmesini ister.

Pervin: Eşi tarafından ihanete uğramış, engelli oğlu Okan ile yalnız başına hayat mücadelesi veren bir kadındır. Okan, hayata tutunmasını sağlar. Fedakârdır. En yakın arkadaşı Beyhan ile Erguvan Çocuk Yuvası'nı yönetirler. Pastanede Serdar ile tanışır. Aralarında duygusal bir bağ oluşur. Pervin, Kadir'in vereceği tepkiden korkar. Uzun bir süre Serdar'a cevap veremez. Bir yandan Okan'ı düşünür.

Okan: Yazar ile aralarında bağ olduğu gözlemlenen karakterdir. Akraba evliliği nedeniyle doğuştan bedensel engeli vardır. Kadir ve Pervin ebeveynleridir. Her şeyini paylaştığı Pınar'a âşıktır. Yazar olmak, kendi hayatını anlatmak ister.

Serdar: Eşi ile anlaşamayarak ayrılır. İki kız çocuğu babasıdır. Kızları anneleriyle birlikte İzmir'de yaşar. Pastanede çalışır. Pervin'i görüp beğenir. Onunla bir yuva kurmayı amaçlar. Romanda, sadık erkek vasfı kazanır.

Nimet: Evli bir adam olan Kadir ile yasak ilişki yaşar. Kadir'in ona resmi nikâh kıyması için elinden geleni yapar. Fakat başaramaz. Kadir'e sağlıklı bir çocuk vermek isteyip çok uğraşsa da çocuğu olmaz. Zamanla her şeyden vazgeçer. Bu vazgeçiş anlatıcının şu cümlelerinden anlaşılır: *“Dördüncü yıl Kadir de üstüne düşmez oldu. Günlerin geçmesine.. nasıl geçmesine aldırılmaz oldu Nimet. Her şeyi bıraktı. Her şeyi.. Güzelliği de kalmadı. On yıl yaşlanmış oldu”* (Tosuner, 2010: 128).

Tuğçe: Hafif meşrep bir kadındır. Güzelliği ile erkeklerin dikkatini çeker. Zengin koca bulmanın hayalini kurar. Eserde yer alan birçok karakter ile flört ettiği görülür.

Orhan: Vildan'ın eşidir. Mutlu bir evliliği vardır. Osman adını verdikleri çocukları trafik kazasında ölür. Her şey bu kaza ile değişir. Çiftin başka çocuklarının olma ihtimali yoktur. Orhan bu kayıptan sonra kendini içkiye verir. Acısını unutmak ister. Eşi Vildan en büyük destekçisi olur.

Vildan: Beyhan'ın ablasıdır. Aynı zamanda Orhan'ın eşidir. Oğlu Osman'ı kaybettikten sonra kocasını ayakta tutmak için mücadele eder. Oğlunun acısını daima yüreğinde taşır.

Baha: Pınar'ın arkadaşı olan Aylin'in babasıdır. Güzide ile evlidir. Pınar ve Esma'ya cinsel tacizde bulunur.

Güzide: Baha ile evlidir. Onun sapık davranışlarına göz yumar. Ayrıldığı takdirde kızı Aylin'e iyi bir hayat yaşatamamaktan korkar. Eserin zayıf kadın karakteridir.

Aylin: Baha ve Güzide'nin kızıdır. Deli dolu, hayatın tadını çıkaran bir kızdır. Kendisi ile barışıktır.

Hayriye Hanım: Güzide'nin annesidir. Felç geçirdiği için yatalaktır. Esma onun bakıcısıdır. Damadı Baha'dan nefret eder.

Esma: Hayriye Hanım'a bakıcılık yapar. Maddi sıkıntı yaşar. Çocuklarının karnını doyurmak zorundadır. Kardeşi Kıymet, o isteyken çocukları idare eder. Güzide'nin eşi Baha onu evde sıkıştırır. Onunla yalnız kalmaktan korkar. Esma da mücadeleci kadın karakterler arasındadır.

2.2.2.2.2. Yazarın Sözünü Emanet Ettiği Kişiler

Okan: Necati Tosuner, kendi hayatını Okan karakteri üzerinden yansıtır. Karakter ve yazar karşılaştırıldığında ortak birçok yönlerinin olduğu görülür. Okan, insanların bakışlarından ve acımasından rahatsız olur. Aliye Yücel'in *"Tosuner, dört yaşından bu yana omurilik eğriliği (kamburluk) ile yaşayan bir yazar... Bu nedenle kambur ya da sakat bir kişiden yola çıkarak bedensel takıntıları çok doğru anlatabilen bir edebiyatçı"* (aliyeyucel.blogspot.com.tr, 2013) ifadesi yazarın bu karaktere eserinde yer vermesinin nedenini gösterir. Zamanla kalabalıklar içinde yalnızlaşır. Necati Tosuner de kamburundan kaynaklı bir bunalım geçirir. Kambur olmanın hele hele Türkiye'de kambur olmanın acısını her daim hisseder. Kendi dünyasına yönelir. Duygularını, düşündüklerini, yaşadıklarını anlatmak istediğinde edebiyata yönelir. Yazar olmaya karar verir. Okan da tıpkı Necati Tosuner gibi yazar olmak ister. Bu duruma eserde şöyle yer verilir:

"Yazar nasıl olunur, anne?.. diyor.

Ve görüyor annesinin yüzünde ışıyan coşkuyu...

"Ah, bilemiyorum Okan... Nasıl yazar olunur?.. Hem sonra..."

"Peki, şunu söyle bana: Ben yazar olayım mı?.."

“Güzel.” diyor Pervin.

Sonra da sanki kaygılanıyor biraz...

“Okan?.. Ne yazacağını düşündün mü?..”

“Evet.”

Sorarak bakıyor Pervin...

Kendimi...diyor”(Tosuner, 2010: 103).

Necati Tosuner, toplum baskısının ağırlığını Okan ile dile getirir. İnsanların alay edip gülmelerini ve karakterin bu durum karşısında hissettiklerini yazar. Okan, bir nevi Necati Tosuner’in sözcüsüdür.

2.2.2.2.3. Dekoratif Unsur Durumundaki Kişiler

Yalnızlıktan Devren Kiralık, şahıs kadrosu oldukça geniş tutulmuş bir eserdir. Olayın meydana gelişinde rolü olan kişilerden ziyade dekoratif kişilere de fazlasıyla yer verildiği görülür. Vefat etmiş olan karakterler dikkati çeker. İsimleri, ana karakterlerin pişmanlığı veya özlemi ile anılır. Bunun yanı sıra eserin kurgusunda herhangi bir etkisi olmayan küçük topluluklara da yer verilir. Örneğin; Ekrem Bey’in iş yerinden birçok arkadaşının adı eserde geçmektedir. Anlatıcının, karakterleri tanıtırken akrabalık ilişkilerini göz önünde bulundurduğu görülür. Bu sebeple karakterlerin çocukları hatta torunlarının adı geçmektedir. Aşağıda, olayın kurgusuna etkisi olmayıp dekoratif unsur durumundaki kişilere kısaca değinilir:

Nezahat Hanım: Salim Bey’in vefat eden eşidir. Eserde, Salim Bey karakterinin ifadeleriyle bu karakteri tanırız.

Saffet Bey: Hayriye Hanım’ın vefat eden eşidir.

Ergun: Gülşen’in intihar edip ölen ağabeyidir.

Aysu: Gülşen’in ağabeyi Ergun’un intihar etmesine sebep olan kişidir.

Nermin Hanım: Zeynel Bey’in eşidir.

Servet Hanım: Kadir’in metresi olan Nimet’in annesidir.

Sevil: Kadir ve Nimet’i tanıştıran kişidir.

Kıymet: Esmâ’nın kız kardeşidir.

İrfan: Fırat'ın ev kiralamasında yardımcı olan arkadaşıdır.

Koray: Baskı tişört satan çocuktur. Yazlıkta Pınar ile flört etmeye çalışır.

Müjde: Almanya'da yaşayan Ziya ve Hatice'nin torunudur.

Şengül: Almanya'da yaşayan Ziya ve Hatice'nin torunudur.

Erol: Almanya'da yaşayan Ziya ve Hatice'nin torunudur.

Yıldız: Almanya'da yaşayan Ziya ve Hatice'nin torunudur.

Aykut: Ekrem'in istifa ettiği iş yerinden arkadaşıdır.

Ece: Ekrem'in istifa ettiği iş yerinden arkadaşıdır.

Cahit: Ekrem'in istifa ettiği iş yerinden arkadaşıdır.

Yeliz: Ekrem'in istifa ettiği iş yerinden arkadaşıdır.

Salih: Ekrem'in istifa ettiği iş yerinden arkadaşıdır.

Burcu: Ekrem'in istifa ettiği iş yerinden arkadaşıdır. Eserde nikâhı olacağı bilgisi verilir.

Cavit: Zeynel Bey'in oğludur.

Ayşenur: Zeynel Bey'in gelinidir.

Ayça: Zeynel Bey'in torunudur.

Atacan: Zeynel Bey'in torunudur.

Savaş: Zeynel Bey'in torunudur.

Sabire Hanım: Salim Bey ile evlenmek ister. Almanya'da yaşamaktadır.

2.2.3. Zaman

2.2.3.1. Vaka Zamanı

Eserin vaka zamanı, Beyhan ve Ekrem'in boşanmasından Ekrem'in intihar etmesine kadar geçen süreyi kapsar. Yazar, vaka zamanı ile anlatma zamanını bütünleştirir. Bu noktada geriye dönüş tekniği sıkça karşılaşılır. Olay örgüsünün vaka zamanı dar anlatma zamanı ise geniş yer kaplar. Bu zaman dilimi içerisinde belli başlı

olaylar meydana gelir. Ekrem ve Beyhan'ın boşanması, Ekrem'in evden ayrılması, Beyhan'ın kanser olması, Pınar'ın tacize uğraması ve son olarak Ekrem'in intihar etmesi eserin yaşanan zamanında gerçekleşir. Eserin yaşanan zamanında gerçekleşen olaylar azınlıktadır. Bu sebeple içerikte belli bir gün, ay ya da yıla rastlanmaz.

“Cumartesi, Esmâ'nın izin günü” (Tosuner, 2010: 46)

“Ayın ilk perşembesi, komşulardan bazıları ve eski arkadaşları konuk gelirler”
(Tosuner, 2010: 46)

“Cuma günü ödemesi olanlar, dün yine “arazi” olmuştu” (Tosuner, 2010: 48)

“İki üç aya kalmadan toparlanıp göçecek bir Beyhan” (Tosuner, 2010: 21)

Yukarıda verilen örneklerdeki gibi zaman kavramı günün vakitleri, haftanın günleri ya da aylar üzerinden verilir. Karakterlerin geçmişlerini ön plana koyan yazarın şimdiki zaman dilimi içerisinde geçmiş zamana ağırlık verdiği görülür.

2.2.3.2. Anlatma Zamanı

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanı on yedi yıllık zaman dilimine yayılır. Eserin merkez kişileri Ekrem ve Beyhan'ın ölümünden başlayıp Ekrem'in intihar etmesine kadar geçen süre kurgunun asıl zamanını gösterir. Yazar, karakterlerin başından geçen olayları, nasıl yaşadıklarını, bulundukları konuma nasıl geldiklerini okuyucuya göstermekte titiz davranır. Bu sebeple eserde vaka zamanından ziyade anlatma zamanının yoğun olduğu görülür. *“On yedi yılını verdiği bu çatı altından artık gitmek zorunda kalacak olan, bir yılgın kuş” (Tosuner, 2010: 148)* örneğindeki gibi tarihsel ifadelerle sıkça yer verilir. İleriye ve geriye ket vurma yöntemi ile romanın anlatma zamanı oluşturulur. Şimdiki zaman dilimi içerisinde geçmişe dönülerek Beyhan ve Ekrem'in evlendiği zaman anlatılır. Bununla birlikte; Kadir ve Pervin'in evlenmesi, Okan'ın doğumu, Fırat'ın ilk kez kreşe başlaması, Camlı Köşk'ün tarihçesi, Nezahat Hanım'ın vefatı, Hayriye Hanım'ın beyin kanaması geçirmesi şimdiki zaman içinde geriye dönüşlerle okuyucuya sunulur.

2.2.4. Mekân

2.2.4.1. Somut Mekânlar

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanının genel mekânı İstanbul'dur. Zaman zaman Ankara ve İzmir şehirlerinden de bahsedildiği görülür. Eser, yalnız insanların ve ailelerin yaşamından konusunu alır. Bu sebeple mekânların konuya uygun olarak seçildiği görülür. Kapalı mekânlar açık mekânlara göre daha fazladır. Anlatıcı, özellikle ev betimlemelerine yer verir. Burada amaç bireyselliği ön plana çıkarmaktır.

2.2.4.1.1. Açık Mekân

Karaburun: Eserin merkez kişilerinden biri olan Ekrem ve Gülşen'in vakit geçirdiği açık mekândır. Aşağıda betimlemesi verilen mekânın Ekrem'i duygusal açıdan etkilediği görülür. İntihar eylemini gerçekleştirmeden bir gün önce ziyarette bulunurlar. Ekrem; eşini, çocuklarını, yuvasını hatırlayıp sessizliğe gömülür. Gülşen buna anlam veremez. Bu durum, okuyucunun aklına intihar etmeyi planlıyor olabilir mi sorusunu getirir.

"Deniz esiyordu biraz.

Fenerin olduğu Karaburun'a dalgalar geliyor, köpüğe dönüşüyordu. Az önce bir güvenlik botu geçtiği içindi belki, Karaburun, ardından savaş gemileri çıkacakmış gibi duruyordu. Çok gerilerde, Sarpkaya görünüyordu. Yüksekli ve Karaburun'dan içerideydi" (Tosuner, 2010: 148).

Yukarıda verilen örnekte ifade edildiği gibi deniz dalgalı ve tehlikelidir. Güvenlik botlarının tedbir alması tehlikenin büyüklüğünü gösterir. Ekrem'in bu görüntü karşısında sessiz kalması iç dünyasında çatışma halinde olduğu gerçeğini yansıtır. En ufak bir korku belirtisi göstermez. Karakterin ölüm konusunda kararlı olduğu anlaşılır.

Sarpkaya: Ekrem'in uçurumdan aşağı atlayarak intihar ettiği mekândır. Romanın son satırlarında mekân ile ilgili bilgi verilir. Ekrem, yükseklikten ya da boğulmaktan korkmaz. Düşündüğü tek şey balıkların onu yemek için beklemesidir. Uçurumun kenarında, dalgaların köpük oluşturduğu bir resim karşısında bile ölüm konusunda tereddüt etmez. Gözünün önüne babası Salim Bey gelir. Kulaklarında onun 'bu da yapılır mı' sözü vardır. Mekân eşini, işini, çocuklarını kaybetmiş olan yalnız ve pişman bir adamın ölümüne şahitlik eder.

“Sarpkaya.

Aşağıda uzanan deniz.

Solda deniz feneri. Daha uzakta Kumlu” (Tosuner, 2010: 174).

Anayol: Mekân betimlenirken, bünyesinde yer alan diğer mekânlara da değinildiği görülür. Camlı Köşk gibi önemli kapalı mekânların yeri ifade edilir. Anlatıcı, okuyucunun gözünde sokakları canlandırmaya çalışır. *“Okuldan çıktınız, isterseniz bir çıkmaz sokakmış gibi yolu geri koyulun, Camlı Köşk’ün önünden geçin, kavuşun anayola, ya da hemen okuldan sonraki ilk sapaktan dönün sağa, sokaktan sokağa ulaşın, yine çıkın anayola!” (Tosuner, 2010: 39).* Bu mekânın işlevsel olarak karakterlerin psikolojik durumu ile ilgisi yoktur. Amaç, mekânının tanıtımını yaparak okuyucunun kafasında resim oluşturmaktır.

2.2.4.1.2. Kapalı Mekân

Camlı Köşk: *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanının en önemli mekânıdır. Beyhan’ın göğsünde kitle olduğunu fark etmesi üzerine okuyucunun karşısına çıkar. Camlı Köşk, aslında bir hastanedir. Kanseri olan hastaları tedavi eden onkoloji servisi bulunmaktadır. Mekân maddi-manevi öneme sahiptir. Geçmişinin çok eskiye dayanması ve iyilik sonucu böyle bir isim alması değerine değer katar. Beyhan kanseri olduğunu bu hastanenin doktoru Selçuk Bey’den öğrenir. Aşağıda mekânın tarihsel gelişimi hakkında bilgi verilir:

“İki oğlunu da, kızını da Avrupa’da okutmuştur Şakir Bey. Ön bahçenin çiçekleri arasında dadısını peşinde koşturan küçük bir çocuktur köşke taşındığında. Yoldan da hep faytonlar geçer... Çok sonraları, bir yaz sonu girişteki çıkmanın olduğu yer camlarla kapatılmıştır.

Ve babasının adıyla anılan köşkün adı Camlı Köşk olur sonradan.

İllet yakasına yapıştığında, hastalığında onunla birlikte gece gündüz didinen.. yıpranan doktoruna da hayran kalmıştır.

Onun yanında çocuklarından söz almıştır, köşk, doktorun yönettiği derneğe verilecektir.

Sonra Şakir Bey ölüp de konu açıldığında:

“Ölüm hak.. miras helal” demiştir büyük gelin.

“E, dediği yalan da değil...” demiştir damat.

“Hepimiz söz verdik adama...” demiştir küçük oğul.

Ve ara yolu bulmak da ona düşmüştür: Camlı Köşk ve arkasındaki büyük çamlık birbirlerinden ayrılmıştır. Köşk bırakılmıştır derneğe, ve verilen söz de tutulmuş olmuştur. Büyük salona Şakir Bey’in gülen bir fotoğrafı asılmıştır” (Tosuner, 2010: 57).

Erguvan Çocuk Yuvası: Kadınların gücünü göstermesi sebebiyle simgesel değeri olan bir mekândır. Beyhan ve Pervin’in emekleri sayesinde meydana gelir. Kadınların istediklerinde her şeyin üstesinden gelebileceklerinin kanıtıdır. Adını ve rengini bahçesindeki erguvan çiçeklerinden alır.

“Erguvan Çocuk Yuvası.

Yuva, Beyhan ve Pervin’in buraya bakmak için geldiklerinde ön bahçede gördükleri ve hemen vuruldukları -o zaman- çiçek açmış iki erguvan ağacından almıştı adını. O ilk coşkuyla yuvanın adını “Erguvan” koyunca, her şeyde erguvan renginin egemenliği de, sanki kaçınılmaz olmuştu. Nalbur da sormuştu: Siz ne boyuyosunuz böyle erguvan erguvan?..” (Tosuner, 2010: 22).

Okan’ın Odası: Romanın dikkat çekici karakterlerinden biri olan Okan’ın odası da kapalı mekânlar arasında yer alır. Zamanının çoğunu evde geçiren Okan’ın psikolojik durumuna karşın odasının ferah olması dikkat çekicidir:

“Okan’ın odası.

Büyük bir oda. Evin en büyük odası. Günlük güneşlik. Pervin, altı yıl önce Kadir evi terk edince, o Nimet denilen kadınla oturmaya başlayınca, yatak odasını bozdu. (Tosuner, 2010: 89).

Ergun’un Evi: Gülşen’in vefat eden ağabeyine ait evdir. Gülşen bu mekâna ilk kez Ekrem’i getirir. Her ikisi de birbirlerine geçmişlerini anlatır. Gülşen, ağabeyinin intihar ederek ölmesinden bahseder. Gecenin ilerleyen saatlerinde yakınlaşıp birlikte olurlar. Ekrem’in ölmeden önce kaldığı son mekân Ergun’un evidir. Mekânın eski eşyalarla dekore edilmesi farklı bir hava yaratır:

“Afrika maskları, duvarlarda camlı yabancı afişler, bir yanda raf rafla reklamcılık ödülleri. Pencereilerin köşesinde unutulmuş tepегöz, -perdesi, dürülmüş olarak amerikanbarın orada tavana yakın takılı duran. Maroken koltuklar, cam sehpa ve uzun sayılabilir örtüsüz yemek masasıyla, bir toplantı salonu havasında. Televizyon, müzik seti, devre dışı video ve.. kasetler.. kasetler... Çiçeksiz bir ev” (Tosuner, 2010: 136).

2.2.5. Dil ve Anlatım

Yalnızlıktan Devren Kiralık, dil ve anlatım açısından akıcı bir eserdir. Yazarın seçtiği özgün kelimeler romanın okunmasını keyifli hâle getirir. Açık ve anlaşılır bir anlatım hâkimdir. Yazarın, “*Da, Cavit gönül koymuş*” (Tosuner, 2010: 169) örneğindeki gibi kalıplaşmış söz ve söz gruplarına yer verdiği görülür. Sıkça kullandığı atasözü ve deyimler eserin dilini zenginleştirir. Bunun yanı sıra söz sanatlarından fazlasıyla yararlanır. “*Dışarının ağartısı, ‘Ben geldiim!..’ dedi*” (Tosuner, 2010: 13) örneğinde kişileştirme sanatı kullanılır. Okuyucu, kişileştirmeyeyle eserin birimlerinde sıkça karşılaşır. Yazarın eserini oluştururken en çok benzetmeden faydalandığı görülür:

“*Bir uçak gibi yere çakılıyor Ekrem.*” (Tosuner, 2010: 2).

“*Ama, o zamanlar midem de taş gibiydi.*” (Tosuner, 2010: 11).

“*Çocuk gibi ediyordu. Eli kolu bağlanmış kalıyordu*” (Tosuner, 2010: 52).

“*Sakız gibi... Mumu fazla kaçmış sakız gibi*” (Tosuner, 2010: 269).

Yukarıda verilen benzetme örnekleri romanın genelinde hâkimdir. Benzetmenin sıkça kullanılması –gibi edatının kullanım sayısını arttırır. Bu durum anlatımı güçlendirir.

Necati Tosuner, *Yalnızlıktan Devren Kiralık*’ta diğer romanlarında olduğu gibi mizahtan faydalanır. “*Evde yok çalıyo...*” ifadesi okuyucuyu eğlendirir. Romanın genelinde mizahi öğeler ile karşılaşılır. Esere renk katan diğer bir unsur argo kelimelerdir. “*Fotoğrafi çeken Aykut domuzu görünmüyor elbet*” (Tosuner, 2010: 14) örneğindeki ‘domuz’ gibi kelimeler eserin kurgusunun daha gerçekçi görünmesinde yardımcı olur. Eserin dilini, günlük konuşma diline yakınlaştırır. Dil ve anlatımda samimi bir atmosfer yakalanır.

Yalnızlıktan Devren Kiralık, okuyucunun zihninde yaşanan olayları ve karakterleri canlandıran, betimleme ve diyaloglarla örülü, söz sanatlarının sıkça kullanıldığı, anlatımda akıcılığın ön plana çıktığı bir eserdir.

2.2.6. Bakış Açısı

2.2.6.1. Hâkim Bakış Açısı

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanının olay örgüsünü yıkılan aile kurumları ve dağılan karakterler oluşturur. İhanet, yalnızlık, pişmanlık gibi karakterlerin yaşadığı duyguları temel alır. Hislerin ön plana çıktığı eserde okuyucunun karakterleri daha iyi anlaması için genel olarak hâkim bakış açısının kullanıldığı görülür. Anlatıcının, insanların bakışlarından rahatsız olan engelli birey Okan'ın duygularını vermesi okuyucunun dünyaya onun bakış açısıyla bakmasını sağlar. Kadın karakterlerin düşüncelerinin ifade edilme tarzı onların güçlerini ortaya koyar. Pınar karakterinin ağabeyi Fırat'ı kıskanıp paylaşamaması sevgisinin yoğunluğunu gösterir. Kanseri olduğunu öğrenen Beyhan'ın ölümden korkması ve yaşama isteği okuyucunun duygularını harekete geçirir. Bu örnekler doğrultusunda anlatıcı, hâkim bakış açısı yöntemiyle eserde yer alan karakterlerin iç dünyasını yansıtır:

“Başkasının derdiymiş gibi uzaktan bakıyor kendi derdine Beyhan. Acı duymuyor demek değil bu. Derdine uzaktan bakmaya zorluyor kendini.

Göğsünde bir şey de varsa, var!..

Böyle.

Korkularla.. kaygılarla gelen yıkılmalarını önlemeyi başarabiliyor, -hiç değilse, henüz.

Kendi dışına bir şey yansıtmıyor.

Yansıtmak istemiyor” (Tosuner, 2010: 39).

2.2.6.2. Kahraman Bakış Açısı

Roman, kurgusu gereği geniş şahıs kadrosuna sahiptir. Şahısların hayatı üzerinden olay örgüsü verilir. Olayların daha iyi anlaşılması için kahraman bakış açısı kullanılır. Karakterlerin hayat mücadelesinin birinci ağızdan anlatılması romana gerçeklik kazandırır. Özellikle eserin başkişilerinden biri olan Ekrem karakteri üzerinde kahraman bakış açısı kullanılır. Kaybettiklerinin kendi cümleleriyle verilmesi, eserin sonundaki intihar etme eyleminin sebebine açıklık kazandırır:

“Çok kan kaybetmiş gibi uzandım yatağa.

Kalktığımda, ışığın açık kalmış olduğunu görünce, ilk yaptığım iş, geceyi unutmak gerektiğini düşünmek oldu. Bunu da kendime bir buyruk verir gibi yapmadım. Bir arkadaşım vardı, -bir sürü irdilemeden sonra- “Böylesi daha iyi...” derdi.

Gecelerden bir geceydi işte, -o da öyleydi”(Tosuner, 2010: 13).

Eserde; Salim Bey’in hayatı, Beyhan’ın hastalığıyla mücadelesi, Fırat’ın ayrı eve taşınma çabası, Tuğçe’nin kişiliği, Okan’ın yazar olma isteği, Pınar’ın cinsel taciz sonrası yaşadıkları, Vildan ve Orhan’ın evlat acısı, Pervin’in Serdar’a karşı duyguları kahraman bakış açısıyla okuyucuya iletilir.

2.2.7. Tema

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanında yalnızlık teması işlenir. Anlatıcı, yalnızlığı iki farklı boyutta okuyucu sunar. Bunlardan birincisi; bedensel engelli olan Okan’ın bireysel yalnızlığıdır. Dışarı çıktığı anda bütün gözler ona çevrildiği için zamanının çoğunu evde geçirir. İnsanların ona acıyarak bakması, Okan’a kendisini kalabalıklar içinde yalnız hissettirir. Farklı olması, duygularını ve düşüncelerini paylaşma isteğine engel olur. İçine kapanık bir ruh haline bürünür. Aşağıdaki örnekte görüldüğü gibi Okan için yalnızlık birden fazla anlam kazanır:

Bir yalnızlık duygusu.

Duyulan. Seçilen. Korunan. Ayrı tutulan.

Gözetilen. Okşanan. Sevilen. Kinlenilen.

Bağışlanan. Hayran olunan. Tapılan.

Tapılmak zorunda kalınan.

Yüceltilen. Nefret edilen. Terk edilen.

Kaçılan. Saklanılan. Yoksanan. Unutulan.

Unutulmaz olan.

Özlenen. Koşulan. Kavuşulan.

Sımsıkı kucaklanan.

Sevinç, coşku, mutsuzluk, acı duyulan.

Duyulan. Seçilen...

Bir yalnızlık. Gri (Tosuner, 2010: 158-159).

Romanda, yalnızlık temasının ikinci boyutu evliliği sonlanmış ya da zarar görmüş kadın ve erkek karakterler üzerinden işlenir. Ekrem ve Beyhan'ın, ayrıldıktan sonra büyük bir boşluğa düştüğü görülür. Öyle ki Ekrem bu yalnızlığa dayanamayarak intihar eder. Eşinden ayrılan Serdar, yalnızlığına son vermek için Pervin'e talip olur. Pervin ise bakıma muhtaç, hayatı boyunca annesine bağımlı bir çocuğunun olmasına rağmen yalnızlığın ağırlığına katlanamaz. Serdar'a karşılık verir. Fırat'ın, yalnız kalmaktan korktuğu için sevgilisi Oya ile ayrılırken uzun uzun düşündüğü görülür. Eserde, ayrılığın ardından gelen yalnızlıktan ziyade bir de ölümün beraberinde getirdiği yalnızlık göze çarpar. Gülşen'in, ağabeyi Ergun'un ölümünün ardından tek başına kalmaya alışamadığı görülür. *"Karısı hastayken evin her işini üstlenen Salim Bey, Nezahat Hanım ölünce, elden ayaktan kesilmiş gibi oldu. Eli bir işe yaramaz, kendine bakmaz, çiçeklere aldırılmaz oldu"* (Tosuner, 2010: 6). Salim Bey'in, eşi Nezahat Hanım'ın ölümünden sonra yaşadıkları da yalnızlık hissinin ağırlığını ortaya koymaktadır.

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanının diğer teması ihanettir. Erkek karakterlerin birçoğu eşlerine ihanet eder. Aile kurumları bu aldatmalar sonucu yıkılır. Anlatıcı, eserde, ihanetin yol açtığı sorunları göstererek okuyucuya mesaj vermeye çalışır. Ekrem'in Beyhan'ı aldatması ayrılık ve ölümle, Salim Bey'in Nezahat Hanım'ı aldatması pişmanlıkla, Baha'nın Güzide'yi aldatması güvensizlikle, Kadir'in Pervin'i aldatması yine ayrılıkla sonuçlanır.

Roman, yalnızlık ve ihanet olmak üzere iki tema üzerine oluşturulur. İşlenen bu temalar okuyucunun manevi dünyasına ışık tutar niteliktedir.

2.3. BANA SEN SÖYLE (2002)

Bana Sen Söyle, Necati Tosuner'in 2000 yılında çıkardığı *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanının devamıdır. 1. Baskısı 2002'de Doğan Kitap, 2. Baskısı 2005'te Neden Kitap tarafından çıkarılmıştır. 3. Baskısını ise Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları 2011 yılında basmıştır. 467 sayfadan oluşan eser üç bölüme ayrılır. "Birinci Bölüm" kendi içinde 23 birimden, "İkinci Bölüm" kendi içinde 32 biriden, "Üçüncü Bölüm" ise kendi içinde 20 birimden oluşmaktadır.

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanında ele alınan konu *Bana Sen Söyle* romanında da işlenir. Eserin merkez kişileri aynıdır. Necati Tosuner, ilk kitapta karakterlerin geçmişine ağırlık verirken; ikinci kitapta karakterlerin o an için yaşadıklarına ağırlık verir. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında belirsiz olan durumlar, *Bana Sen Söyle* romanında açıklığa kavuşur. Yalnızlık, pişmanlık, ihanet, sadakat gibi soyut kavramlar yine bu eserin teması olarak okuyucunun karşısına çıkar. Akrabalık ilişkilerine yoğunlaşarak eleştiride bulunulur. Beyhan'ın kanser olması, Pervin'in Serdar ile görüşmesi gibi sır olan konular bu eserde gün yüzüne çıkar. *Bana Sen Söyle*, kurgusu ve iletği mesajlar açısından okuyucunun manevi çıkarımında bulunmasına yardımcı olan bir eserdir.

2.3.1. Zihniyet

Bana Sen Söyle romanının zihniyeti, bir önceki kitapta olduğu gibi bireysel ve toplumsal sorunlar etrafında şekillenir. Bu eserde akrabalık ilişkileri üzerinde daha fazla durulur. Salim Bey ve Ekrem'in ölümü akabinde miras davası gündeme gelir. Salim Bey'in Almanya'daki oğlu Ziya ve gelini Hatice yeğenlerine para yedirmemek derdindedir. “*Babam yok ortada ve.. inanır mısın, amcam sanki tadını çıkarıyor bunun*” (Tosuner, 2011: 121) diyen Fırat olan bitenin farkındadır. Salim Bey'in ölmeden önce oğlu Ziya'dan aldığı mektup ortaya çıkar. Zeynel Bey'in bu mektubu Fırat'a vermesi ile amcasının mirasa göz diktiği konusunda düşünceleri netleşir. Ziya'nın eşi Hatice ise kocasının evlatlık görevini yerine getirmesini marifet sayar. Çıkarları doğrultusunda hareket ederek kendisini aklamaya çalışır. Bu tavrı; “*Al bakalım Salim Bey'i!.. Fırancaıyı size yedirir, ekmeği çok görürdü bize ya, gene ne varsa Ziya'da varmış, he mi*” sözlerinden anlaşılır. Yazar, bu olaydan yola çıkarak miras davası yüzünden anne babasını inciten çocukları, akrabalık ilişkilerini bozan yetişkinleri, hak kavramını özümsememiş çıkarıcı bireyleri eleştirir.

Akrabalık ilişkilerinin eleştirildiği eserde yazar karşıt bir düşünceyi ortaya koyar. Bencilliğin ve çıkarıcılığın ön plana çıktığı günümüzde bitmek tükenmek bilmez bir sevgiden bahseder. Yazar, fedakârlık ile beslenen anne sevgisini Pervin'in şu cümlesi ile ortaya koyar: “*Annelerin gözünde çocuklar hep öyle küçük olarak kalır, Okan*” (Tosuner, 2010: 203). Okuyucu, menfaatsiz olan bu sevgiyi; Beyhan'ın

çocuklarına düşkünlüğünden, Esmâ'nın hem anne hem baba olma özverisinden, Vildan'ın ölen oğlu Osman'ı çok özlemesinden de anlayabilmektedir.

Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Projesi'ne göre 1997-2017 yılları arasında 556 kadın cinsel istismardan dolayı suç duyurusunda bulundu. Bu kadınların 97'si tecavüze, 459'u cinsel tacize uğradığını belirtti. Gözaltında taciz ya da tecavüze uğradığı için hukuki destek isteyenlerin 67'si 18 yaşından küçük kız çocuklarıydı. 140 kadın ve kız çocuğundan 42'si baskı sonucu Türkiye içinde yaşadığı yeri terk etmek zorunda kaldı. Ülkemizin en büyük problemi olan cinsel istismara yine Pınar karakteri üzerinden değinilir. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında arkadaşı Aylin'in babası tarafından cinsel tacize maruz kalan Pınar, *Bana Sen Söyle* romanında da rahatsızlığını dile getirir. Aylin'e babasının yaptıklarını anlatır. Bu durum karşısında hiç istifini bozmayan Aylin senin baban da bana yapsın ödeşelim der. Pınar, arkadaşının ve insanların böyle düşünmesinden korkar. Erkeklerle karşı önyargılı olur. Okan'ın sevecenlikle yüzünü okşaması nefret hissi yaratır. Baha ile Okan'ı aynı kefeye koyar. Kadınların diledikleri gibi giyinmemesi, sokakta rahat yürüyememesi, erkeklerden korkması, güven problemi yaşaması Pınar'ın aşağıda verilen örnekte eleştirilir:

“Sanki iğrenmişti ondan.

“Ödeşecekmişiz de...”

Korkmuştu da.

‘Keyfini çıkaraydın, kız!..’ diyecekti nerdeyse...

Öfkelendi.

Biliyordu artık Aylin diye biri yoktu.

Ve olmayacaktı.

Aylin'in o anlayışından.. o anlayışsızlığından korkmak, insanlardan korkmaya dönüşüyordu.

Silmek, hepten.. her şeyi silmek.. sonra da unutmak istemişti” (Tosuner, 2010: 10).

Eserin dikkat çeken diğer bir unsuru boşanma algısıdır. Türk toplumunda boşanmış dul kadınlar için hayat daha da zorlaşır. Bazı insanlar boşanmayı ayıp olarak görür. Erkek ne yaparsa yapsın kadın katlanmak zorundadır düşüncesi hâkimdir. Ziya,

Ekrem'den ayrılan Beyhan ile ilgili düşüncelerini dile getirir: *“Doğrusu annenden de hiç beklemezdim... diyor Fırat'a. Sen tut, kaç yıllık yuvanı yık”* (Tosuner, 2010: 112). Ziya'nın düşüncelerinden de görüldüğü üzere boşanmak, özellikle kadının boşanmak istemesi toplum tarafından hoş karşılanmaz. Pervin'in boşanmak istemesi üzerine Kadir'in verdiği tepki bu durumun diğer bir örneği olarak okuyucunun karşısına çıkar:

“Pervin ne dilerse dilesin...

Yeter ki...

Ha, kafasının tasını da atturmasın! Boşanılacaksa, Kadir boşar!

Pervin kim oluyor?..

Kadir olmasa, Pervin bir hiç” (Tosuner, 2010: 416).

Eserde boşanma, ayıplanacak bir mesele olarak okuyucunun karşısına çıksa da farklı görüşlerde olan erkek karakter de bulunur. *“Şimdi kuşlar gibi özgürüm!.. demişti Serdar, -çıkarılmış yüzüğün izine bakarak”* (Tosuner, 2010: 200) cümlesini kuran Serdar'ın boşandıktan sonraki rahatlaması dikkat çeker. Bunu utanılacak bir meziyet olarak görmekten ziyade hürriyet olarak adlandırır.

Ekrem'in boşandıktan sonra intihar edip ölmesi ve Beyhan'ın akabinde yaşadığı problemler, kadınların maruz kaldığı diğer sıkıntılara örnek oluşturur. Babasının ölümü üzerine Pinar annesini suçlar. *“ O kadın öldürdü babamı”* (Tosuner, 2010: 329) diyerek ondan nefret ettiğini ve affetmeyeceğini söyler. Bu duruma çok üzülen Beyhan, yaşadığı problemle yüzleşmekten korkmaz. Burada Beyhan'ın ne kadar güçlü bir kadın olduğu tekrar görülür. Vicdan azabı duyup ağlamak yerine mantıklı düşünerek kendini rahatlatır. Bu durum kendi kendine söylediği şu cümlelerden anlaşılır:

“Ürküntüyle sinip, öyle yatağın içine büzülmedi.

Hırsla fırladı. Diz çöküp yatağın ortasına, inatla, elini dizinin çıplağına vura vura.. kollarını sallaya sallaya...

Boşanmaksaa..

Herkes boşanıyor!

Kim kendini denize atıyor?

Kimm?

Hangi salak” (Tosuner, 2010: 357).

Eserde kadının gücünü simgeleyen karakterlerin yanı sıra kadının zayıflığını simgeleyen karakterler de vardır. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında okuyucunun tanıdığı Nimet, bu eserde de aynı şekilde yer alır. Kadir’e ve onun parasına muhtaçtır. Bütün umudu ve dünyası Kadir’dir. Buna rağmen ona yaranamaması canını sıkır. Kendisini aşağıdaki örnekte yer aldığı şekliyle savunur:

“Benle derdin ne senin?.. diyor Nimet. İşte şurda eteğine sığınmış kalmışım. Ben kendim ölmüşüm. Yaşamadan solmuşum. Çizgiyi sen çizmişin, ben dışına çıkmamışım. Kul olmuşum. Köle olmuşum. Daha ne istiyosun?.. Vallayı söyle, onu da yapayım” (Tosuner, 2010: 10).

Burada yazar bir kez daha erkeğin egemenliğindeki kadın profilini çizer. Nimet, Kadir olmazsa ortada kalacağını, hela kapısında kolonya dökeceğini düşünür. Kendi gücünün farkında değildir. Eserde, erkeğin gücü ile ayakta duran kadınlar eleştirilir.

Necati Tosuner’in iki yıl Almanya’da ikamet etmesinin izleri, *Sancı.. Sancı...* eserinden sonra *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* eserlerinde de görülür. Salim Bey’in oğlu Ziya ve ailesi Almanya’da yaşar. Almanya’da yaşayan Türklere göre Türkiye’dekiler para koparmanın derdindedirler. Ziya, babasının ölümünü haber vermek için arayan Zeynel Bey’in para isteyeceği tahmininde bulunur. Bunu şu sözlerle dile getirir: *“Bırak! borç para isteyecektir... Almanyalı’sın ya” (Tosuner, 2010: 42).* Oysa Zeynel Bey, Salim Bey’e olan saygısından iyilik yapmanın peşindedir. Aileyi toparlamaya çalışır. Ziya’nın babasına attığı mektubu okuduktan sonra nasıl bir insan olduğunu anlar. Fakat Salim Bey’e karşı kendini sorumlu hissettiğinden sesini çıkarmaz. *“Zeynel Bey’e göre, insanlık onlarda kalsındır yine... Çünkü, yol bilmez, iz bilmez.. sudan çıkan balığa döner o Almanyalıları burda” (Tosuner, 2010: 100)* ifadeleri hem Zeynel Bey’in düşüncelerini hem de Türkiye’dekilerin Almanya’da yaşayan Türkler ile ilgili düşüncelerini gösterir.

Bana Sen Söyle; kadın hakları, miras davası, Türk-Almanyalı Türk çatışması, İstanbul trafiği, boşanma sorunsalı gibi birçok konunun ele alınıp eleştirildiği bir eserdir. Eserin zihniyeti, dönemin sosyal yapısına ve kültürüne ışık tutar.

2.3.2. Yapı

2.3.2.1. Olay ve Olay Örgüsü

2.3.2.1.1. Özet

Bana Sen Söyle, Yalnızlıktan Devren Kiralık romanında kurguya dâhil olan karakterlerin hayat hikâyelerini vermeye devam eder. Önceki kitapta intihar eden Ekrem ve babası Salim Bey'e ne olduğu sorusunun cevabını, okuyucu, *Bana Sen Söyle* kitabında alır. Her ikisi de vefat eder.

Beyhan'ın meme kanseri olduğu yapılan biyopsi sonrasında netlik kazanır. Pınar, Çınarcık'a teyzesi Vildan'ın yanına tatil yapmaya gider. Fırat ise taşındığı için Beyhan hastalığını bir süre saklar. Hastanede yatması gerektiği için Pervin'e olan biteni anlatıp Erguvan Çocuk Yuvası ortaklığına son verir. Memesini aldırıp saçlarının dökülmesi üzerini kanser olduğunu herkes öğrenir. Bu süreçte kayınpederi ve eski eşinin öldüğü haberini alır. Salim Bey'in ölmesi üzerine gelen oğlu Ziya, yuvasını yıktığı için Beyhan'ı ayıplar. Eşi Hatice ile birlikte mal mülk derdine düşerler. Fırat'a on altı bin mark verip babasından kalan evi kendi üstüne yaptırmak ister. Amcasının çıkarıcı kişiliğinin farkında olan Fırat, bunu kabul etmez. Diğer yanda Beyhan, Ekrem'in intihar etmesine çok üzülüp ağlar. Pınar, babasının ölümünden annesini sorumlu tutar. Annesini katil olarak görür. Çınarcık'ta teyzesinin yanında kalmaya devam eder. Beyhan, boşanan herkesin intihar etmediğini, hayatlarına kaldıkları yerden devam ettiklerini düşünerek kendini savunur.

Diğer yanda Fırat, Oya ile olan ilişkisini sonlandırarak Tuğçe ile yeni bir ilişkiye adım atar. Ekrem Bey ile flört eden Tuğçe, Fırat'ın bunu öğrenmesinden korkar. Ölüm haberini aldıktan sonra rahatlar. Fırat ile birlikte olması için hiçbir engel kalmaz. Beyhan'ı evinde ziyaret ederler. Beyhan, Tuğçe'nin çok iyi ve güzel olduğunu düşünür.

Pervin, Serdar ile görüşmeye devam eder. Onunla evlenme kararı alır. Kadir ile hala resmi nikâhlı olması önlerindeki tek engeldir. Boşanma davası açar. Dilekçe Kadir'in eline geçtiğinde çılgına döner. Sarhoş olup Pervin'in kapısına dayanır. Okan, babasını içeri almaz. Annesi isterse babasını yok saymayı göze alır. Kadir, acısını Nimet'i döverek çıkarır.

Eserin sonunda, Pervin ve Serdar'ın ilişkisinin nasıl sonuçlandığı belli değildir. Nimet, Kadir'in yaptıklarına dayanamayıp başına gümüş ev eşyası ile vurur. Okuyucu için Kadir'in sağlığı muamma olur. Miras davası da çözüme kavuşmaz. Okan'ın ilgisi Pınar'ın hoşuna gider ve onu öpmesini ister. Okan bunu reddeder. Pınar'ı sevmesine rağmen engelli olmasından dolayı kendine güveni yoktur. Fırat, annesine Çınarcık'a gitmeyi teklif eder. Pınar'ın ancak bu şekilde yumuşayacağını düşünür. Annesini ve Tuğçe'yi alıp Çınarcık'a doğru yola çıkarlar. Okan da Pınar'ın yanındadır. Pınar, Beyhan'a karşı tepkili olsa da onu da kaybetmekten korkarak yumuşar. Tuğçe için yeni bir korku başlar. Birlikte olduğu Okan ile Çınarcık'ta karşılaşmak onu şaşırtır. Okan'ın Fırat'a birlikte olduklarını söylemesinden çekinir. Kanseri olan Beyhan'ın iyileşip iyileşmediği soru işareti olarak kalır.

2.3.2.1.2. Olay Örgüsü

Bana Sen Söyle romanı temel olarak üç bölüme ayrılır. Yirmi üç birimden oluşan birinci bölümde amaç; *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında okuyucunun aklında kalan soru işaretlerini gidermektir. Bu vesileyle Salim Bey'in vefat ettiği bilgisi verilir. Eser, ölüm haberinden sonra şekil almaya başlar. Karakterlerin bireysel tutumları ön plana çıkar. Birinci bölümün olay örgüsü, Salim Bey'in evinde ölü bulunmasıyla başlar. Sırasıyla; Pınar'ın babasının işten ayrıldığını öğrenmesi, Zeynel Bey'in cenaze için ölen arkadaşının yakınlarına ulaşmaya çalışması, Ekrem'in gönderdiği çiçeklerin Beyhan'a ulaşması, Beyhan'ın Pervin ile ortaklığını sonlandırması, Ziya'nın Türkiye'ye gelmesi, Beyhan ve Hatice'nin telefonda tartışması, Ziya'nın miras peşinde koşması ve Beyhan'a meme kanseri teşhisi konulması olayları anlatılır. Birinci bölüm, Pınar'ın teyzesi ile sohbet etmesiyle son bulur. Yazarın bu bölümde, karakterlerin olaylar karşısındaki düşüncelerini ve tavırlarını ortaya koyarak toplumun zihniyetini eleştirmeyi amaçladığı görülür.

Otuz iki birimden oluşan ikinci bölüm Ekrem'in cesedinin deniz kenarında bulunması ile başlar. Sırasıyla; Fırat ve Tuğçe'nin birlikte olması, Beyhan'ın hastalığının ortaya çıkması, Pervin'in Kadir'e boşanma davası açması, Pervin'in Serdar'ın evine gitmesi, Kadir'in Nimet'i dövmesi, Fırat'ın babasının cesedini teşhis etmesi, Pınar'ın babasının öldüğünü öğrenmesi ve Beyhan'ın Ekrem'in öldüğünü öğrenmesi olayları anlatılır. Bölüm, Ekrem'in cenaze töreni ile son bulur. İkinci bölüm

ölüm temasının işlenmesi açısından önemlidir. Okuyucuya insanların kıymetinin sağ iken bilinmesi gerektiği mesajı verilir. Karakterlerin psikolojik durumları ön plandadır. Pişmanlık ve özlem gibi duyguların baskın olduğu görülür.

Eserin üçüncü bölümü yirmi birimden oluşur. Karakterlerin hayatı son şeklini alır. Ölüm haberinin ardından gelen gözyaşının yavaş yavaş dindiği görülür. Sular durulmaya başlar. Memesini aldırان ve saçı dökülen Beyhan için bile hayat normale dönmeye başlar. Kadir, Serdar, Pervin gibi karakterler okuyucunun kafasında soru işareti olarak kalır. Bölüm, romanda işlenen kıymet bilme, değer verme, ölüm gibi temaların karakterlerin üzerinde etkili olduğunu gösterir. Okuyucu alması gereken mesajı tam olarak son bölümde idrak eder.

Bana Sen Söyle romanının olay örgüsünde karakterlerin psikolojik durumuna ağırlık verilir. Olayların, temayı kuvvetlendirmek adına belli bir çizgide verildiği görülür.

2.3.2.2. Kişiler

2.3.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler

Beyhan: *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında olduğu gibi *Bana Sen Söyle* romanının da başkişisidir. Meme kanseri teşhisi konulur. Ameliyat ile göğsünün biri alınır. Kullandığı ilaçlar saçlarının dökülmesine neden olur. Okuyucunun kadının gücünü simgeleyen bir karakter olarak tanıdığı Beyhan, hastalığının verdiği psikolojik baskıya dayanamaz hale gelir. Oğlunu ve kızını bir daha göremeyeceğini düşünür. Salim Bey'in ölümü üzerine görmeye gitmediği için pişmanlık duyar. Ekrem'in ölümü ise onu tümünden yıpratır. İntihar ettiği için eski eşine kızgındır. Pınar'ın suçlaması ona çok ağır gelir. Eserin sonunda Beyhan'ın tam olarak iyileşip iyileşmediği açıklık kazanmaz.

Fırat: *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında bencilliği ile ön plana çıkan karakterin *Bana Sen Söyle* romanında olgunlaştığı görülür. Dedesi ve babasının ölümü, annesinin kanser olması, kardeşinin duygusallığı ona evin erkeği vasfı yükler. Ailenin sorumluluğunu üstlenir. İntihar eden babasının cesedini teşhis etmek Fırat'a düşer. Yaşadığı bu olaya rağmen dik durmaya ve ailesini korumaya çalışır. Dedesinden kalan

evi almak için uğraşan amcası ile çatışma halindedir. Hakkını kimseye yedirmez. Özel hayatında Oya ile ilişkisini bitirip Tuğçe ile yeni bir ilişkiye başlar. Onun güzelliğinden çok etkilenir. Onu ailesiyle tanıştırır. Tuğçe'nin, babası ve Okan ile flört ettiğinden haberi yoktur. Eserinde ailesini sahiplenen ve koruyan bir karakter haline gelir.

Pınar: Önceki romanda duygusallığı ile ön plana çıkan karakter, *Bana Sen Söyle* romanında da aynı özelliğe sahiptir. Babasının ölümünden annesini sorumlu tutar. Yaşadıkları ona çok ağır gelir. Bir yandan da kanser olan annesini kaybetmekten korkar. Bu eserde Okan ile daha da yakınlaştıkları görülür. Öyle ki cinsel tacize uğradığını ona itiraf eder. Okan'a karşı farklı duygular beslemeye başlar ve onu diğer kızlardan kıskanır. Öpüşmek istediğinde ise Okan onu reddeder. Eserin sonunda annesine karşı yumuşar.

Ziya: Salim Bey'in oğlu, Ekrem'in kardeşidir. Almanya'da Türk bakkalı açar. Okuyucu, *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında babasına gönderdiği mektup ile karakteri tanır. *Bana Sen Söyle* romanında fiilen bulunur. Babasının ve kardeşinin cenazesi için Almanya'dan Türkiye'ye gelir. Babasından kalma evde gözü vardır. Yeğenlerine para teklif ederek evi kendi üstüne geçirmeye çalışır. Çıkarıcı bir kişiliğe sahiptir. Fırat ile çatışma halindedir. Amacına ulaşamaz. Türkiye'deki insanları paragöz olarak tanımlar.

Hatice: Ziya'nın eşidir. O da kocası gibi çıkarıcıdır. Salim Bey'den kalan evin sahibi olmak ister. Beyhan ve ailesini kıskanır. Salim Bey'e bakmadıklarını iddia ederek mirasa konmaya çalışır. Yapmacık hareketler sergilediği görülür.

Pervin: *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında fedakâr bir anne olarak tanıtılan karakter, okuyucunun karşısına daha özgüvenli bir şekilde çıkar. Önceki kitapta Serdar ile gönül bağı olmasına rağmen korkup adım atamazken bu eserde onunla evlenmeye karar verdiği görülür. Kadir'e boşanma davası açar. Kapısına dayanan Kadir'e rağmen yılmaz. Tek düşündüğü Okan'ın Serdar'ı öğrendiğinde vereceği tepkidir. Güçlü bir kadın karakter olan Pervin'in her zamankinden daha sağlam adımlarla yere bastığı görülür. En yakın arkadaşı Beyhan'ın kanser olmasına çok üzülür. Ortaklığa son verilmesi üzerine Erguvan Çocuk Yuvası'nın yönetimi Pervin'e geçer. Sorunları ve sorumlulukları artmasına rağmen dik durur. Okan'ın desteği onun en büyük desteğidir.

Kadir: Kadınları köle gibi görür. Pervin'in boşanma davası açması onu alt üst eder. Ancak kendisi isterse boşayabileceğini görür. Pervin'in amcasının kızı olmasına aldırmadan tehditler savurur. Onun hayatında başka biri olduğundan şüphelenir. Pervin'in kapısına dayanır. Sinirini Nimet'i döverek çıkarır. Kadınların erkeğe boyun eğmesini isteyen, kaba kuvvet uygulayan bir karakterdir. Eserin sonunda Nimet'in başına vurmasıyla kanlar içinde kalır.

Okan: *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında engeli ön plana çıkarılan karakterin, *Bana Sen Söyle* romanında yazar olma isteği ön plana çıkarılır. Annesine düşkünlüğü dikkat çeker. Onun için babasını gözden çıkarmaya hazırdır. Annesinin artık kendi hayatını yaşayıp mutlu olmasını ister. Hayatında biri olduğunu hissedip onu destekler. Yine en yakın arkadaşı Pınar'dır. Çınarcık'a onu ziyarete gider. Pınar'ın yaklaşmasına rağmen yüz vermez. Engelli olması elini kolunu bağlar. Tuğçe ile birlikte olduğunu Pınar ve Fırat'tan saklar.

Serdar: Pervin, hislerine karşılık verir. Kadir'in ona kötü bir şey yapmasından korkar. Eşinden resmi olarak boşanır. Kendisini özgür hisseder. Pervin konusunda çok ciddidir. Kızlarını onunla tanıştırmak ister.

Zeynel Bey: Salim Bey'in en yakın arkadaşıdır. Ölümü Zeynel Bey'i çok üzer. Cenaze merasimi için elinden gelen her şeyi yapar. Ziya'nın nasıl bir insan olduğunu okuduğu mektuptan anlar. Fırat'a hakkını yedirmemesi için mektubu vererek yardım eder.

Orhan: Vildan'ın eşidir. Üst üste gelen ölüm haberleriyle sarsılır. Ölen oğlu Osman'ın acısını bir kez daha yaşar.

Vildan: Ölüm haberleriyle sarsılan eşi Orhan'ı dik tutmaya çalışır. Genel olarak yeğeni Pınar ile dertleştiği görülür. Kardeşi Beyhan'ın hastalığına çok üzülür. Hastanede yanında kalarak ona destek olur. İyileşeceğine inanır.

Tuğçe: Fırat ile birlikte. Fırat'ın ailesiyle tanışır. Ekrem ve Okan ile flört ettiğinin ortaya çıkmasından korkar. Çınarcık'ta Okan ile karşılaşınca ne yapacağını şaşırır.

Oya: Fırat ile olan ilişkisi sona erer. Ona olan saygısından babasının cenaze törenine katılır. Fırat'ın yanında Tuğçe'yi görünce kıskanması onu hâlâ sevdiğini gösterir.

Gülşen: Ekrem'in ölmesine çok şaşırır. Şirkete babasını görmeye gelen Pınar ile sohbet ederler. Geceyi Ekrem ile geçirdiğini saklar. Beyhan ve ekrem'in boşanmasına üzüldüğünü söylese de aslında sevinir.

Doktor Selçuk: Beyhan'ın doktorudur. Hasta-doktor ilişkisi zamanla arkadaşlığa dönüşür. Hastalığı ile ilgili Beyhan'ı umutlandırır.

Seher: Erguvan Çocuk Yuvası çalışanıdır. Beyhan, hastalığı sebebiyle iş yapamaz hale gelir. Seher'in her gün gidip temizlik ve yemek yapması kararı alınır.

2.3.2.2.2. Yazarın Sözünü Emanet Ettiği Kişiler

Okan: *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında yazarın, toplumu engelli bireylere karşı bilinçlendirmek amacıyla Okan karakteri üzerinden düşüncelerini aktardığı görülür. *Bana Sen Söyle* romanında ise bu bilinci uyandırmak yazarın asıl amacı değildir. Pınar ve Aylin'in yaşadığı sadece bir olayda engelli bireyler üzerinde durulur:

“Alı al, moru mor gelmişti Aylin...

N'aber, gençler?..

Sonra da “Hadi, sen de koşsana!..” gibilerden Okan'a bakmıştı.

Pınar bunu görmüştü.

Sanki sinirlenmişti.

“Ay'lin!” demişti.

Pınar'a bakmıştı Aylin.

Biz yürüyüşe çıktık!.. demişti Pınar. Sen kendin koşarsan koş” (Tosuner, 2010:

52)

Yukarıdaki örnekte Aylin'in düşüncesizce konuşması verilir. Toplumun engelli bireylere karşı duyarlı olmadığının altı çizilir. Eserde bu eleştiri sadece bu olayda okuyucunun karşısına çıkar. Yazarın bu kitapta Okan üzerinden konuşmak istediği tek konu yazarlıktır.

Necati Tosuner, yazar olma konusundaki istek, inanç ve düşüncesini Okan karakteri aracılığıyla okuyucuya iletir. Eserde, Okan'ın yazdığı öykülere yer verilir. Burada dikkati çeken unsur Necati Tosuner'in de yazın hayatına öykü ile adım atmasıdır. Okan ile aralarındaki bu benzerlik yazarın sözünü emanet ettiği kişi olduğunun kanıtıdır. Okan yazar olması konusunda birçok kişinin desteğini alır. Özellikle annesi Beyhan ve Pınar, Okan'ın yazar olup çok iyi yerlere geleceğine inanırlar. Pınar'ın teyzesi ile konuşması bu inancı gösterir:

“O çocuğun durumuna da pek üzüliyorum ben... diyor Vildan.

Hiç de üzülmeye, teyze!.. diyor Pınar. O bir yazar olacak... Çok da bir şey yok ki onun durumunda” (Tosuner, 2010: 144)

2.3.2.2.3. Dekoratif Unsur Durumundaki Kişiler

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanına göre *Bana Sen Söyle* romanının dekoratif kişileri azdır. Akrabalık ilişkilerini göstermek adına bu kişilere yer verildiği görülür. Dekoratif unsur durumunda olan diğer kişiler, Erguvan Çocuk Yuvası'ndaki çocuklardır. Diyaloglarına yer verilen çocukların masumiyetlerinin ön plana çıkarıldığı görülür.

Savaş: Zeynel Bey'in torunudur.

Fidan: Ekrem'in iş yerinde çalışan sekreterdir.

Cansu: Fidan'ın arkadaşıdır.

Leyla: Doktor Selçuk Bey'in eşidir.

Mine: Fırat'ın iş yerinde çalışan kadındır.

İrfan: Fırat'ın ev tutup yerleşmesinde yardımcı olan arkadaşıdır.

Damla: Pınar'ın Çınarcık'ta tanıştığı arkadaşıdır.

Belma: Erguvan Çocuk Yuvası çalışanıdır.

Ercan: Erguvan Çocuk Yuvası'ndaki en yaramaz çocuktur.

Seda: Erguvan Çocuk Yuvası'ndaki çocuktur.

Ceren: Erguvan Çocuk Yuvası'ndaki çocuktur.

Berkin: Erguvan Çocuk Yuvası'ndaki çocuktur.

Oğulcan: Erguvan Çocuk Yuvası'ndaki çocuktur.

Ezgi: Erguvan Çocuk Yuvası'ndaki çocuktur.

Didem: Erguvan Çocuk Yuvası'ndaki çocuktur.

Şükran: Ziya'nın küçük kızıdır.

Yıldız: Ziya'nın büyük kızıdır.

Erhan: Yıldız'ın eşidir.

Salim: Erhan ve Yıldız'ın oğludur.

2.3.3. Zaman

2.3.3.1. Vaka Zamanı

Bana Sen Söyle romanının vaka zamanı Salim Bey'in evinde ölü bulunmasıyla başlayıp Okan'ın İstanbul'da meydana gelen depremi hissetmesiyle son bulur. Yazar, *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında karakterlerin geçmişleri üzerine yoğunlaşırken; *Bana Sen Söyle* romanında karakterlerin o an için yaşadıklarına yoğunlaşır. Bu sebeple geçmiş zamandan ziyade şimdiki zaman önemlidir. Eserin zamansal yapısı buna bağlı olarak şekil alır. Ekrem Bey'in yaşayıp yaşamadığı veya Salim Bey'in nerede olduğu gibi merak uyandıran soruları okuyucuyu olayın kendisine yönlendirir. Bu tezler değerlendirildiğinde *Bana Sen Söyle* eserin anlatma zamanından çok vaka zamanının ön planda olduğu söylenebilir.

Cenaze merasimi, Ziya'nın Almanya'dan gelmesi, Beyhan'ın ameliyat olması, Pınar'ın Çınarcık'a gitmesi, Fırat ve Tuğçe'nin birlikte olması gibi birçok olay eserin vaka zamanının dâhilindedir. Eserin genel olarak şimdiki zaman diliminde geçmesi geriye ket vurma yönteminin kullanımını sınırlandırır.

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanında herhangi bir tarihe yer verilmezken; *Bana Sen Söyle* romanında tarihsel bir ifade kullanılır: “Masadaki takvim “28 Haziran Pazartesi” diyordu” (Tosuner, 2010: 12). Bununla birlikte dün, yarın, sabah, akşam gibi zamansal kavramlar kullanılır. Haftanın günlerine dair ifadelerin de sıkça kullanıldığı görülür. Örneğin:

“Cuma günü ona pasta getirdiler. (Tosuner, 2010: 12).

“Ama şaşmıştı, çünkü sabahleyin de geçmişti buradan (Tosuner, 2010: 21).

“Çarşambaya da Fırat taşınırdı. (Tosuner, 2010: 23).

“Sahi, dün niçin hiç umut vermemişti Serdar Bey’e” (Tosuner, 2010: 39).

Romanın zamansal işlevi genel olarak değerlendirildiğinde; şimdiki zamanın ağırlıkta olduğu görülür. Zaman, yaşanan olayların çerçevesinde şekil alır. Anlatma zamanından ziyade vaka zamanının ön planda olduğu görülür.

2.3.3.2. Anlatma Zamanı

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanı ile kıyaslandığında *Bana Sen Söyle* romanının anlatma zamanının dar olduğu görülür. Bunun sebebi karakterlerin geçmişine bir önceki romanda ağırlık verilmesidir. *Bana Sen Söyle* romanı, geçmişi bilinen karakterlerin o günkü konumlarına ve yaşam tarzına değinir. Şahıs kadrosunda yer alan kişilerin psikolojik durumları ön plandadır. Art arda gelen ölüm haberleri, miras davası ve hastalıklar yaşanan zamanı değerli kılar. Bu sebeplerle anlatma zamanının kısıtlı olduğu görülür. Fakat karakterlerin ruhsal çöküntü yaşaması, zaman zaman geçmişe dönük düşüncelerini sağlar. Özellikle kanser hastası olan Beyhan’ın eski günlerini özlediği ve anımsadığı görülür. Şimdiki zamanın içinde geçmiş zamana yer verilir:

“Sen askerdin, evet. O da iyi bir şey. Kötü değil... Ben de baban gibi konuşur oldum... Her şeyi ‘iyi’ diye, ‘kötü’ diye ayırır.. adlandırır oldum. Yok ziyamı... Geçen yıl, ya! Seni gönderdikten sonra on gün güneye inmiştik. Dedene de gel demiştik. İstememişti Salim Bey. Keşke gelseymiş... Pınar, bir an önce büyümek derdindeydi. Hadi, büyüsün bakalım şimdi... Bir çocuk vardı, Pınar’ın ardında dolanıp duruyordu. ‘Biz yandık, Beyhan, hepten yandık!..’ demişti Ekrem. Gülmüştük. Böyle olacağını kim bilsin!.. Kimin aklına gelirdi, böyle.. bir yıl sonra hepimiz... Hepimiz, böyle” (Tosuner, 2010: 271).

Bana Sen Söyle romanının anlatma zamanı işlenen tema etrafında şekillenir. Ekrem ve Salim Bey’in ölümleri diğer karakterleri çok etkiler. Özellikle Orhan ve Vildan’ın kaybettikleri oğulları Osman’ı hatırlayıp aynı acıyı hissetmelerine neden olur. *“Keşke bizim Osman da şurda oturuyor olsaydı da, ‘N’aber lan, moruk!’ deseydi bana, yaksaydı sigarasını” (Tosuner, 2010: 331).* Ölüm teması, eserin anlatma zamanının oluşumunda önemli bir unsur olarak okuyucunun karşısına çıkar.

2.3.4. Mekân

2.3.4.1. Somut Mekânlar

Bana Sen Söyle romanında olaya bağlı olarak birçok mekânın yer aldığı görülür. Eserde, açık mekânlar kapalı mekânlara göre daha fazladır.

2.3.4.1.1. Açık Mekân

Dalyan: Pervin ve Serdar’a ev sahipliği yapan açık mekândır. Karakterlerin ruhsal durumu ile mekânın ortak özellikleri olduğu görülür. yeni bir ilişkinin ortasında olan çift, utangaçlığın verdiği hisle Dalyan gibi sessizleşir. Mekânın birçok yönüyle betimlendiği görülür:

“Dalyan’da, akşam iyice ilerlemişti ve sanki onlardan başka pek kimse de kalmamıştı. Az daha beklerse, güneş iyice batmış olacaktı. Uzaklarda bir gemi, çok yavaştan yavaştan uzaklara gidiyordu. Bakınca gidiyordu. Denizden hafif bir esinti geliyordu, ve sanki günün sıcaklığını unutturmak istiyordu. Ortalık sessizdi. Kıyılan ayrılan, mavisi solmuş bir teknenin biraz “patapat” etmesi sessizliği bozdu. Ama gücü yetmedi onu yok etmeye, -iki martı oradan oraya uçtu, yeniden egemen kılını sessizlik” (Tosuner, 2010: 114).

Çocuk Bahçesi: Serdar karakteri ile bağlantısı olan bir mekândır. Çocuk bahçesinde bulunan bir adamı inceleyen Serdar, ileride onun gibi olacağını düşünür. Kendi geleceğini izler:

“Salıncak, kaydırak.. falan... Birkaç eski ağaç, birkaç yeni dikilmiş ağaç. Birkaç öbek çiçek şurda burda. Çakıltıyla kaplı yerler. Ve.. yaşlı bir adam. Yoksul ve temiz giyimli. Mezarlık yeşiline boyalı sıralardan birinde oturan o adam. Sanki, herkesten ayrı duran. Gözleri yerlerde.. çakıltılarında. Bir pırıltı aramaktan yorgun düşmüş bakışı.. duruşu.

Ve orada.. o yaşlı adamda kendi geleceğini bulmuş bir Serdar” (Tosuner, 2010: 397).

2.3.4.1.2. Kapalı Mekân

Ziya Türk Bakkalı: Bencil ve çıkarıcı kişiliği ile dikkat çeken Ziya’nın işyeridir. Almanya’da yer alan bir mekândır. ‘Türk Bakkalı’ olarak ifade edilmesi, Türk-Alman farklılığını ortaya koyar:

“ZİYA Türk Bakkalı.

Adı böyle. Ve ak zemin üzerinde bayrak rengi harflerle yazılı. Dükkânın üstüne baştan başa kaplıyor. Yazının hemen altında, enli enli yeşil ve beyaz çizgileri sokağa dikey inen bir tente var. İki yanı da körüklü. Yağmurda, fırtınada işe yarar. Nerdee! Keşke hep böyle güneş olsa da, tente de tenteliğini bilse ya!.. bir sandık boyu dışarıya mal çıkarılır. Bir sıra dizilir. Meyvedir. Sebzedir” (Tosuner, 2010: 40).

Camlı Köşk: Tarihi geçmiş olan mekân, *Bana Sen Söyle* romanında da okuyucunun karşısına çıkar. Zeynel Bey, köşkü yaptıran Şakir Bey ve en yakın arkadaşı Salim Bey’in ölümünü düşünür. Dünyanın gelip geçici olduğunu göstermek amacıyla Camlı Köşk kullanılır:

“Salim Bey olmayacaktı artık... Balkonda, öyle üzgünlükler içinde oturdu Zeynel Bey, ve kendini karşıdaki Camlı Köşk’e bakıyor buldu. Şakir Bey’in köşküne...

Dünya, ne Şakir Bey’e kalmıştı, ne Salim Bey’e...

Zeynel Bey’e de kalmayacaktı!..

Geçmiş.. hep geçmiş” (Tosuner, 2010: 96).

Serdar’ın Evi: Pervin’in, Serdar’ı ziyaret ettiği sırada okuyucunun karşısına çıkan bir mekândır. Evin çok eşyalı ve karmaşık olması dikkat çeker. Pervin, Serdar’ın kişisel yapısı ile oturduğu mekânı karşılaştırır. Serdar’ın çağdaş olmasına karşın evinin eski eşyalarla dolu olması onu şaşırtır. Burada şahısların, oturdukları yere göre insanları değerlendirdiği görülür:

“Pervin, Serdar’ın evini görünce, önce çok şaşırdı. Çünkü, çağdaş bir insan gibi görünen Serdar, sanki bir eskici dükkânında oturuyordu. Ne çok eşya vardı öyle! Bunca eşyayı İzmir’den mi getirmişti? Karısından mı kaçırmıştı? Nasıl olabilir, yıllardır yerli yerinde duruyormuş gibiydi her şey. Duvarlar kâğıtla kaplıydı. Solmuştu. Kabarmıştı. Yer yer raptiyeyle tutturulmuştu. Bir şey asılı olmayan çiviler vardı. Bir zamanlar orada bir şeyler asılı olduğunu belli eden, çerçeve izleri vardı. Camsız, ampulsüz duvar lambası. Yıllardır el sürülmemiş, iç basan perdeler. Artık döküntü olmuş kanepeler” (Tosuner, 2010: 242).

Bursa Lokantası: Ekonomik yapıyı değerlendirmek amacıyla verilmiş bir mekândır. Şehirde meydana gelen değişimin, esnafın kazancını etkilediği üzerinde durulur. Metropol olan bir yerde iş yerlerinin kalıcı olduğu ifade edilir. Bu mekân ile belediyelerin çalışmasına da gönderme yapılır. Kazı, yol, kanal gibi çalışmaların uzun sürmesi eleştirilir:

“Bursa Lokantası, anayolun üzerinde.

Az ötede, metronun bitmek bilmeyen yapımı hâlâ sürüyor. Yol, uzun zamandır böyle: Yarı ölü.. yarı yaşıyor. Kentin en gözde alışveriş yerinin ortası, felç! Babası hep söyler: “Esnaf da can çekiyor...” der. Sonra da güler: “Metro bitsin.. görürsün, parayı nasıl katlıyorlar!..”

Lokantaya bir şey olduğu yok” (Tosuner, 2010: 257).

Morg: Fırat’ın intihar eden babası Ekrem’i teşhis etmek için gittiği mekândır. Morg en ince ayrıntısına kadar betimlenir. Mekânın özellikleri, Fırat’ın ruh halini yansıtır niteliktedir:

“Dar, tavanı basık, uzun bir geçit.

Ortadan, önde gidiyor adam, Fırat onu izliyor.

Adamın topuklarının çıkardığı sesleri dinliyor.

Sağdaki duvarın yukarısında, ara ara mazgallar var.

Mazgallar ışıltısız.

Solda, değişen aralıklarla, kapalı duran kapılar geçiliyor.

Ona gidiyor Fırat. Babasına” (Tosuner, 2010: 314).

2.3.5. Dil ve Anlatım

Bana Sen Söyle romanının dil ve anlatımı, *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanı ile benzerlik gösterir. Benzetme gibi söz sanatları kullanılarak anlatımın kuvvetlendirdiği görülür. Eserin kurgusu, karakterlerin duygularını ön plana çıkarır. Bu durum soyut kavramların sıkça kullanılmasına zemin hazırlar. “*Eskiden, çilingirlerin bir yaygısı olurmuş” (Tosuner, 2010: 3)* cümlesindeki ‘yaygısı’ kelimesi gibi yazara özgü kelimeler eserde yer alır. Bu kelime ve kelime guruplarının anlatıma akıcılık kazandırdığı görülür. Necati Tosuner, diğer eserlerinde olduğu gibi bu eserinde de okuyucuyu keyiflendiren mizahi bir dil yaratır.

Şahıs kadrosunda yer alan Okan karakterinin, romanın dil ve anlatımını etkilediği görülür. Yazar gibi düşünüp konuşması farklı ifade tarzı yaratır. Özellikle en yakın arkadaşı Pınar ile dertleşirken verilen diyaloglar eserde oluşturulan dilin derinliğini ve özgünlüğünü yansıtır. Necati Tosuner, Okan üzerinden cümlelerin anlam

katmanlarını değerlendirir. Okuyucuyu, Türkçe'nin yapısını düşünmeye yönlendirir. Aşağıda verilen diyalog bunun örneğidir:

“Bir diinkü havaya bak Okan, bir de bugünküne... diyor Pınar.

Okan, durgun...

“Bunu dün söyleyince de doğruydı...”

Pınar, kaygılı...

“Yarın da mı, doğru olacak?..”

“Hava bozarsa, doğru olur... ‘Bir diinkü havaya bak, bir de bugünküne...’ deriz yine...”

O da, doğru olur!..

Evet” (Tosuner, 2010: 28).

Önceki kitapta yazar olma isteğiyle okuyucunun karşısına çıkan Okan, *Bana Sen Söyle* romanında ürün vermeye başlar. ‘Dışarıda Yağmur Yağıyordu’ başlıklı ilk hikâyesini yazar. ‘Ayrılık Çeşmesi’ adlı hikâyesi ise metin halinde eserde yerini alır. Okan’ın Pınar’a olan aşkı ve onu reddetmesi sonrasında çektiği acı şiir türü ile ortaya koyulur:

“Üzüntüsü yüzünde solgunluk olan kız!

Tarıyor uzun saçlarını.

Günler geçecek.

Günler geçince ne olacak?

Seni yine görebilecek miyim?

Görebilecek miyim seni? Gördüğüm sen olacak mısın? Sen mi olacaksın? Bir başkası mı olacak? Bir başka Pınar mı olacak?

Gecenin sorusu bu.

Korkusu gecenin...

Sensizlik” (Tosuner, 2010: 465).

Ekrem Bey’in ölümü üzerine eserde bir de köşe yazısına yer verilir:

“Reklam dünyasının gözde kişilerinden Ekrem Alkın(51), önceki gün ölü bulundu.

Şile yakınlarında kıyıya vuran cesedin yüzünün balıklarca yendiği ve tanınmaz halde olduğu bildirildi.

25 gündür kendisinden herhangi bir haber alınamayan Ekrem Alkın'ın, bir kazaya kurban gitmiş olabileceği öne sürülüyor. Bir yandan olayın nasıl gerçekleştiği araştırılırken, öte yandan, intihar olasılığı üzerinde de duruluyor. Ekrem Alkın'ın cesedi morga kaldırıldı ve soruşturma çok yönlü sürdürülüyor” (Tosuner, 2010: 336).

Genel bir değerlendirme yapıldığında; *Bana Sen Söyle*, roman türü içinde hikâye, şiir gibi farklı edebi türler bulunduran zengin dil ve anlatıma sahip bir eserdir. Okuyucuyu dil üzerine düşünmeye sevk eder.

2.3.6. Bakış Açısı

2.3.6.1. Hâkim Bakış Açısı

Bana Sen Söyle romanının konusu, kurgusu, teması karakterlerin yaşadığı olaylardan ve duygulardan meydana gelir. Onların iç dünyası eserin temelini oluşturur. Necati Tosuner, karakterlerin hislerini ortaya koymak konusunda titiz davranır. Düşüncelerinin hangi olay karşısında ne şekilde oluştuğu ve değiştiği üzerinde durur. Özlem, pişmanlık, yalnızlık, korku gibi insanın bireysel olarak yaşadığı duygular gerçeğe yakın bir şekilde verilmeye çalışılır. Bunu en iyi şekilde yansıtmak adına da genel olarak hâkim bakış açısının kullandığı görülür:

“Uzun bir gece olacağını bilerek kalkmıştı Zeynel Bey yataktan. Öyle telaşlı da değildi. Üzerinde varlığını duyumsadığı sorumluluk, onu her zamankinden daha ağır başlı yapıyordu. Erkenden kalkmış ve aynanın karşısında durup, güzelce tıraşını olmuştı.

“Ölüm, olgunlaştırır insanı!..”

Sonra da acı acı gülümsemişti aynaya...

“Bakalım, Salim Bey'in oğlu Ziya'yı da olgunlaştıracak mı?..”

Yine sinirlenmişti işte” (Tosuner, 2010: 95).

Beyhan'ın eski eşinin ölüm haberini almasıyla üzülmesi, Pınar'ın babasını kaybetmesi, Fırat'ın aile reisi sıfatı alması, Pervin ve Serdar'ın ilişkisi ve Okan'ın hassasiyeti hâkim bakış açısıyla ifade edilip öne çıkan olaylardan birkaçıdır.

2.3.6.2. Kahraman Bakış Açısı

Bana Sen Söyle romanında olay örgüsü ve temasına bağlı olarak hâkim bakış açısı yöntemine daha çok yer verilir. Fakat kısmen de olsa kahraman bakış açısının da kullanıldığı görülür. Karakterler, özellikle aldıkları ölüm haberlerinden sonra tepki verirler. Onların bu tepkileri diyaloglar şeklinde kahraman bakış açısıyla verilir:

“Boşanmaksa ...

Herkes boşanıyor!

Kim kendini denize atıyor?..

Kimm?..

Ha?..

Hangi salak?..

Hangi salak gidip intihar ediyor!..

Gel, tut saçlarından Beyhan'ı...

Yapacaksan, bunu yap!

Ne kendini atıyorsun?..

Tak koluna birini!..

Daha iyisini, güzelini.. neyse ne...

Manyak” (Tosuner, 2010: 358).

Pınar’ın babasını kaybettiğinde annesinden nefret etmesi, Fırat’ın babasının cesedini teşhis etmesi, Tuğçe’nin Ekrem ile flört etmesinden korkması, Okan’ın yazar olma isteği kahraman bakış açısı yöntemi ile verilir.

2.3.7. Tema

Bana Sen Söyle romanı, ölüm temasının işlendiği eserdir. Tema, Salim Bey ve oğlu Ekrem karakterleri üzerinden ele alınır. Ölüm temasına bağlı olarak özlem, pişmanlık, yalnızlık gibi farklı temaların da işlendiği görülür. Verilmek istenen mesaj, şahıs kadrosunda yer alan kişilerin iç dünyası yansıtılarak iletilir. Yazar ölüm temasını iki farklı açıdan göstermeye çalışır. Bunlardan birincisi yaşlı insanların ölüm algısıdır:

“Ne diyorum biliyor musun, Zeynel Evlat?.. Ölüm bir şey değil. Almışsınız yaşımızı... Kazık çakacak değiliz ya!.. Yeter ki, dert olmasın! Öyle yataklarda

süründürmesin! Elden ayaktan koymasın!.. Hadi senin Nermin Hanım var, -ben n'aparım?.. Ne istiyorum biliyor musun?.. Şöyle geceleyin gelsin, “tık” desin.. “pat!” desin, bitsin. Yağmur çamur falan da olmasın... ‘Ölecek günü de buldu!..’ demesinler. Olsun bitsin” (Tosuner, 2010: 17).

Verilen örnekte, yaşlı ve yalnız insanların ölüm konusunda düşüncelerine değinilir. İnsanları sıkıntıya sokmak onlara ölmekten daha zor gelir. Asıl korkulan şey başkasının bakımına muhtaç hâle gelmektir. Yazarın bu noktada, hayat arkadaşının önemini de vurgulamak istediği görülür. Salim Bey, Zeynel Bey’in eşi olduğu için güvende ve rahat olduğunu düşünür. Bakıma muhtaç olsa bile tüm fedakârlığıyla bakacak bir insandır. Oysa Salim Bey, eşi hariç herkese külfet olacağı düşüncesine kapılır. Yaşlı insanların ölüme karşı bakış açısını ortaya koyan yazar, ölmenin kötü ölmekten daha iyi olduğu algısını yaratır.

Yazar, yardımcı tema olarak ölen kişinin ardında kalan insanların bakış açısını ortaya koyar. Sevdiği kişiyi kaybeden insanların ‘keşke, özledim, eskiden’ gibi kavramları sıkça kullandığı görülür. “*Keşke annesi sağ olsaydı. Keşke gelip şurada yanında dursaydı*” (Tosuner, 2010: 49) sözleri ile düşüncesi verilen Beyhan’ın annesine olan özlemi vurgulanır. Aynı şekilde oğlu ölen Orhan’ın da oğlunu özlediği ve yanında olmasını istediği görülür. Burada yazar, yaşarken değil de öldükten sonra insanların kıymetinin bilindiğine dikkat çeker. Eserde geçen: “*İşin en kötüsü, elindekinin değerini insanın o an bilemeyişidir*” (Tosuner, 2010: 325) cümlesi bunun kanıtıdır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, *Bana Sen Söyle* ölüm temasının iki farklı boyutta ele alındığı eserdir. Okuyucu, hem ölecek kişinin hem de onun ardında kalan kişilerin düşüncesini öğrenir. Böylece yazar, insanların kıymetinin zamanında bilinmesi gerektiği mesajını örnekleriyle birlikte ortaya koyarak eserin temasını oluşturur.

2.4. YAZARIN ÜÇLEME ROMANLARI

Necati Tosuner’in, 2006 yılında başlayıp 2013 yılında bitirdiği üçlemesi; *Kasırmanın Gözü, Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* ve *Korkağın Türküsü* kitaplarından oluşur. Yazar, eserini yazarken çektiği sıkıntıyı şu şekilde dile getirir: “*Şu son yedi yılda ben çok acı çektim bu üç romanı yazarken*” (Semih Gümüş, *Notos Öykü (görüşme), Nisan-Mayıs, 2014*). Necati Tosuner’in acı çekerek yazdığı üçlemesi dil ve

anlatım yönüyle dikkat çeker. Yazar, bu üçleme ile üslubunu tamamen değiştirir. Özgünlüğü yakalayan Necati Tosuner'in kitapları ödüllere layık görülür.

2.4.1. Kasırganın Gözü (2008)

Necati Tosuner'in 2008 yılında çıkardığı *Kasırganın Gözü*, yazarın üçleme romanlarının ilk kitabıdır. 1. Baskısı Kanat Kitap tarafından 2008 yılında çıkarılmıştır. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları 2010 yılında kitabın 2. basımını yapmıştır. *Kasırganın Gözü*, 2008'de Türkiye İş Bankası Atilla İlhan Roman Ödülü'ne layık görülür. İki bölümden oluşan eserin birinci bölümü; 9 birimden oluşurken, ikinci bölümü; 11 birimden oluşur. Her bir bölümüne ayrı isim verilen eser, 67 sayfadan meydana gelir. Necati Tosuner, üçlemenin nasıl meydana geldiği ve ilk kitapta neler anlatıldığı üzerinde durur:

“Kasırganın Gözü’ne çalışırken, bunun bir üçlemeye gideceğini biliyor değildim. Ama üç belirgin etken vardı... Birincisi, altmış yaşını geride bırakmışım. Oysa, arkadaşlarım bilirler, ben kırk yaşımı göremem diye geçti gençlik yılları. Altmış yaşına da çok değişik yerlerden geçerek, dolu dolu gelmişim. Ama işte, artık hızla yaşılanıyordum. İkincisi, ülkenin geldiği yer. Böyle mi olacaktı?.. Bir yenilginlik duygusu. Ağır bir yumruk almış olma durumu. Kaygılar. Avrupa Birliği, değiştirildiği söylenen gömlek, siper alınan takiye kurnazlıkları. Eksen kayması denilenin hızla eksen değişikliğine gidiyor olması. Üçüncüsü, yazarlığım. İlk romanda anlatılan kişinin yazar olduğu sezdirilmekte ve onun yazdığı belli olan metinlere sık sık yer verilmekte. Ama ben o andaki kendi yazarlığımdan söz ediyorum: Vakit daralmaktadır. Bilinçli bir seçişle, yıllardır özenle koruduğum yazarlık çıtama daha da yükseltmem gerekmektedir” (Semih Gümüş, Notos Öykü (görüşme), Nisan-Mayıs, 2014)

Eserin kurgusu, adı verilmeyen başkişinin yaşadıklarından meydana gelir. Başkişi, evinin penceresinden sokağı izleyerek olup biteni anlatır. Romanın sonunda yaşanan büyük patlama saniye saniye onun gördükleriyle okuyucuya sunulur. Yazar, eserin adını kurgusu ile bağlantılı bir şekilde koyar. *Kasırganın Gözü* aslında başkişinin gözüdür. Zeki Zikrullah Kırmızı, 2013 Okumalarım adlı eserinde bu ifadeyi şu cümle ile değerlendirir: *“Kasırganın Gözü Tanrının gözü olabilir, eğer payımıza yalnızca ve yalnızca ‘yalnızlık’ düşmeseydi” (okumaninsonunayolculuk.com, 2013)*. Eser; dini, siyasi, sosyal, ekonomik gibi birçok alanda eleştirinin yapıldığı, okuyucuyu düşünmeye sevk eden özgün bir eserdir.

2.4.1.1. Zihniyet

Kasırganın Gözü, az sözle çok şeyin anlatıldığı yoğun bir eserdir. Yazar olduğu düşünülen başkişinin anlatımları, dönemin Türkiye'si hakkında bilgi verir. Sosyal, siyasi, kültürel, dini gibi hemen hemen her alanda eleştiri yapıldığı görülür. Okuyucunun fikir dünyasına hitap eden ve düşünmesini öngören bir eserdir.

Necati Tosuner'in, eserinde, insan ve insanlık kavramı üzerinde durduğu görülür. Öncelikle o dönemde yaşayan bireylerin dünya görüşleri ön plana çıkarılır. Gelecekte ne umdukları, nasıl bir dünya hayal ettikleri başkişinin cümleleriyle ifade edilir. Bu eserde okuyucu, umudunu yitirmiş yalnız ve ölümü düşünen bir karakter ile karşılaşır:

“Yaşadığım sevinçler tükenmişti. Gençken katlandığım sıkıntılar artık hiç katlanılmaz olmuştu. Yorgunluk.. bezginlik, umudun yerini almıştı. Dert, gelip karşımda dimdik durmuştu. Başka bir dert ondan ayrılmış, daha büyük bir dert olmuştu. Yeni dertlerin yüreklenmesine örnek olmuştu. Yapay bir dinginliğe bırakmaya çalışmışım kendimi, içimde sanki çıban çıkmıştı” (Tosuner, 2010: 5).

Yukarıda verilen örnekte de görüldüğü gibi insanlar hayattan yorulmuş, umudunu kaybetmiş ve karamsar bir ruh haline sahiptir. Bu ruh hâli karakterlerin genelinde görülür. Dikkat çeken nokta ise bu karamsarlığın insanların birbirlerine kötülük yapmasından doğmasıdır. İnsanlar, birbirlerinin arkasından iş çevirip güven problemini ortaya çıkarırlar. Arkadaşlık, dostluk gibi ilişkilerin zamanla yıprandığı görülür. Eserde insanın insana karşı düşüncesi verilir:

“SOĞUKTAN ÖTE SOĞUK VAR

BİLİNMEZ

SICAKTAN ÖTE SICAK VAR

GÖRÜLMEZ

BOĞAZDAN GEÇMEZ OLUR SU

DAMARDAN AKMAZ OLUR KAN

ATEŞ YAKMAZ

İNSAN YAKMAZSA” (Tosuner, 2010: 41).

Özellikle evli erkekleri elde edip hem cinsi olan başka bir kadını ağlatan kadınlar üzerinde durulur:

“Gözyaşı vurguncuları örgütlenir, kırbaç şaklatır, daha çok ağlatmak için.. daha çok gözyaşı elde etmek için.. gözyaşını altına, elmasa çevirmek, daha çok kazanmak için, erkekleri elde eder, onların evlerinde kadınlarına, kızlarına, çocuklarına, taze bebelerine, güçsüz kalmış yaşlılarına işkence etmeleri, daha çok gözyaşı toplamaları için onlara / erkeklere kâr payı dağıtır, cenneti onların ayakları altına yaydıklarına inandırır, karşı çıkanların gözyaşlarını kendilerinin çocuklarına toplattırır, kızgın demirle dağlanır, daha çok ağlanır” (Tosuner, 2010: 9).

Kasırganın Gözü romanında eleştirilen bir diğer konu insanların dini algısıdır. Son dönemlerde Türkiye’de pek çok tarikat ve ibadet şeklinin ortaya çıktığı görülür. Buna bağlı olarak dini konularda olması gerekenin dışına çıkılarak uç noktada fikirler üretilmeye başlanır. İnsanlar, neyin doğru neyin yanlış olduğunu tam olarak bilmeden hareket eder. Yaratıcı ile insan arasındaki bağın önemli olması gerekirken Müslümanlar cennet için uğraşır. Necati Tosuner, işte bu cenneti elde etme çabasını şu sözlerle eleştirir: *“Cennet’e gideceğini sanan kişi sayısı arttıkça, insanlıktan hızla uzaklaşıyordu” (Tosuner, 2010: 11).* Örnekten de anlaşıldığı gibi hoşgörü, edep, saygı ve sevgi artması gerekirken cennet algısı insanları insanlıktan uzaklaştırır.

Yazarın din konusunda karşı çıktığı diğer bir mesele ise dinin para kazanmak için kullanılmasıdır. İman ve ibadet konusunda gerçek duygular yaşayıp samimi olan insanların duyguları suiistimal edilerek ekonomik çıkar sağlanır. Yazar eserinde yer verdiği örneklerle bu duruma açıklık kazandırır:

“Almanya’da gümrükten ‘ibadet için’ diye geçirilen halılar.

Hicaz’dan getirilen seccadelerin Doğu Almanya’da dokunmuş olduğu, buharlaştırılan Dövize Çevrilebilir Mevduat ’tan sonra çıktı ortaya.

Camilerde toplanan marklar.

Pompalı tüfek merakı.

Domuz bağı.

Cehennem çok kalabalık olacak, şimdiden yerinizi ayırtınız” (Tosuner, 2010: 20).

Necati Tosuner, Türkçe’nin kullanımını eleştirir. *“Kış kış diye diye kışı kovalayan Türkçe!” (Tosuner, 2010: 18)* örneğinde insanların dili kullanmak konusunda yetersiz olduğu ve Türkçe’nin kötü bir döneme gireceği düşüncesindedir. Teknolojinin hızla gelişip yabancı sözcük ve tamlamaların dilimize girmesi, Türk milletinin diline

sahip çıkmayıp harfleri yutarak konuşup yazması yazarı bu noktaya iter. Diğer açıdan kelimelerin gerçek anlamı dışına çıkmadan tekdüze kullanmak yazarın Türkçe konusunda olumsuz yönde düşünmesine sebep olur.

İstanbul’da ikamet ettiği bilinen yazarın şehrin betonlaşmasından rahatsız olduğu görülür. Günden güne kalabalıklaşan şehir, yeni binaların yapılmasıyla daha da boğucu hâle gelir. Ekonomik çıkarı olan bazı insanlar şehrin durumunu görmezden gelerek hareket eder. İş adamlarını eleştiren, dar sokakları ve yoğun trafiğiyle İstanbul’da mimari yapılaşmayı yanlış bulan yazar, şu sözlere yer verir: *“Böyleyken, ha bugün ha yarın, yol yordam bilen iş bitirici birilerince ele geçirilip ortasına bir çokkatlı dikilecek-ken.. karamsar yorumların burukluğu “Canım, nasıl olsa neye yarıyordu ki?..” diyen yorumlarla savuşturulacak”* (Tosuner, 2010: 25). İstanbul’da parasal amaçlı gelişen mimariye atıfta bulunulduktan sonra eğitim sisteminin aksaklıklarına değinilir. Son yıllarda mevsim şartlarına göre gerekli-gereksiz birçok gün tatil olarak ilan edilmiştir. Yazar, henüz havanın nasıl olduğu belli olmadan tatil haberini çıkarmalarını aceleci bulur. Mizahi bir dille bu durumu eleştirdiği görülür:

“Aman ne iyi, çocuklar rezil olmadan okulların tatil edildiğini açıklamayı başardılar. “Kar tatili” diye okuldan evlerine gönderilen çocuklar neydi öyle?.. tipide yollarda yitip.. donup kalan ilkokul öğrencisi.. ölmüşlüğü artık unutulsa da, onun öyle donup kalmasının bugün bir şeye yaradığı varsayılan” (Tosuner, 2010: 36).

Başörtüsü, Türkiye Cumhuriyeti’nin uzun süre uğraştığı ve çözüme kavuşturmakta zorlandığı bir problemdir. Özellikle 2007 yılı itibariyle gündeme gelen mevzuda bazı kesimler başörtüsünü desteklerken bazı kesimler karşı çıkar. Uzun yıllar boyunca çatışma halinde olan gruplar kendi haklarını savunmak için bir takım faaliyette bulunur. Eğitim-öğretim mensubu birçok bireyin de dâhil olduğu protestolar yapılır. Üniversite rektörlükleri bu konu hakkındaki görüşlerini net bir şekilde ortaya koyar. Devlet memurlarının da konuya dâhil olduğu bu problem belli başlı kararlar alındıktan sonra çözüme kavuşur. Necati Tosuner eserinde başörtüsüne bakış açısını öğretmenler aracılığıyla ortaya koyar:

“Ama suç kadınlarda... diyor. “Şu geldiğimiz yere bir baksana!” diyor. “Yıllarca öğretmenlik yaptım...” diyor. “Bunun için miydi?..” diyor. “ ‘Başını örteceksin!’ diye diretirlerse, saçlarımı kazıtırım!” diyor. “Gülme!” diyor. “Yemin ettim!” diyor, “İnsanı dinden imandan çıkarır bunlar...” diyor. “Yemin ettim, kazıtırım!..” diyor.

Diyorum ki:

Ahlak Polisi'ni takarlar peşine" (Tosuner, 2010: 46).

Eserlerinde genel olarak yalnızlık temasını işleyen yazar *Kasırganın Gözü* kitabında yalnızlığı huzurevinde yaşayan yaşlılar üzerinden gösterir. Huzurevi binasının sağlam ve şartlarının güzel olmasına karşın yaşlıların yalnızlık duygusunu köreltmez. Özellikle anne ve babalarını huzurevine bırakıp bir daha asla ziyaret etmeyen çocuklar eleştirilir. Yaşlı karakterin düşüncesi bu durumu açıklar:

"Sonra, birden diyor ki:

"Kilit, dost içindir!"

Sonra da sanki kendine açıklıyor, oğlu gelmesin diye kilitliyorlarmış kapıyı"
(Tosuner, 2010: 61).

16 Şubat 1969 tarihe "Kanlı Pazar" olarak geçer. Amerika'nın İstanbul boğazına demirlenmiş 6. Filosu'nu protesto etmek üzere miting düzenlenir. Bu mitingde emperyalizm ve sömürüye karşı olan gruba aşırı sağ görüşlü kişiler tarafından 'Müslüman Türkiye' sloganıyla saldırıda bulunulur. Beyazıt'tan Taksim'e kadar yürüyüş planlanan günde iki devrimci hayatını kaybeder. Necati Tosuner, tarihte yaşanmış 'Kanlı Pazar' gününü hatırlatır. Eserde, bomba patlatılması sonucu sokakta meydana gelenler tasvir edilir. Yazar, bombayı patlatan kişi hakkında bilgi verirken aşırı sağcı bir kişinin profilini çizer:

"Lisenin bitişiğindeki caminin mermer avlusunda kara sakallı, takkeli, cüppeli bir adam vardı hep. Siz gençlere kötü kötü bakardı. Ve caminin karşısındaki kitapçının camında her hafta başka bir şiir asılı dururdu.

İşte, liseden birkaç yıl sonra, adı "Kanlı Pazar" olarak kalacak o gün, Cağaloğlu'ndan Taksim'e dek sen de yürüyorsun.

Yürüyebiliyorsun. Gençsin. Solcusun. Yazar sayılıyorsun. Gelecek "güzel günlere" inanıyorsun (Tosuner, 2010: 63).

Kasırganın Gözü, okuyucuyla samimi bir şekilde konuşan Necati Tosuner'in, siyasi görüşünü açık ve net bir şekilde ortaya koyduğu eseridir. Yazar, eserin zihni yapısını oluştururken toplumsal olayları hedef alır. Eserde, hem bireysel hem toplumsal olmak üzere birçok konunun eleştirildiği görülür.

2.4.1.2. Yapı

2.4.1.2.1. Olay ve Olay Örgüsü

2.4.1.2.1.1. Özet

Kasırganın Gözü kitabının kurgusu, adı verilmeyen başkişinin sokakta yaşanan olayları anlatmasıyla başlar. Başkişi aynı zamanda anlatıcı rolünü üstlenir. Eserde yaptığı betimlemeler ile dikkati çeken başkişinin, yazar olduğu ya da olmak istediği gözlemlenir. Romanın içinde ‘Kırmızı Dosya’ ve ‘Eski Kırmızı’ adlı iki metni yer alır. Bu metinlerin konusu kimi zaman kitabın asıl konusu ile paralellik gösterir. Olay örgüsü içinde yer alan bazı cümlelerin, verilen metinlerde de aynen yer aldığı görülür.

Başkişi, sokak tasviri yaptığı zaman diliminde sosyal, siyasi, dini, ekonomik ve kültürel birçok olayı eleştirir. Türkiye’nin son yıllarda sıkça yaşadığı büyük bir olay meydana gelir. Başkişinin tasvir ettiği sokakta patlama olur. İnsanlar birbirlerine girer. Bir anne hem çocuğunu hem de kendisini öldürür. Başkişinin evinin bulunduğu binaya eli silahlı kişilerce baskın yapılır. İçeri giren şahıslar, evde resim olduğunu görünce başkişinin ‘kâfir’ olduğunu ve günah işlediğini söyleyerek ona silah doğrulturlar. Okuyucunun meraklandığı bu noktada bombanın kim tarafından patlatıldığı bilgisi verilir. Bomba patladıktan sonra ne olduğu ve olayların nasıl geliştiği ‘Eski Kırmızı’ adlı metinde verilir. Tanrının varlığı sorgulanarak esere son verilir.

2.4.1.2.1.2. Olay Örgüsü

Kasırganın Gözü romanının ilk birimi, adı verilmeyen kahramanının sokakta gözlemlediği bir adamı betimlemesiyle başlar. Kahraman bakış açısının yoğun olarak kullanılması dikkat çeker. Karakterin duygu ve düşünceleri iç monolog yöntemi kullanılarak birinci ağızdan dile getirilir. Olayın meydana gelişinde rol alan kişi dekoratif unsur durumundaki kişileri ön plana çıkarır. Bireysel düşünceler ağırlıktadır.

İkinci birim zaman kavramının vurgulandığı birimdir. Otuz dört yıl önce yaşanan aşk acısı anlatılır. Adı belirsiz kahraman kendini öldürmek isteyecek kadar çok acı çeker. Sevgilisi ile yıllar sonra karşılaşması diyaloglar halinde verilir. Kahramanın iyi ki kendimi öldürmemişim diye düşünmesi, sevgilisini unuttuğunun kanıtıdır.

Yuva yıkan kadınların eleştirildiği üçüncü birimde eserin zihni yapısı görülür. Şahıs kadrosunda yer alan bir karakterin betimlemesi yapılırken onun da aşk acısı çektiğine değinilir. Geriye ket vurma yöntemi ile kahramanın yaşadığı sıkıntılı günlere dönülür. Kahraman, sevgilisinin kurduğu cümleyi hatırlar.

Dördüncü birim kahramanın yalnız olduğunu ifade etmesi ile başlar. Kendisini daha iyi anlatmak adına mutfak eşyası olan bardağı sembol olarak kullandığı görülür. Bardağın yapısını, işlevini ve yere bırakıp kırmasını anlatır. Kahraman, artık hayatında olmayan kişiye sitem edip hesap sorar. Okuyucu, bu kişinin kahramanın eski sevgilisi olduğu tahmininde bulunur.

Birinci birimde dışarıdaki gözlemlerini dile getiren başkişi, aynı duruma beşinci birimde de devam eder. Bir oğlan ve bir kız çocuğu fiziksel görünümleri ile betimlenir. Bu birimde dikkat çeken unsur yazarın, Türkçe'nin yanlış kullanıldığına dair eleştiride bulunmasıdır.

Altıncı birim, başkişinin yazdığı bir metin ile başlar. Okuyucu bunu başkişinin bilgisayara sinirlenip kapatmasından anlar. İç monolog yöntemi kullanılarak üzengi, çekiç, örs gibi kelimeler ve bunların dilimizde nasıl var olduğu sorgulanır. Okuyucunun, dil üzerine düşünmesini sağlayan bir birimdir. Bununla birlikte dönemin ekonomik yapısını eleştiren yazar, ticaretin hangi yollarla yapıldığını anlatır.

Yedinci birim, okuyucuyu zamanın kıymetini bilmesi konusunda uyarır. Sokağı tasvir etmeye devam eden başkişi, geçmişe dönerek köpek besleyen kız ile yaptığı sohbeti hatırlar. Sonrasında, geleceği kazanmak için mücadele eden insanların, yaşanan günü kaçırdığına değinilir.

Altıncı birimde başkişinin yazdığı metnin devamı, sekizinci birimde verilir. Bu metinden sonra başkişi caddenin betimlemesini yapmaya devam eder. Birim, romanda mekânın işlevini göstermesi açısından önemlidir. Başkişi, önemini kaybeden çocuk bahçesinin kaldırılıp yerine bina dikilmesinden korkar. Bu sebeple büyük depresyon yaşadığı dönemde, insanların sığındığı yer olarak mekânın olumlu yönlerini okuyucuya gösterir. Depremde çocuğunu kaybetmiş bir adamın erik dağıtması olayı anlatılır. İnsanların samimiyetini kaybettiği mekân üzerinden eleştirilir.

Birinci bölüm, dokuzuncu birim ile sona erer. Birim, mezarlık yeri satış ilanı verilerek başlar. Okuyucuya ölümü hatırlatır. Hitit Güzeli diye adlandırılan karakter ve

bir adamın birlikteliğine değinilir. Birimin sonunda yazar okuyucu ile konuşur. Kitabı roman adı altında değerlendirmeyecek kişilerin kitabı elinden bırakmasını ister. Yazarın bu noktada samimiyeti dikkat çeker.

İkinci bölümün ilk biriminde ‘Eski Kırmızı’ adlı metin verildikten sonra kış mevsiminin insanlara etkisi üzerinde durulur. Eserin zamansal vurgusu ön plandadır. Başkişi, bir kadının kardan adam yapıp ağlayan çocuğu mutlu etmesi olayını anlatır.

İkinci bölümün ikinci biriminde söz sanatları ağırlıktadır. Yalnızlık temasının ele alınıp taşın imge olarak kullanıldığı görülür. Güneşyüz, Günyüz, Geceyüz gibi metinlerle insanlığa dair eleştiride bulunulur.

Kedi ve kumrunun betimlemesini yapan başkişi, karanlıklar içindeki ruhsal durumundan bıktığını dile getirir. Yaşadığı günü yitik bir gün olarak değerlendirir. Ahlak kavramı altında insanların özgürlüklerini kısıtlayan zihniyete gönderme yapılır. ‘Ahlak Polisi’ isimlendirmesiyle insanların sosyal yaşantısına etki edecek fikri oluşumlar eleştirilir. Beşinci birime gelindiğinde eserin teması üzerinde durulduğu görülür. Deniz kıyısı boyunca yürüyen başkişi, yalnız olduğunu ima eder. Altıncı birim başkişinin iğde çiçeği kokusu ile yaşlılığa değindiği birimdir. İnsan hayatı boyunca nelerin değiştiğini sorgular. Eser, başkişinin sokağı ve lise öğrencilerini betimlemesiyle devam eder. Bisikletli, temizlikçi kadın ve çöpçünün anlatıldığı sekizinci birimde bomba patlar. Bomba, Türkiye’nin son dönemlerde en çok uğraştığı problemlerden birisidir. Dokuzuncu birim yaşlılık ve gençliğin farklılığını ortaya koyması açısından önemlidir. Huzurevinde yaşayan bir yaşlı anlatılır. Bu karakter ile anne ve babasını huzurevine atıp ziyarette bulunmayan çocuklar eleştirilir.

Onuncu birimde bomba patladıktan sonra sokağın karışıklığı anlatılır. Bir annenin beşinci kattan bebeğini atıp sonra da kendisini atması olayı verilir. Kim oldukları bilinmeyen eli silahlı kişiler binaya girip başkişinin kapısına dayanır. Duvardaki resimleri görüp günah olduğunu söylerler. Başkişiden şahadet getirmesini isterler. Bombanın patlamasına sebep olan kişi tanıtılır. Son birimde bomba patlaması sonucu olup biten her şeyi okuyucu “Eski Kırmızı” metninden öğrenir. Tanrının varlığı sorgulanır. Yeniden sokak tasviri yapılarak eser son bulur.

2.4.1.2.2. Kişiler

2.4.1.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler

Başkişi: *Kasırganın Gözü* romanının başkahramanı ve aynı zamanda anlatıcısıdır. Adının ne olduğu bilinmez. Okuyucu olayları başkişinin gözü ile görür. Eserin kurgusu başkişinin sokağı tasvir etmesinden oluşur. Eserde yer alan iki metni yazdığı anlaşılır. Bu metinler onun yazar olduğunun göstergesidir. Fakat fiziksel yapısı hakkında hiçbir bilgi yer almaz. Ruh sağlığı bozuktur. Yalnızdır. Hayata dair umudunu kaybettiği görülür:

“Yitik gün.

*Kendime derinlemesine bakmaktan usandım. İçimdeki kurtulamadığım karanlık!
O kararmışlığı kazımdan.. kararmışlığı kazımaya çalışmaktan.. kazıyıp kazıyıp da
kararmışlığın daha koyusunu bulmaktan, usandım” (Tosuner, 2010: 44).*

Otuz altı yıl önce yaşadığı aşkı anlatır. Sevgilisinin ruhsal ve fiziksel özellikleri verilmez. Adının ne olduğu da belli değildir. Başkişi sevgilisi ile yıllar sonra karşılaşır. Ona karşı herhangi bir duygu beslemez. Saygı çerçevesinde karşılıklı sohbet ederler. Başkişi, eserin sonunda ölüm ile burun buruna gelir. Yazdığı metinlerden yola çıkarak okuyucu yaşadığını anlar

2.4.1.2.2.2. Yazarın Sözüünü Emanet Ettiği Kişiler

Başkişi: Başkişi; hayatı, mesleği, düşünceleri itibariyle Necati Tosuner ile benzerlik gösterir. Yazar, yıllar boyunca çektiği hastalığından dolayı genç yaşta öleceğini düşünür. *“İnsan yaş altmıştan sonraki birkaç basamağı tırmanınca, iğde ağacının.. sokağa taşmış bir iğde ağacının kokusu –daha- bir başka mı oluyor” (Tosuner, 2010: 52)* cümlesinde başkişinin yaşama sevinci görülür. Bu sevinç aslında kırkını göremeyeceğini düşünen Necati Tosuner’in sevincidir.

Başkişinin, Necati Tosuner ile bir diğer ortak noktası yazar olmasıdır. Eserde ‘Kırmızı Dosya’ ve ‘Eski Kırmızı’ olmak üzere iki edebi metin yer alır. Zaman zaman da yine başkişinin yazdığı belli olan küçük metinlere yer verilir. Eserin sonunda geçen ‘yazarım’ ifadesi başkişinin, yazarın sözünü emanet ettiği kişi olduğunun kanıtıdır. Yazar, başkişinin cümleleri ile kendi yazarlığından bahseder:

“İlk romanda anlatılan kişinin yazar olduğu sezdirilmekte ve onun yazdığı belli olan metinlere sık sık yer verilmekte. Ama ben o andaki kendi yazarlığımdan söz ediyorum: Vakit daralmaktadır. Bilinçli bir seçişle, yıllardır özenle koruduğum yazarlık çıtama daha da yükseltmem gerekmektedir” (Semih Gümüş, Notos Öykü (görüşme), Nisan-Mayıs, 2014).

Kasırganın Gözü romanında, Necati Tosuner’in kendi yazarlığını sınamak adına başkişiyi oluşturduğu görülür.

2.4.1.2.2.3. Dekoratif Unsur Durumundaki Kişiler

Kasırganın Gözü romanının kurgusu sadece başkişinin yaşadıkları çerçevesinde oluşur. Bu sebeple eserde yer alan karakterler önemini yitirerek dekoratif unsur durumundaki kişilere dönüşür. Bu kişiler genel olarak başkişinin sokakta gözlemlediği kişilerdir. Günlük hayatın en ufak parçası kesitler halinde sunulur. Bu noktada dekoratif kişilerin fiziksel ve ruhsal özelliklerine değinilir.

Adam: Balkona bebek çamaşırı asan adamdır. Başkişiyeye göre semtin en yakışıklısıdır.

Oğlan: Sokakta oynayan çocuktur.

Kız: Sokakta oynayan kız çocuğudur. Uzun, kestane renginde saçları vardır.

Bisikletli: Bisikleti ile tüpçüyü takip eden çocuktur.

Temizlikçi: Yukarı balkonda temizlik yapan kadındır.

Çöpçü: Çöpleri toplayan kişidir. Temizlikçi kadına göz kırpar. Onun kolları dikkatini çeker. Kadının kaç çocuk baktığından haberdar değildir.

Erikçi: çocuklarını depremde kaybeder. Sokaktaki çocukları mutlu etmek için onlara erik dağıtır.

Yaşlı Adam: Huzurevinde kalan yaşlı adamdır. Dört gözle oğlunun gelmesini bekler. Oğlu gelmez. Huzurevine ebeveynlerini atıp ilgilenmeyen çocukları eleştirmek için eserde yer alan karakterdir.

2.4.1.3. Zaman

2.4.1.3.1. Vaka Zamanı

Romanın zamanı, başkişinin evinin penceresinden sokağı betimlediği andan başlayıp sokakta patlama olmasıyla son bulur. Eserde gün, ay, yıl olarak belli bir tarihe yer verilmez. Eserin kurgusu zaman hakkında bilgi verir. *“İşte, liseden birkaç yıl sonra, adı “Kanlı Pazar” olarak kalacak o gün, Cağaloğlu’ndan Taksim’e dek sen de yürüyorsun”* (Tosuner, 2010: 63) cümlesinden 1969 yılında meydana gelen mitingin anlatıldığı anlaşılır. Eserde vaka zamanının ağırlıkta olduğu görülür. Bu sebeple şimdiki zaman dilimi içerisinde olay örgüsü verilir. Sabah ve akşam gibi zamansal kavramlara yer verilir. Özellikle mevsimler ve aylar üzerinden zamanın vurgusu yapılır:

“Kar yine başladı.

Niçinse, böyle karda kışta, ağustos sıcaklığını arıyor insan. Sıcak evinde bile!

Evet, tuzu kuru felsefe...

Niye felsefe olsun ki, yaz günlerinin sıcaklarında bunalınca, var mı karakışı özleyen?..

Aman, yok!

Çünkü kar, hemen bir eziyete dönüşüyor bu koca kentte” (Tosuner, 2010: 36).

Kasırganın Gözü romanında belli bir tarih verilmese de o tarihi niteleyen cümlelere yer verilir: *“Yarın son cemre de düşecekti”* (Tosuner, 2010: 4).

Başkişinin gözlemleri ve kendi kendine konuşması ile meydana gelen eserin vaka zamanının ağırlıkta olduğu görülür. Buna bağlı olarak olaylar şimdiki zaman diliminde gerçekleşir. Vaka zamanının ağırlıkta olması okuyucuya olayları canlı canlı izliyormuş hissi kazandırır.

2.4.1.3.2. Anlatma Zamanı

Eser, başkişinin yaşanan olayları birebir anlatmasından dolayı şimdiki zamanda geçer. Ancak başkişi kendi hayatını anlatırken yıllar öncesine döner. Şimdiki zaman içinde geçmiş zaman verilir. Olay ve olayın anlatılma zamanı farklılık gösterir. Bu farklılık sadece başkişinin geçmişinin anlatıldığı zaman ortaya çıkar. *“Tam otuz dört yıl*

olmuş, -geçmemişim sokağından” (Tosuner, 2010: 6) örneğinde başkişinin yıllar öncesinde birlikte olduğu kadın anlatılır. Bu aşk eserin anlatma zamanını oluşturur.

2.4.1.4. Mekân

2.4.1.4.1. Somut Mekânlar

Kasırganın Gözü romanı başkişinin yazarlığı ve yaşantısı üzerinde duran bir romandır. Onun söylediği sözler ve anlattığı olaylar ön plana çıkar. Bu durumun, eserdeki mekânların işlevini geri plana attığı görülür. Daha önceki romanlarında mekânlara sıkça yer veren yazar, *Kasırganın Gözü* romanında mekânları sınırlı sayıda tutar. Sınırlı sayıda olan bu mekânların özelliklerine de çok fazla değinmez. Eserde huzurevi ve çocuk bahçesi olmak üzere iki mekân üzerinde özellikle durulduğu görülür:

“Bahçe duvarının üzeri –insan boyunu aşan yükseklikte- şu “vinil” denilen nesneyle ve yeşil renkte, boydan boya kaplı. Sanki, aman tenis topu dışarıya kaçmasın!

Peki, şu kameralar neyin nesi?..

Bahçenin –kilitli tutulmaya pek özen gösterilen- şu demir kapısı... Arkan dönük otursan bile, şu kilit sesi. Hep aklına takılan, hiç bitmeyen o şıkırtı...

Oysa, gölgelik güzel.

Gerçekte, temiz bir yer. Paralı. Görevliler anlayışlı: Sesleriyle ince, bakışlarıyla yardım dolu.

Çay da güzel, -ev çayı” (Tosuner, 2010: 60)

Yukarıda verilen örnekte yaşlıların kaldığı huzurevi tanıtılır. İnsanların daha duyarlı olması için farkındalık yaratmak adına yazarın bu mekânı seçtiği görülür. Anne ve babalarını huzurevine bıraktıktan sonra arayıp sormayan evlatlar eleştirilir. Yaşlılar, yalnız oldukları için sürekli birilerinin onları ziyarete gelmelerini isterler. Fakat eserdeki yaşlının yaşadığı gibi hayal kırıklığına uğrarlar.

Eserde dikkat çeken diğer mekân ise çocuk bahçesidir. Bu mekân, İstanbul’a bina dikilmesini eleştirmek amacıyla oluşturulur. Betimlemesi yapılan mekânın, deprem zamanında insanların sığındığı yer olduğuna değinilir.

“Eskiden, döküntü bir görünüşü vardı çocuk bahçesinin. Bir direkte yazan adı Barış da olsa, -ya da, adı Barış olduğu için belki- pek sinik ve yenilgin dururdu uzaktan onu çevreleyen yüksek yapılar arasında: Çitleri yer yer darmadağın olmuş, kurumuş tek tük

ağaçları, çoktan çökmüş eskiden çiçeklerle bezeli toprak yükseltileri, tahtası sökükle oturma yerleri, demirleri paslanmış kaydırak, biri telle bağlı güven vermeyen iki salıncak, gıcırdamaya özlem duymayan bir tahterevallî. Bahçeyi ortasından boydan boya geçen beton yol gibi, çoğu yitmiş tuğlaların sınırladığı bir kum havuzu da, solgun bir gerçeklik olarak yerinin varlığını sürdürüyordu” (Tosuner, 2010: 24)

Kasırganın Gözü romanının genel mekânı İstanbul’dur. Eserin mekânları sınırlı sayıdadır. Özellikleri verilen mekânların ise eleştiri amaçlı kullanıldığı görülür.

2.4.1.5. Dil ve Anlatım

Kasırganın Gözü romanı dil ve anlatım açısından Necati Tosuner’in diğer romanlarından ayrılır. Aylık *Hece* dergisinin, *Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*’nda, *Öykü Soruşturması* bölümünde “Öyküden romana geçildiği gibi yaygın bir kanı var. Bu genel olarak yanlış değil, ama tür olarak öykünün romandan çok şiire yakın durduğuna inanırım” (Necati Tosuner, *Hece* (görüşme), 2000) ifadesi Tosuner’in romanda şiirsel bir dil kullanmasını açıklamaktadır. Yazarın bu romanda üslubunu tamamen değiştirdiği görülür. Yazar bu değişiklik konusunda, okuyucuyu, romanda samimi bir ifadeyle uyarır:

“Bu kitap –belki- şöyle başlamalıydı...

Bu yazdıklarım için

“roman değil” diyen biri olacaksa,

şimdiden bıraksın okumayı

Benim için artık çok geç.

Okuyan geç kalmış değil” (Tosuner, 2010: 31)

Necati Tosuner, eserinde az sözle çok şey anlatmanın derdindedir. Eserin sayfa sayısı bir romana göre azdır. Yazılanların az olmasına rağmen anlatımın yoğun olduğu görülür. Olay örgüsü içinde çok fazla olay yoktur. Sokakta meydana gelen büyük patlama, eserde yer alan tek olaydır. Aynı zamanda kullanılan mekânlar da sınırlı sayıdadır. Bu tezler değerlendirildiğinde; Necati Tosuner’in az malzeme ile çok şey anlattığı görülür.

Yazar, diğer eserlerinde kurallı cümlelerin olduğu düz anlatımı tercih ederken; bu eserinde devrik cümlelerle örülü şiirsel anlatımı tercih eder. Bazen iki dize bazen de

sekiz dizelik metinlere yer verir. Dikkat çekmek için büyük harflerin kullanıldığı görülür:

“(Güneşyüz)

HER KİM BU TAŞI GÖRÜR

BİR TAŞ SANIRSA KİM

TAŞ TAŞ BİLE OLSA YARATAN

KİM BİLMEZ DURURSA

BAKMAZ OLURSA SIRTIN

DÖNERSE KİM BU TAŞ

ÖYLE KALIR DEME ONU YARATAN

SORMAZSA GÖNÜL KOMAZ DEĞİL

KİM OLSA TAŞ” (Tosuner, 2010:40)

Eserde tek kelimelik cümleler sıklıkla kullanılır. Soru cümleleri ve ünlem cümlelerinin yanı sıra yüklemsiz, eksiltili cümlelere de yer verilir. Bu durumun kitabı keyifli hâle getirirken anlatımı yalınlaştırdığı görülür:

“İnsanoğlu neler yaptı?..

Çekiç.

Örs.

Üzengi.

Peki, kim koydu kulağımıza çekici, örsü, üzengi” (Tosuner, 2010: 20)

Necati Tosuner’in önceki kitaplarında genel olarak söz sanatlarından benzetmeyi kullandığı görülür. *Kasırganın Gözü* kitabında ise benzetmenin yerini söz sanatlarından kişileştirme sanatı alır. Yazar, eserin birçok yerinde cansız varlıkların konuştuğu izlenimini yaratır. Necati Tosuner’in romanında kullandığı kişileştirme örneklerinden birkaçı aşağıda yer almaktadır:

“Doğa, yeni bir huy edinmişti kendine” (Tosuner, 2010: 4)

“Hamarat bir bardak olmasında pek sakınca yok” (Tosuner, 2010: 13)

“Tencerenin fokurtusu kolumdan çekeliyor beni” (Tosuner, 2010: 16)

“Güldüğünü görmesin gece” (Tosuner, 2010: 60)

Kasırganın Gözü romanı genel olarak değerlendirildiğinde şiirsel bir anlatım ile oluşturulduğu görülür. İfade tarzının farklılığı anlatımı özgün kılar. Yazarın okuyucu ile samimi bir şekilde iletişim kurduğu görülür.

2.4.1.6. Bakış Açısı

2.4.1.6.1. Kahraman Bakış Açısı

Kasırganın Gözü romanında kahraman bakış açısının kullanıldığı görülür. Romanın başından sonuna kadar anlatıcı, kahramanın kendisidir. Başkişinin geçmişi ve eserin şimdiki zamanında yaşadıkları birinci ağızdan verilir. Sokaktaki izlenimlerini birebir anlatırken kendi duygu ve düşüncelerini ön plana koyar: “*Balkonda, açılır kapanır çamaşırlığa –mavi mavi- bebek giyimleri asan –genç olmayan- adam, bence semtin en yakışıklısı o*” (Tosuner, 2010: 60). Anlatıcının aynı zamanda romanın kahramanı olması, okuyucuya olayı yaşıyormuş hissi verir. Başkişi, kendi içinde çatışma halindedir. Düşüncelerini açıklarken karşıt bir düşünceyi de ele alıp doğruluğunu tartar. Romanın ilerleyen sayfalarında başkişinin kendi kendine konuştuğu görülür. Eserde fazlaca soru cümlesi bulunur. Okuyucuyu düşünmeye teşvik ettiği görülür:

“Köpek Besleyen Kız, bir gün şöyle sormuştu:

Güneş denizden doğarsa mı güzeldir, denizden batarsa mı?..

Ortalıkta deniz falan yoktu.

Seziyorsun: Seni sınıyor.

İkisi de güzeldir... diyorsun.

Hangisi daha ‘güzel’!..

Denizden batarken, üzünç de verir.

Daha mı güzeldir, yani...

Bilinmez ki, daha çok yaşının kaç olduğuna bakar bu!

Söyletti sana işte, -söyletmek istediğini.

Peki, duvarda şu resmin yerinde bir deniz resmi olsa...

Ve, güneşin de yarısı görünmekte...

Evet. Batıyor mudur.. doğuyor mudur, -sizce” (Tosuner, 2010: 22)

Bu bakış açısı romana gerçeklik ve samimiyet kazandırır. Okuyucu, başkişinin karakteristik özelliklerine yakından tanıklık eder. Bu durum *Kasırganın Gözü* romanının daha iyi anlaşılıp özümzenmesini sağlar.

2.4.1.7. Tema

Necati Tosuner, diğer romanlarında olduğu gibi *Kasırganın Gözü* romanında da yalnızlık temasını işler. Yardımcı olarak ölüm temasının işlendiği görülür. Yazar olduğu hissedilen başkişinin, yalnız olduğu ve artık bu yalnızlığı taşıyamadığı görülür. Eserin birçok noktasında yalnızlığa dair cümleler yer alır. “*Kulaklarımda gümbürdeyen sessizlik. Yalnızlık*” (Tosuner, 2010: 13) örneğinde yalnızlığın nasıl hissettirdiği ifade edilir. Bu duyguyu hisseden başkişi gittikçe karamsar bir ruh haline bürünür. Zamanla kendi kendine konuştuğu görülür. Asıl tehlikeli olan ise cansız varlıklarla dahi konuşmaya başlamasıdır. Eserde taşı arkadaş olarak görüp konuşması ne kadar yalnız olduğunu gösterir:

“*Taşların sözü yok, -mu?*

Olsa, bir taş öteki taş ne demiş?

Yalnız mısın, ey taş!

Yanıt yok.

Taş kardeş” (Tosuner, 2010: 38).

Başkişi, kendi yalnızlığını taş ile anlatır. Taşın yalnızlığıyla kendi yalnızlığını aynı kefeye koyar:

“*İssizliğin orta yerinde bir taş.*

Donmuş. Taş olmuş. Bir taş...

Yalnızlık beteri ıssızlıkta” (Tosuner, 2010: 39).

Yalnızlık, başkişi için dayanılmaz bir hâl alır. Bu mücadeleye yenik düşen birçok insan gibi başkişi de ölümü düşünür. Kurtuluş olarak ölümü görse de intihara teşebbüs etmez. Şu sözleri söyler:

“*Bir damla su içse yürüyemez karınca!*

Bazen öyle oluyor, istese de ölemiyor insan (Tosuner, 2010: 44).

Necati Tosuner, zamanın kıymetini bilmek konusunda okuyucuyu uyarır. Geleceği kazanmak adına insanların hayatları boyunca çalışmalarını eleştirir.

“Önceleri, kazanmak diye algılasan da, sabırsızlıkla beklesen de.. gelecek diye diye, yitirilen zamandır her an.

Kazanıyorum derken yitirilmekte.

Tadını çıkartmayı bildin mi sen” (Tosuner, 2010: 22).

Kasırmanın Gözü romanının teması genel olarak değerlendirildiğinde yalnızlık ve ölümün ele alındığı görülür. Her şeyin kıymetini zamanında bilmek gerektiği konusunda okuyucuyu uyarır.

2.4.2. Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! (2012)

Yazarın üçleme romanlarının ikinci kitabı olan *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!*, *Kasırmanın Gözü* romanının devamıdır. İlk basımı Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları tarafından Ocak 2013’te yapılan eserin 2. basımı yine aynı yayınevi tarafından 2013’ün Nisan ayında yapılmıştır. *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* 6 bölüme ayrılır ve bölümler boş sayfaya kalın harflerle yazılmış dikkati çeken ifadelerle başlar. Her bir bölüm 6 birimden meydana gelir. Yazar, diğer bölümlerden bağımsız olarak eserin sonuna kitabı bütünleyen 37. bölümü ekler. Eserin toplam sayfa sayısı 122’dir. Necati Tosuner, roman ile ilgili şu sözleri söyler:

“O üçlemeyi yazarken, kitapların birbirleriyle bağlı olmaları gibi, birbirlerinden farklı da olmalarına özen gösterdim. Susmak’ta, ilk kitaptaki gibi önceden yazılmış metinler yoktur. Anlatılan kişi, kafa sesi kullanılarak daha belirgin biçimde ortaya çıkmaya başlar. Ülkede yaşanan ile yazılan roman arasında çağrışım zenginlikleri daha sık yer bulur. Susmak, susmak zorunda kalmış olmak, öfkeyi haklı kılmaya ve giderek artırmaya başlar. Her biri altı parçadan oluşmuş altı ana bölümden sonra “37” numaralı bölüm gelir. Kitabı bütünlemeye yarar ve bir içtenlik patlamasıyla, “Ben korkağım,” diye sona erer. Örtük olarak okura, “Karar ver. Sen hangisisin!” demektedir. Korkak mısın değil misin” (Semih Gümüş, Notos Öykü (görüşme) Nisan-Mayıs, 2014)

Necati Tosuner, Türkiye’de meydana gelen siyasi gelişmeler doğrultusunda eserini oluşturur. *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* olaylardan değil fikirlerden oluşan bir eserdir. Kitap adını, yazarın, ülke gündemine dair söylemek isteyipte sustuklarından alır. Necati Tosuner, düşüncelerini anlatıcı üzerinden okuyucuya iletir. Üçlemenin ikinci

kitabı; dönemin görüş ayrılıklarını, zihniyetini ve sosyal yapısını ortaya koyan ve yazarın siyasi görüşünü yansıtan bir eserdir.

2.4.2.1. Zihniyet

Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! romanının kurgusunu zihniyet oluşturur. Önceki romanda siyasi görüşünü açıkça ifade eden Necati Tosuner, bu romanda eleştirilerini dile getirir. Eleştirirken üstü kapalı ifadeler kullanır. Verilen cümleleri anlamlandırmayı okuyucuya bıraktığı görülür. Yazarın kullandığı ifadeler tarafını belli eder niteliktedir:

“Bir kırmızı atkın olsa şimdi senin, -eski solcu bir kırmızı.

Ne güzeldi, onun bereyi şöyle sağ kaşına doğru indirmesi, -findıkkaran”
(Tosuner, 2010: 20).

Necati Tosuner, 1970’li yıllarda Türkiye’yi derinden etkileyen sağcı-solcu kavramları üzerinde durur. Bu siyasi oluşumların Türk toplumuna etkisini göstermeye çalışır. Fikir ayrılıklarının insanları birbirine düşürdüğü bir dönemde kardeşlik kavramını değerlendirir. Aynı görüşe mensup insanların kardeş olduğu düşüncesini taşımaktadır:

“Çekinmeden sormalıdır:

Nasılsın, iyi misin?..

Özellikle sormalıdır:

Kardeş misin” (Tosuner, 2010: 8).

Türkiye’nin uzun yıllar gündeminde olan ve toplumu ikiye bölen başörtüsü problemi, Necati Tosuner’in de eleştirdiği bir konudur. Özellikle, 1960’lı yılların ilk yarısında başörtülü üniversite öğrencilerinin sayısının artmasıyla bu konu tartışmaya açık hâle gelir. Yaşanan siyasi darbeler başörtüsü yasağının kalkmasına engel olur. 2002 yılında yönetimdeki iktidarın değişmesi ile başörtüsü yasağı zamanla kaldırılır. Yazarın, alınan bu karara karşı olduğu gözlemlenir. Başörtüsünü, insanların kendisine vurduğu boyunduruk olarak görür. Düşüncelerini şu sözlerle ifade eder:

“Örgü anlayışı; uzantısı kafes.

Kendine vurduğun boyunduruk.

Evlere kafes: Gözlere kafes.

Gözleri önüne kafes örgüsü örtülerek dışarı çıkarılması kadının, kafeste dolaştırılan ucube olmuyor hiç.

Yakıştır.

Kendine vurduğun boyunduruk.

Etik.

Etik lafı ağzına yakıştırıyor mu köle” (Tosuner, 2010: 37-38).

Necati Tosuner, Türkiye’de meydana gelen olaylardan rahatsızlık duymaktadır. Ülke gündemine dair bilgi edinmekten kaçındığı görülür. Yönetimde mevcut olan iktidar karşıtı söz ve söz gruplarına eserinde yer verir. Ülke gündeminde çıkan haberlere sinirlendiği görülür. Bilgi sahibi olmamayı tercih eden yazar, kızgınlığını şu sözlerle dile getirir:

“Haberlere bakmamak da hep denemeye çalıştığın bir çare, -daha az yorulmak için. Çünkü sinirlenmek, katlayarak artırıyor yorgunluğunu.

Her gün yeni bir şey çıkıyor sinirlenmek için, bilmiyor musun?..

Sinirlenmek için her gün yeni bir şey çıkarıyorlar...

Onlar.

Bakmasam. Görmesem. Duymasam” (Tosuner, 2010: 51).

Yazar, toplumun problemlerine de değinir. Her geçen gün değişen sosyal yapı beraberinde bir takım sorunu getirir. Eserde, gelin ve kayınvalide arasındaki çekişme ele alınır. Gelin olan genç kız, zamanla kayınvalide vasfı kazanır. Çektiği sıkıntıların onu gelecekte iyi bir kayınvalide yapması beklenir. Beklenenin tam aksi bir kişilik kazanır. Yazar, yaşanan bu olaylara dayanarak dünyanın çivisinin çıktığını söyler:

“Bu dünyanın çivisi mi böyle?..

Diyelim, gelin oldu kızcağız.

Aman, ne güzel!..

Yalnız, bir kaynanası vaar!..

Derken, yıllar geçmez derken geçer de, o kızcağız bir gün kendisi kaynana olmaz mı?..

Olur.

Olur da, ne olur?..

O eski kızcağız, taze gelini kendi kaynanasından daha beter kaynana olmaz mı?..

Mazlum zalim olur” (Tosuner, 2010: 96).

“Hani?.. Nerede adalet?.. Adalet duygusu nerede hani” (Tosuner, 2010: 102).

Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! romanı genel olarak değerlendirildiğinde siyasi eleştirinin ön plana çıktığı görülür. Yazar, ülke gündemine dair rahatsızlıklarını dile getirir. İktidar karşıtı söz ve söz grupları bulunur. Zaman, mekân, şahıs kadrosu ve temadan ziyade eserin zihniyeti ön plandadır. Zihniyetin eserin asıl kurgusunu oluşturduğu görülür.

2.4.2.2. Yapı

2.4.2.2.1. Olay ve Olay Örgüsü

2.4.2.2.1.1. Özet

Kasırganın Gözü romanının devamı olan *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* kurgu bakımından ilk eserden farklıdır. *Kasırganın Gözü* romanı, büyük bir patlama meydana geldikten sonra son bulur. *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* kitabında bu patlamanın etkisini görmeyi bekleyen okuyucu yanılır. İki eser birbirinin devamı olmasına rağmen aynı zamanda bağımsızdır. İlk kitap, olay ağırlıklı iken; ikinci kitap, düşünce ağırlıklıdır. Her iki eserde de başkışının kendi kendine konuştuğu görülür. Fakat *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* romanında başkışının konuşmasının daha da yoğunlaştığı görülür. Önceki eserde yer alan belli başlı olaylar bu romanda yoktur. Olaydan ziyade durum ağırlıklı romandır. Başkışı aracılığıyla yazar, düşüncelerini okuyucuya iletir. Amaç; sosyal ve siyasi eleştiride bulunmaktır. Bu sebeple eserin kurgusu bir olaydan değil, düşüncelerden meydana gelir. Kronolojik bir düzlemde meydana gelen olaylar bulunmaz.

2.4.2.2.1.2. Olay Örgüsü

Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! romanının birinci bölümüne başlarken “**Otur, birlikte ağlayalım**” ifadesi kullanılır. Bölümün adı, ilk birimin içeriği hakkında okuyucuya yorum yapma fırsatı sunar. Birinci birim, soru cümlesi ile başlar. Henüz kim olduğu çözülemeyen karakterin ruhsal durumu hakkında bilgi verilir. Anlatıcı, karakter

ile çatışma halindedir ve içindekileri paylaşması için onu ikna etmeye çalışır. İkinci birimde zamanın işlevi üzerinde durulur. Zamansal kavramlar olan gece ve sabah kelimelerinden yola çıkarak insan psikolojisi yansıtılır. Üçüncü birimde yalnızlık teması işlenirken dördüncü birimde ölüm teması işlenir. Ölüm temasının işlenmeye devam edildiği bir diğer birimde ölmeden önceki son cümlelerin ne olacağına dair düşünceler verilir. Yaşamın değerlendirilmesi yapılır. Birinci bölümün son biriminde tabiat betimlemesine ağırlık verilirken siyasi gönderme yapılır.

“Hastanede değilim. Hapishanede değilim. Çadırda değilim” ifadesi ile ikinci bölüme geçiş yapılır. İlk birimde birbirleri ile münakaşa eden iki kişi vardır. Bu kişiler üzerinden dostluğun ve vefanın önemi vurgulanır. İkinci birimde yazar, üstü kapalı bir şekilde siyasi eleştiri yapar. Yaşlılık üzerine düşünceler verildikten sonra roman hayallerle devam eder. Dördüncü birimde yazar, ‘karanlık’ kelimesini ele alır. Farklı bakış açılarıyla insanların yaşadığı karanlığı değerlendirir. Beşinci birimde eserin zihni yapısı ön plana çıkar. Türkiye’nin başörtüsü sorununa değinilir. Yalnızlık temasının işlenmesi ile bölüm sona erer.

Üçüncü bölüm, **“Boşa kostaklanma...”** ifadesi ile başlar. Bir dalın filizlenip büyümesi anlatılır. İkinci birimde zihniyet üzerinde durularak dünyanın düzgün olmayışından yakınılır. Eser, siyasi eleştiri ile devam eder. Siyasi eleştiri yapılırken karanfil ve örümcek sembol olarak kullanılır. Bölümün son biriminde göçmen kuşlar üzerinden özgürlük kavramı ele alınır.

Dördüncü bölümün başında **“Kaçın, matmazel geliyor!”** ifadesi yer alır. Birinci birimde yazar, doğa olaylarından faydalanarak düşüncelerini açıklar. İkinci birimde tema üzerinde durulurken siyasi eleştiriye de yer verilir. Dördüncü birime gelindiğinde bir anma töreninden bahsedilir. Dostların diğer dünyada biriktiği düşüncesi, yazarın ölüme dair bakış açısını gösterir. Yedi şiddetinde yaşanan deprem olayına değinilir. Beşinci birimde tecavüze uğrayıp ölen kız çocukları konu edilir. Bölümün son biriminde çatışmanın yaşandığı anlaşılan bir olay olur. Kadının canavar diye adlandırdığı kişiler, eşini yerde sürükleyip kanlar içinde bırakır. Adama ayaklarından ceviz ağacına asarlar. Kadının hissettiklerinin anlatılması üzerine bölüm son bulur.

“Sevmek gerek sevenleri...” ile başlayan beşinci bölümün ilk biriminde su satan Emuca tanıtılır. İkinci birimde ise mekânın işlevi üzerinde durulur. Yazar düşüncelerini çöl, kıyı, deniz gibi açık mekânlarla bağdaştırarak açıklamaya çalışır. Ölümün güzel olması gerektiği üzerinde durulduktan sonra dünyanın git gide kötüleştiğine değinilir. Beşinci birimde ise ayrılık teması işlenir. Bölümün son biriminde sevgiye dair cümleler kurulur ve adaletin sorgulaması yapılır.

Eser, “**Mucize**” ifadesi ile başlayan bölüm ile devam eder. Birinci birimde iki kız çocuğunun diyalogu verilir. Eski bayramlara duyulan özleme değinilir. Üçüncü birimde İstanbul’un kentsel dönüşümü eleştirilir. Eser, umut teması işlenerek devam eder. Bölümün son biriminde kötülük kavramı üzerinde durulur.

Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! romanı, sona eklenen otuz yedinci birimde son bulur. Yazar bu birimi kitabı tamamlamak amacıyla koyar. Birim ‘Ben korkağım’ ifadesi ile son bulur. Bu ifade üçüncü kitabın adını etkiler.

2.4.2.2.2. Kişiler

2.4.2.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler

Başkişi: *Kasırganın Gözü* romanında okuyucunun karşısına çıkan kişidir. *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* romanında da varlığını sürdürür. Başkişinin kafa sesi bu kitapta iyice yoğunlaşır. Romanın kurgusu, tamamen başkişinin kendi kendine konuşmasından oluşur. Başkişi, aynı zamanda romanın anlatıcısıdır. Yazar, bu kişi üzerinden siyasi görüşlerini yansıtır. Başkişi, önceki kitapta yaşadığı gibi herhangi bir olay ile karşı karşıya gelmez. İktidar ile çatışma halindedir. Üstü kapalı ifadelerle fikirlerini okuyucuya ifade eder. Başkişi, herhangi bir mekân içinde de yer almaz. *Kasırganın Gözü* kitabında olduğu gibi bu kitapta da başkişinin fiziksel özellikleri hakkında bilgi verilmez. Düşünce yapısı ile ön plana çıkarılır. Olaylar üzerine kurulu bir roman olmadığı için eserde şahıs kadrosu yoktur. Dikkat çeken tek şahıs, adı verilmeyen başkişidir.

2.4.2.2.2.2. Yazarın Sözü Emet Ettiği Kişiler

Başkişi: Necati Tosuner, bireysel ve toplumsal görüşlerini başkişi üzerinden ortaya koyar. Aynı zamanda yazarın özel hayatına dair yansımalar görülür. Dört

yaşından beri hasta olan yazar, kamburluğunu bu eserde de dile getirir. “*Hepsi bu. İki büküm olmak, -dahası- iki büküm kalmak*” (Tosuner, 2013: 89) cümlesi ile yazar acısını dile getirir. Diğer romanlarda yazarın kamburluğu ile ilgili betimleme yapılırken bu eserde yüz hatlarına dair betimlemeler dikkat çeker:

“Bıyıklarından iki tel ayrıkası nasıl da yine duruyor, -inatçı. Bıyıkların da olmasa eskiyi anımsatan ne var?..

Yani seni sen yapan, olmayan gözlüğün ve kapalı duran gözlerinle, ille de kaşlarının arasının derin dikeyliği...

Sırtın görünmeyince sen sanki sen değilsin.

Bu iyi bir şey mi?..

Sonra, iyi bir şey bile olsa, yararı ne” (Tosuner, 2013: 14).

Dört yaşında geçirdiği kaza sonucu uzun yıllar tedavi gören Necati Tosuner, erken yaşta öleceğini düşünür. Bu düşünce önceki romanlarda da sıklıkla okuyucunun karşısına çıkar. Yazar, bu eserde de ölüm düşüncesiyle okuyucunun karşısına çıkar:

“İşitli değilse bile, “Şurda kaç gün ömrün kalmış!” diye de düşündürmeyecek, acı vermeyecek bir gelecek.

Acı çektirmeyecek bir gelecek...

“Bir on yaş genç olsam ben de, -şimdi” hiç dedirtmeyen” (Tosuner, 2013: 17).

Genel olarak değerlendirildiğinde başkişi ve yazarın ortak yönlerinin olduğu dikkat çeker. Yazar, özel hayatını ve görüşlerini anlatıcıyı kullanarak yansıtır.

2.4.2.3. Zaman

Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! romanı vaka zamanı etrafında şekillenir. Eserde belli bir olayın olmaması işlenen zamanı etkiler. Geçmişe yönelik bilgi aktarımı yapılmaz. Geriye ket vurma tekniğinin kullanılmadığı görülür. Bu durum eserin anlatma zamanını değil, vaka zamanını ön plana çıkarır. Başkişi, aklındakileri düşündüğü anda ifade eder. Necati Tosuner’in kafa sesi olarak adlandırdığı konuşma eserin asıl vaka zamanını oluşturur. Tarihsel kavramlara yer verilmediği hâlde işlenen konudan yola çıkarak yorumda bulunulabilir. Yazarın ülke gündemine dair eleştirileri vaka zamanının 2000’li yıllara tekabül ettiğini gösterir.

Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! romanında sabah, akşam, gece, gündüz gibi zamansal kavramlar üzerinde durulur. Bu zaman dilimlerinin insan psikolojisine etkisi gösterilir. Eserde özellikle başkişinin, gece ile ilgili düşüncelerine yer verilir. Gece, felaket olarak adlandırılır. Her gün yaşanılmak zorunda olan bir zaman dilimidir. Başkişi her ne kadar kaçınmak istese de bundan kurtulamaz. Düşünceleri şu sözlerle ifade edilir:

“Gece midir?..

Felaket midir?..

Sanki öyledir.

Kaçınılmazdır.

Kaçınılmazdır.

Peki, al işte ister misin bir felaket daha?..

Yalvar!

Tamam da, yarın olsa o da” (Tosuner, 2013: 6).

Eserde, gecenin karamsarlığına karşın sabahın iç açıcılığı anlatılır. Sabah, başkişinin üzerinde pozitif bir şekilde etki eder. Gecenin zorbalığından kurtulmaktır. Başkişi sabah ile ilgili düşüncelerini şu sözlerle anlatır:

“Dünyanın merkezinden yeryüzüne çıkıştır sabah.

Gece gittiğin.. gömüldüğün o magmadan kurtulmak, bir soluk almaktır. Soluk alıp soluk vermek, bunun ayırdına.. tadına.. sevincine.. coşkusuna varmaktır, -kim olursan ol, nasıllardan hangisi sen olursan ol, budur.

Hep iyi yönde.. iyi bir şeydir sabah” (Tosuner, 2013: 7).

Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! romanı genel olarak değerlendirildiğinde; düşüncelerden oluşan vaka zamanı çerçevesinde şekillendiği görülür. eserde zaman, insan psikolojisini yansıtmaya işlevinde kullanılır.

2.4.2.4. Mekân

2.4.2.4.1. Somut Mekânlar

Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! yazılış amacı yönüyle romanın mekânsal işlevini etkilemektedir. Necati Tosuner'in diğer eserlerine oranla bu eserde yaşanan olaylar sınırlıdır. Olay örgüsü içerisinde yaşananlardan ziyade düşünceler önemlidir. Yazarın asıl amacı; başkişi aracılığıyla sosyal ve siyasi görüşlerini okuyucuya iletmeştir. Eserde okuyucunun dikkati zihniyet üzerine çekilir. Olayların sınırlı olması ve düşüncelerin vurgulanması mekânların da sınırlı olmasında etkili olur. Kapalı mekânların yer almadığı eserde iki açık mekâna yer verilir. Bu mekânlar psikolojik tutum ve davranışları ortaya koymak işlevinde kullanılır.

2.4.2.4.1.1. Açık Mekân

Çöl: *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* romanında betimlenen ilk açık mekândır. Çölün oluşmadan önceki ilk hâli okuyucunun gözünde canlandırılır. Korkunç ve ürkütücü olduğu dile getirilir. Çölün, suçluluk ve pişmanlık duyduğu söylenerek kişileştirme yapılır. Burada dikkati çeken unsur mekânın bir insanmış gibi değerlendirilmesidir. Çöl, yazarın imge olarak kullandığı bir mekândır. Burada asıl amaç kötü olan bir insanın betimlemesini yapmaktır. Onunla tanışıp yaşadıkça pişman edecek bir insandır. Kim olduğunu, hangi statüde olduğunu unutturacak biridir. Yazar, okuyucuyu böyle insanlara karşı uyarmaktadır. Çöl ile ilgili şu sözlere yer verilir:

“Çöl.

Dümdüz görünüyor göz alabildiğine, -ıssız. Sana kendini zorla kabul ettiren çöl. Görebildiğinden sanki öteye içinde sürüyor durmak bilmeksizin olası kum fırtınası. Yabanıl bile olmayan çöl. İstersen yok say. Yaşamazsın. Ve suçlu ve sanki öyle pişmanlık dolu. Onun bir çöl olduğunu.. nasıl bir çöl olduğunu önceden bilmek, ürküntü salıyor insanın içine. Ona yaklaştıkça değil, yaşadıkça onu, bitmez ve gitmez oldukça hep o, arttıkça artan pişmanlık. Çöldesin: Hangi evrede.. hangi duraktasın?.. Kul musun, köle misin?.. Başlatma şimdi deveden ve deve kabartmalı yakıt tenekelerinden!

Yaşamadan korktuğun çöl” (Tosuner, 2013: 91).

Kıyılar: Eserin ikinci açık mekânıdır. Kıyıların yeşil ile bütünleştiği noktada meydana çıkan görüntü betimlenir. Renk, koku, toprak ve yağmur gibi tabiat unsurları

her yönüyle okuyucunun gözünde canlandırılır. Yazar, bu mekân üzerinden eleştiride bulunur. Mekânın betimlendiği paragrafın sonunda okuyucuya mesaj verir. Sevmenin köle olmayı gerektirmediği düşüncesindedir. Bir insanın başka bir insana kul olmadan da sevip değer verebileceği anlatılmaya çalışılır. Kıyıları şu cümlelerle eserde yer alır:

“Kıyılar.

Mavinin bereketi. Yeşilin bereketi. Sürdürülebilir tuz tadı. Kaplumbağa. Portakalın ve zeytinin ve portakalrenginin bereketi. Yüzmekten yüzgeç. Kaymaktan kayık. Denizkızı. Dalgalar, -kıyıyı biçimleyen. Gelen dalgayı bırakmak istemeyen toprak. Gidecek toprağı tutmakta direnen yeşillik. Yağmur. Toprağın ve denizin bölüşülen bereketi. Köle değilsin. Seversin kul olmadan.

Yitirmeden korktuğun kıyılar” (Tosuner, 2013: 91).

2.4.2.5. Dil ve Anlatım

Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! romanı yazarın diğer romanlarına kıyasla daha etkin dil ve anlatıma sahiptir. *Kasırganın Gözü* romanında olduğu gibi yazar, az cümle ile çok şey söylemeyi tercih ederek anlatımı yoğunlaştırır. Eserin konusunun ve kurgusunun, dil ve anlatımı etkilediği görülür. Fikirlerin ön plana çıktığı eserde yazarın okuyucuyu düşünmeye, ölçmeye, tartmaya, biçmeye, fikir üretmeye, kıyaslama yapmaya yönelttiği görülür. Bu sebeple yazar, anlatıcı aracılığıyla okuyucuyla samimiyet kurar. Eserin dil ve anlatımı sohbet havasındadır. Samimiyetin oluşturulması adına anlatıcının okuyucuya sürekli soru sorması dikkat çeker. Bununla birlikte ünlem cümlelerinin sıklıkla kullanıldığı görülür:

“Kızıyor sana...

Ne! Hepsi bu mu?..

Aman bakma ona!

Ben şurda senden özür dilemek için böyle çırpınıyorum, efendim... diyor. Sen yalnızca öyle ‘İyi’ mi diyorsun bana” (Tosuner, 2013: 27).

Necati Tosuner, sosyal ve siyasi görüşlerini iletirken okuyucunun anlayabilmesi için oldukça açık ve net ifadeler kullanmaktadır. Görüşlerini ortaya koyarken örneklerle desteklemeye çalışır. İşlediği konunun tarihsel geçmişi üzerinde durur. Kavramların onun açısından ne anlama geldiğini en az iki paragrafta açıklamaya

çalışır. Sıkıntı, karanlık, gece, sabah gibi yazar için derin anlamı olan kavramlar uzun uzun açıklanır. Örneğin karanlık kavramına eserde şu şekilde yer alır:

“Karanlık, demirden ağır.

Ne kadar yoğun, o kadar demir karanlık.

Karanlık varsa, başka şeye yer yok

Çünkü...

Eritir karanlık, yaşatmaz.

Karanlığa çevirir her şeyi çünkü.

Bir çocuk dil çıkartsın...

Bir çocuk işte!..

Bir çocuk dil çıkartsın şöyle, -buna bile izin vermez karanlık.

Gülüp geçmez.

Kopartırım dilini!

Kopartır da” (Tosuner, 2013: 35).

Yazar, düşüncelerinin daha iyi anlaşılması için yineleme tekniğini kullanır. Verilen bir cümlemin altında yatan mesaj açıklandıktan sonra birimin ilerleyen kısmında aynı cümle tekrar verilir. Tekrarlanan cümle, başka bir açıdan ele alınarak bir kez daha açıklanır. Bu teknik verilen düşüncelerin okuyucu tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlar. “Gün, dünyanın surat astığı gündü: Bir anda her yan kapkaranlık olmuştu. Kim bilir yine nasıl bir dert doğurmaya hazırlanıyordu dünya” (Tosuner, 2013: 65) ifadesi, dördüncü bölümün ilk biriminin başlangıç ifadesidir. Burada karanlığın kimin için ve ne şekilde var olduğu sorgulanır. Yağmur yağdığı, şimşeklerin çaktığı bir tabiat olayı üzerinden karanlık kavramı açıklanır. Birimin ilerleyen paragraflarında tekrar “Gün, dünyanın surat astığı gündü: Bir anda her yan kapkaranlık olmuştu. Kim bilir yine nasıl bir dert doğurmaya hazırlanıyordu dünya” (Tosuner, 2013: 66) ifadesi verilir. İkinci kez verilen ifadede sonra karanlık kader ile ilişkilendirilerek anlatılır. Eserin birçok noktasında yineleme tekniğinden faydalandığı görülür. Eserin dikkat çeken bir diğer

noktası ikilemelerin sıkça kullanılmasıdır. Yazar, diğer eserlerinde benzetme, kişileştirme gibi söz sanatlarına ağırlık verirken *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* romanında ikilemeler ağırlıktadır. Örneğin:

“Gün gece. Gün gece.

Bilinç bilinç.

Düğüm düğüm. Sabır sabır.

Atkılar atılacak, çözgüler çözülmeden.

Sabır sabır” (Tosuner, 2013: 37)

Eser, genel olarak değerlendirildiğinde; dil ve anlatımın yoğun olduğu görülür. Yazar, üstü kapalı anlatımlarla siyasi eleştiride bulunur. Karanfil gibi imgesel ifadeler kullanılır. Farklı cümle çeşitleri kullanılması anlatımı akıcı hale getirirken konuşma havası yaratır. Romanın bütününde yazarın okuyucu ile samimi olduğu görülür. Dil ve anlatım yönüyle farklılık yaratan bir eserdir.

2.4.2.6. Bakış Açısı

Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! romanı bakış açısı yönünden *Kasırganın Gözü* romanıyla paraleldir. Önceki kitapta başkişinin yaşadığı olaylar, onun duygu ve düşünceleri kahraman bakış açısı yöntemi ile okuyucuya iletilirken bu eserde durum değişir. Başkişi yaşadıklarını daha yoğun anlatımlarla dile getirir. Siyasetten tabiata, insanlardan hayvanlara, teknolojiden sıkıntılara kadar hemen hemen her konuda fikri ortaya koyulur. Başkişi, soru sorarak ve emir vererek okuyucu ile sohbet ediyormuş havası yaratır. Eserin genelinde kahraman bakış açısı olmasına rağmen başkişinin hislerini dile getirmesi esere hâkim bakış açısı özelliği de kazanır:

“Boğulacak gibi oluyorsun.

Edemiyorsun: İçine soluğunu şöyle derin derin çekiyorsun.

İçine soluğunu öyle derin derin çekmeye niyetleniyorsun.. çekmeye kalkışıyorsun, boğulacak gibi oluyorsun.

Niçin” (Tosuner, 2013: 38).

Anlatıcının, yazar kimliği ile esere dâhil olması, kurguya otobiyografik olma özelliği kazandırır. Başkişi, esere kendi yaşamından kesitler atfedip entrik kurguyu sağlam zemine oturtur. Böylelikle olay örgüsü, şimdi ve geçmiş zaman yaşantılarıyla

okuyucunun değerlendirmesine sunulur. Fiziksel görüntüsünün nasıl olduğu bilinmeyen anlatıcı, ruhsal durumunu ayrıntılarıyla ortaya koyar:

“Çavlanlardan düşüp düşüp içine dolan, içinin daralmış çeperlerini zorlaya zorlaya yükselen, kendini göstere göstere yükselen, yükseldikçe yoğunluğu artan.. koyulaştıkça koyulaşan bir sıkıntı.

Kıvrım kıvrım.. kol kol.. halat halat bükümleyen, içini burkan, çizik çizik çıtırdatan, kanatmadan.. salgılanmadan içini acıtan sessiz metal cızırtısıyla hep tek kişilik çınlamalarla uğuldayarak, kat kat katmerlenerek, düğüm düğüm boğumlanarak...

Tir tir titremelerle kabara kabara soluksuz kalarak ve sevmek diye diye sürünmeyi göze alarak.

Ve yorulmaya, karda donuyormuş gibi ayak uçlarından başlayarak” (Tosuner, 2013: 25).

Yazarın siyasi eleştiri yapmak amacıyla eseri kaleme aldığı görülür. Bu durum dönemin iktidarı, görüş ayrılıkları, inanç sistemi, zihniyeti hakkında bilgi verilmesine ortam hazırlar. Geriye ket vurma yöntemi ile tarihsel olaylara değinilir. Görüşleri ortaya koymak adına ülkede meydana gelen olaylara gönderme yapılır:

“Hah ha!

Bulursan anlatırsın derdini: Kırmızı atkılı adam suçu üstlenmeye dünden hazır!.. Yeter ki, lacivert bereli kadın darılmasın yine” (Tosuner, 2013: 20).

Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! romanının bakış açısı genel olarak değerlendirildiğinde; anlatıcının kendi kendine konuşmasının yoğunlaştığı görülür. Dönemin siyasi yapısı hakkında daha iyi bilgi vermek için fikir ayrılıkları üzerinde durulur. Anlatıcının yaşamından kesitler sunulması, eserin genelinde kahraman bakış açısı yönteminin kullanılmasını zorunlu kılar. Kahraman bakış açısının yanı sıra az da olsa hâkim bakış açısı yöntemine yer verilir.

2.4.2.7. Tema

Necati Tosuner, *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* romanında diğer eserlerinden farklı olarak işlediği temayı geniş tutar. Önceki romanlarında yalnızlık ve ölüm temalarına ağırlık verirken bu eserde sevgi ve umut temalarının da işlendiği görülür. *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* olaydan ziyade bir düşünce kitabıdır. Bu durum eseri,

tema açısından daha da önemli kılar. Necati Tosuner'in ele aldığı yalnızlık duygusu diğer eserlerinde olduğu gibi tek başına kalmışlığı ifade eder:

"Yok, onu unutan kim?..

"Gözüne kirpik kaçtığında bir üfleyen olsaydı, iyi olurdu elbet. Hem de nasıl iyi olurdu!.. Giden kirpik olsun.. olurdu.

Gözüne kirpik kaçtığında bir üfleyen bile yok senin, oysa" (Tosuner, 2013:

41)

Necati Tosuner'in işlediği diğer bir tema ölümdür. Önceki romanlarda bu tema işlenirken, anlatıcının ölmeye istekli bir ruh hali içinde olduğu dikkati çeker. Okuyucunun karşısına intihar eden karakterlerin dahi çıktığı görülür. Ancak *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* kitabında ölüm farklı bir açıdan değerlendirilir. Öldükten sonraki anlar okuyucunun gözünde canlandırılır. Ölümün manevi yansımından ziyade fiziksel olarak değişimi ifade edilir. Burada, hastalığı nedeniyle hayatı boyunca ölümü düşünen yazarın, artık korkmadığı görülür:

"Yum gözlerini, öldüğün zamanki yüzünü gör. Ne gerek var yakından bakmaya, kendi yüzün!

Gözlerin kapatılmış olsun, peki. Ölüme hazırlık tıraş da edilmişsin, öyle diyelim hadi! Yine kaşların çatılı. Acı çekerken –yine acı çekerken- doğduğun an. Donup kaldığın...

"Bir bebek gibi de uyuyordu..." derse biri, -şimdiden- bağışla onu" (Tosuner, 2013: 13).

Yalnız olup ölümü düşünmesine rağmen yazarın umudu ön plana çıkardığı görülür. Anlatıcının ifadelerinden umudunu kaybetmekten korktuğu anlaşılır. Fakat buradaki umut bireysel değil evrenselidir. Anlatıcının gelecek nesillere dair umudunu kaybetmediği ve kaybetmek istemediği gözlemlenir. Genç nesillere, sosyal ve siyasi düzenin tam olarak yerine oturduğu bir ülke bırakmanın hayali ile şu sözler ifade edilir:

"Oysa, hiç de basit değil: Umut aşıl原因 bir esinti bu.

Umudu aşıl原因ktan daha önce, onu –umudu.. özlenen.. hep özlemi çekilen o umudu- çağrıştıran, biçimleyen, tanımlayan, belirleyen, var kılan ve...

Ne oluyor?..

Aşıl原因mış bir umuttu geçen esinti, -oluyor" (Tosuner, 2013: 69).

Daha önceki romanlarda görülen sevgi teması bu eserde de okuyucunun karşısına çıkar. Fakat önceki romanlarda genel anlamda sevmek duygusundan ziyade

anne sevgisine ağırlık verilir. *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* romanında umudun dayanağı olarak sevgi ele alınır. Bu sevgi evrenseldir. Tabiata, insanlara, hayvanlara duyulan sevginin önemi vurgulanır. Sadece aşk anlamındaki sevginin üzerinde durulmaz. Her ne olursa olsun sevmek eyleminin kutsallığı ön plana çıkarılarak şu sözler söylenir:

“İşte, şimdi tam sırası!

Hadi durma söyle: Sevmek gibisi var mı!..

Sevmek”(Tosuner, 2013: 101).

Düşünce kitabı olarak dikkat çeken *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* kitabında yalnızlık, ölüm, umut ve sevgi olmak üzere dört tema üzerinde durulur. Anlatıcının ifadeleri ile duygular okuyucuya iletilir. İşlenen temalara göre yazarın dünyaya pozitif açıdan bakmaya çalıştığı anlaşılır.

2.4.3. Korkağın Türküsü (2014)

Kasırganın Gözü ve *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* romanlarından sonra gelen *Korkağın Türküsü*, yazarın üçlemesinin son kitabıdır. 2012-2013 yılları arasında kaleme alınan eserin 1. Basımı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları tarafından 2014’te çıkarılır. ‘Birinci Bölüm’ ve ‘İkinci Bölüm’ olmak üzere eser ikiye ayrılır. Bu bölümler boş sayfaya yazılmış kalın ifadelerle tekrar beş bölüme ayrılır. Kalın harflerle yazılmış bölümler farklı sayıda birimlerden oluşur. Roman, toplamda 190 sayfadır. Adını, *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* romanının son cümlesi olan ‘Ben korkağım’ ifadesinden alır. Türkiye’nin gündeminden konusunu alan eserde gezi olayları, kadın hakları, uygarlık, din ve adaletle ilgili yazarın düşünceleri yer alır. Üçlemenin ikinci kitabı olan *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* romanı gibi *Korkağın Türküsü* romanı da olay değil bir fikir kitabıdır. Eserin zihniyeti ön plana çıkarken zaman, mekân, olay ve olay örgüsünün geri planda kaldığı görülür. Necati Tosuner, *Korkağın Türküsü* için şu sözleri söyler:

“İkinci roman, “Ben korkağım,” diye bittiği için, *Korkağın Türküsü* koydum üçüncü kitabın adını. Ülkede yaşanan ve körü körüne bir gidişe dönüşen olaylar dizisinin hep katmerlenerek çoğalıyor olması, uygarlık yolunda yıllar sürmüş çabalarla elde edilmiş kazanımların yok edilmesi, biat etmekten hoşnut bireylerle var kılınan dikta eğilimi, kadın haklarının geçmiş gitmiş zamana gömülmüş kalmış olması, bal tutan parmak öyküleri, öyle

hep söylenen “Yapacak bir şey yok! umutsuzluğuna karşı, yine de hep bir umut yaratma umudu, falan...

Ben çocukken, “kayısılar dalları eğdiğinde” diye bir deyiş vardı. Benim doğduğum zaman için de öyle söylenirdi. Haziran ayı demek olurdu. Öyle işte, gidiyordu yazmakta olduğum üçüncü roman. Derken, ben penguenleri izliyordum o akşam, bir şey oldu. Kimsenin hiç beklemediği bir şey... Ve benim yazmakta olduğum roman için önceden tasarladığım sona eriş biçiminin artık hiçbir önemi kalmadı. Çünkü, Gezi olayları oldu. Onu izleyen günlerde, yazdığım her şey ortada kaldı. Elli yıllık yazardım ve ilk kez başıma böyle bir şey geliyordu. (Semih Gümüş, Notos Öykü (görüşme) 63)

Korkağın Türküsü romanı Türkiye’nin son zamanlarda yaşadığı siyasi problemleri ele alıp; yazarın sıcak olaylara, zalimlere, muktedirlere, sokaklara ve adalete bakış açısını ortaya koyan fikri bir eserdir.

2.4.3.1. Zihniyet

Korkağın Türküsü romanının zihniyeti, 2013 yılında yaşanan Gezi Olayları çerçevesinde şekil alır. Yönetimin, Taksim yerleşkesinde yeni imar çalışmalarına başlaması, ağaçların kesilmesine karşı olan bir grup tarafından engellenir. Bu olay zamanla büyüüp iktidar yanlısı olanlar ve olmayanlar arasında mücadeleye dönüşür. Necati Tosuner, kendi tarafını ve mücadelesini eserinde yer verdiği “*Yahu gençler ne iyi ettiniz... Atatürk de Yalova’da çınar ağacını kestirmeyip hani*” (Tosuner, 2014: 79) cümlesi ile ortaya koyar. Fikirlerini dile getirirken iktidara, devlet adamlarına, devlet düzenine göndermelerde bulunur. “*Özümlenen alkışların sağladığı aşırı beslenmiş güç, herkese ve her şeye ayar verme yürekliliğini veriyordu sana*” (Tosuner, 2014: 30) ifadesinde alkış sevdalısı devlet adamları eleştirilir. Necati Tosuner’in eserinde buna benzer birçok ifade yer alır. Özellikle oy toplamak konusunda çalışan siyasi gruplar hakkındaki düşünceleri dikkat çeker:

“Niçinse, iyi beslenmiş güçlülerin, oy depolamış kurnazların.. dahası, kurnaz ve güçlü.. baskın ve heybetli olanların o hiç değişmez uygar olma öncelikleri, -ve tartışılmaz yükseklikleri...

Ve sonra da oy verenlerin hep varsayılan o özgürlükleri... Kurbanlık kınalı koç gibi hep yeşil ot peşinde gitmeleri. Yaşadıklarını sanarak yaşamaları ve hep uygun görülen geride kalma özgürlükleri” (Tosuner, 2014: 136)

Yazarın, adını hiç anmadığı bir kişiye karşı kızgınlığı dikkat çeker. Romanın başından sonuna kadar bu kişiyi eleştirir. Yaptıklarını, hissettiklerini, düşündüklerini ortaya koyar. Örneğin; *“Bu yaşa tırmandın, dünyaya ve yaşam serüvenine ağzı açık kalmışlığın hiç değişmedi”* (Tosuner, 2014: 35) cümlesinde kişinin doyumsuz olduğuna dair göndermeler yapılır. *“Açgözlü olmak da anlaşılabilir de, gözü doymazlığa ne denir ki”* (Tosuner, 2014: 75) ifadesinde bu düşüncesini açıkça söyler. Bir şeyi başarmaya, gerçekleştirmeye gücü yeten anlamında kullanılan muktedir kavramı üzerinden de bu şahsın kişiliği ortaya koyulur:

“Kibirdir kuşandığı.

Kuşandığı kibir derisine yapışır.

Yapışır. Kurur. Kalınlaşır.

Kibir tutar elinden yoldan çıkarır.

Aklına esen yol olur.

Yalanlar örtmeye çalışır kibir çatlaklarını.

Makul olmuyor

muktedir” (Tosuner, 2014: 75)

Kişiliğine dair birçok atıfta bulunulan şahsın kurduğu dünya değerlendirilir. Bahsi geçen şahıs; çıkarıcı, kibirli, kurnaz kişiliklerin ortaya çıkmasına neden olur. Fakat yaptıklarından sorumlu olmayan bir zihniyet meydana gelir:

“Emir komuta.

Çıkar ekmek.

Hırs kibir.

Obur kurnaz.

Kör. Sağır. Dilsiz.

Ben bilmem müdürüm bilir” (Tosuner, 2014: 96)

Necati Tosuner, İslamiyet adı altında insanların duygu ve düşüncelerinin yönlendirilmesine karşıdır. Halkın devlet adamlarını ilahlaştırıp, devlet adamlarının da halka mürit gibi davranması eleştirilir. Bu eleştiri romanda şu sözlerle dile getirilir:

“Hazin.

Düşününce iç sızlatan.

Utanmadan.. sıkılmadan peygamberden rol çalmaya kalkışan” (Tosuner, 2014:

59)

Yönetimdekilerin dini kullanarak halka egemen olmaya çalıştığı ve vatandaşları yanlış yönlendirdikleri savunulur. Alınan kararlarda, din ve siyasetin aynı derecede etkili olduğu düşüncesiyle, insanların fikir ayrılığına düştüğü ifade edilir. Bu fikir ayrılıkları iki kardeş arasına girecek kadar ayrıştırıcı bir unsur halini alır. İnsanın insana verdiği değer, inanç kavramı ile ölçülür hâle gelir. Yazarın asıl kızdığı nokta ise dini kullanarak yalan söylenmesidir. Bu durumdan rahatsız olan Necati Tosuner, eserinde şu sözlerle yer verir:

“Tanrı ’nın evine sığınmak delirtiyor.

Kubbeler.. Minareler...

Bangır bangır yalan dolaşıyor havada.

Münkirden ağır olur muktedirin azgını.

Gerçeği yansıtmıyor değil, yalan.

Yalancılık olsa iyi, sahtekârlık.

Kan gövdeyi götürecek, derdi değil. (Tosuner, 2014: 86)

Müslümanlığın dünya çapında dikkat çektiği bir dönemde savaş hâlinde olunması, Necati Tosuner için aykırı bir durumdur. Yaşanan çatışmalar, bombalar, öldürülen kadın ve çocuklar sorgulanır. Yazar, tanrıya dayanarak insanların birbirlerini öldürmelerini anlamlandıramaz ve şu sözleri ifade eder:

“Bir anda!

Anlaşılabılır yalvarışlar.

Tanrı ’ya yalvarışlar.. yalvarışlar...

Tanrı diye diye öldürülüyor insanlar.

Tanrı adına öldürüyor insanları insanlar.

Bir anda” (Tosuner, 2014: 154)

Necati Tosuner, diğer romanlarında sıkça işlediği kadın haklarını *Korkağın Türküsü* romanında da ele alır. Erkek egemenliğinin ağırlığı altında ezilen kadınların sesi olur. Sadece ikili ilişkilerde değil kan bağı olan akrabalık ilişkilerinde de erkeğin baskın olmasından rahatsızlık duymaktadır. Bu düşünceler doğrultusunda, “*Kardeşinden yana olmak yerine hükmetmenin tadına varıyordu ağabey, açık saçlarından kardeşini kavradığında*” (Tosuner, 2014: 112) ifadesine eserinde yer verir. Erken yaşta evlendirilen kız çocukları ve şiddet gören kadınlar üzerinde durulur. İnsan, insanlık, adalet gibi kavramların ışığında kadın haklarının çiğnendiği bir toplum sorgulanır:

“İnsan.

İnsanlık.

İnsanın hakları.

Niçin kız çocuğuna uzak

İnsan hakları” (Tosuner, 2014: 119)

Yazar, Türkiye’nin en büyük problemlerinden biri hâline gelen rüşvet olayını futbol üzerinden vermeyi tercih eder. Eserde, “*Olmaz, aman! diye birden atılıyor soliş. Hakeme rüşvet coştı mu coşar ki*” (Tosuner, 2014: 68) ifadesine yer verilir.

Necati Tosuner; siyasi, dini, toplumsal çekişmelerin doğrultusunda geleceğe şüphe ile bakar. “*İşte: Gelecek gelmeyecek. Gelecek yerine ne gelecek*” (Tosuner, 2014: 41) ifadesine yer verilir. Dönemin ağırlığını taşıyan yazar, ölümü çare olarak görür ve tepkisini şu sözlerle ifade eder:

“Tamam, kaymağı da uzak olsun.

Ama insanlar ölüyor.

Ölen kurtuluyor, yahu!

Ancak ölen kurtuluyor” (Tosuner, 2014: 116)

Korkağın Türküsü romanının zihniyeti genel olarak değerlendirildiğinde; siyasi görüşlerin ağırlıkta olduğu görülür. Yazar, dönemin siyasi yapısını ve oluşumunu ortaya koyar. Bununla birlikte devlet yapısının vatandaş üzerindeki etkisi üzerinde durulur.

“Evet, bir kez daha söylüyorum...”

Bunların gittiğini görmeye ömrüm yetse iyi olur.

Yok, göremezsem...

Korkağın türküsü, -korkulu” (Tosuner, 2014: 190)

Yukarıda verilen dizeler *Korkağın Türküsü* romanının son dizeleridir. Yazar bu dizelerde eserinin adını kullanarak yönetimin değişmesini ister. Değişmediği takdirde korkağın türküsünün korkulu olacağını söyleyerek eseri sonlandırır.

2.4.3.2. Yapı

2.4.3.2.1. Olay ve Olay Örgüsü

2.4.3.2.1.1. Özet

Korkağın Türküsü romanı, dönemin siyasi olaylarını yansıtmak amacıyla oluşturulan eserdir. *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* romanı gibi olaylar değil fikirler önemlidir. Romanın konusu, 2013 yılında meydana gelen Gezi Olaylarıdır. Okuyucu, yazarın bu olaylar karşısındaki tarafına ve düşüncesine şahitlik eder. Eserde, birkaç olaya yer verilse de belli başlı olaylar zinciri yoktur. Dolayısıyla olay örgüsü vakalardan değil fikirlerden oluşur.

2.4.3.2.1.2. Olay Örgüsü

Korkağın Türküsü, ‘Birinci Bölüm’ ve ‘İkinci Bölüm’ olmak üzere ikiye ayrılır. Birinci bölüm, boş sayfaya kalın harflerle yazılmış ifadelerle tekrar beş bölüme ayrılır. Birinci bölümün “**Savurgan günler...**” ifadesi ile başlayan bölümünün ilk biriminde yaz ayının bunaltıcı havasından bahsedilerek romanın zamanı vurgulanır. Eserde verilen zaman, umudu yok eden bir süreç olarak görülür. Başkişi, okuyucunun kendisini psikolojik açıdan çözümlemesini isteyerek onu düşünmeye yönlendirir. Ördeği sembol olarak kullanan yazar, üstü kapalı bir şekilde gönderme yapar. Başkişi,

kafa sesi ile psikolojisini yansıtır. Başkişinin mutsuzluğu sorgulaması ile bölüm sona erer.

“Dam kıyısından aşağı...” ifadesi ile ikinci bölüme geçilir. Başkişi, emekli maaşını almaya giderken gördüğü çocuğu anlatır. Düşüncelerden oluşan kurgunun içinde yer alan ilk olaydır. Alkışlanmayı seven insanların eleştirisi ile eser devam eder. Meydana gelen patlamaların dünyaya değil insanın içine zarar verdiği ifade edilir. Başkişinin sürekli birine sitem ettiği görülür. Devam eden birimde yalnızlık teması mekân ile bütünleştirilerek verilir. Bölümün son biriminde ülkede yaşanan kadın hakları sorununa değinilir.

Üçüncü bölüm; **“Yorumlu bir ara girsin buraya, -hiç yorum yapmadan!”** ifadesiyle başlar. Şahıs kadrosunda yer alan bir kişinin betimlemesi yapılır. Başkişi gibi betimlenen karakterin adı verilmez. Eser, temaya dair ifadelerle devam eder. Daha önceki birimlerde adı verilmeyen karakter yerilir. Geminin iskeleden ayrılışı anlatılarak açık mekâna yer verilir. Ülke gündemine düşen futbolda şikenin eleştirisi yapılır.

Dördüncü bölüm; **“Antarktika’da hava yine kötüleşiyor...”** ifadesiyle başlar. Türkiye’de yaşanan siyasi olaylar ve grupların birbirleri ile çatışması anlatılır. Yazar, bu bölümde siyasi görüşünü ortaya koyar. İğneleyici bir dil kullanıldığı görülür. Gezi olaylarının eleştirisi yapılarak bölüm sona erdirilir.

“Çadır yakanlar cennete!..” ifadesi ile beşinci bölüme yer verilir. Bu bölümde tema üzerinde durulur. Umut, küçük bir çocuğun düşünceleriyle anlamlandırılır. Dürüst olmayan, dini kullanıp para kazanan, kibirli ve sahtekâr insanlara gönderme yapılır.

Birinci bölümün sonu olan altıncı bölüm; **“Ne güzel olabilirdi dünya!..”** ifadesiyle başlar. Yazar, hemen hemen her konuda düşüncelerini ortaya koyar. Ağır bir dil kullandığı görülür. Geleceğe dair şüpheleri olduğu sezilir. Birinci bölüm, başkişinin isyankâr ifadeleriyle sona erer.

Olay örgüsünde romanın ikinci bölümüne geçilir. **“Sev-gi!”** ifadesiyle başlayan birinci bölümde zamanın psikolojiye etkisi vurgulanır. Başkişi, eski günlerine olan özlemini dile getirir. Yazar, insanların eskiden vicdanlı olduğunu söyleyerek günümüz ile kıyaslar. Sırtı ağrıyan küçük bir çocuk anlatılır. Dördüncü birimde Necati Tosuner, kendi hayatını küçük bir çocuk üzerinden ortaya koyar. Küçük çocuk da yazar gibi

acılarından dolayı gün yüzü görmez. Eser, kadın haklarının savunulması ile devam eder. Yoksulların ezildiği düşüncesiyle birinci bölüm son bulur.

İkinci bölüm; **“Günler geçmez geçmez geçmiş olur bu günler...”** ifadesi ile başlar. İlk birimde yalnızlık teması üzerinde durulur. Başkişinin yaşlılıkla ilgili düşünceleri dikkat çeker. Mekânlar üzerinden siyasi eleştiri yapıldıktan sonra düşmanlık kavramı değerlendirilir. İktidarın oy toplama stratejisine gönderme yapılır. Zihniyetin ön plana çıktığı birimde insanların hırslarıyla hareket edip insanlıktan çıkması eleştirilir. Bölümün son biriminde gaddarlaştıran insanlara hitap edilir.

“Sırat’tan önceki son çıkış” ifadesi ile üçüncü bölüme geçiş yapılır. İlk birimde zamanın yaşananları unutturduğu üzerinde durulur. İlerleyen birimlerde meydana gelen bir patlama anlatılır. Din adı altında insanların öldürüldüğü ve ölümlerin umursanmadığı ifade edilir. Siyasi eleştirinin yoğun olduğu üçüncü birimden sonra bu patlama ile ilgisi olanlar hakkında yorum yapılır. Yazar, zalim olarak nitelendirdiği insanların geleceği yok ettiği düşüncesindedir. Bölümün son biriminde ülkenin büyük bir sınavdan geçtiği ve direnişi kazandığı ifade edilir.

Dördüncü bölüm; **“Bir karar ver: Tilki misin, sansar mısın?..”** ifadesi ile başlar. Tek birimlik bölümde zihniyet ve temanın ön plana çıkarıldığı görülür. Yoksulların ve kadınların çektiği sıkıntılar üzerinde durulur. Bölüm siyasi göndermelerle sona erer.

“İnce yerden vuran ihanet!” ifadesi ile beşinci bölüme geçilir. Yazarın, hayata bakış açısını ortaya koyduğu görülür. Dini eleştiri ön plandadır. Ülkenin akıl çağının sığılıkta boğulduğu kanaatine varılır.

Eserin son bölümü olan altıncı bölüm; **“Yanlış yaparsan kimi arasınlar?..”** ifadesi ile başlar. Eserde geçen düşüncelerin bütün bir şekilde ortaya koyulduğu görülür. Necati Tosuner, yönetimdeki değişikliği görece kadar yaşamak ister. Göremediği takdirde korkağın türküsünün korkaklık olacağını söyleyerek eserine son noktayı koyar.

2.4.3.2.2. Kişiler

2.4.3.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler

Başkişi: *Kasırganın Gözü*, *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* ve *Korkağın Türküsü* kitaplarından oluşan üçlemenin kahramanı adı verilmeyen başkişidir. Üçlemenin son kitabında da kendisini gösterir. Necati Tosuner, düşüncelerini başkişi üzerinden yansıtır. *Korkağın Türküsü* romanında düşünceler diğer romanlara göre daha ağırlıktadır. Bu durum, başkişinin silik olmasını, yazarın ön plana çıkmasını sağlar. İsmi ve fiziksel görünümünü hakkında bilgi verilmeyen başkişinin, bir birimde kendisini şu sözlerle anlattığı görülür:

“Başaradım.

Kimden kimseden...

Biri hiçbiri...

Ben.

Çerden çöpten bir adam, -ve bira göbekli” (Tosuner, 2014: 18)

Başkişinin, anlatımları ile romanın olay örgüsü meydana gelir. Romandaki olayların merkezinde başkişinin düşünceleri yer alır. Bu sebeple başkişi, romanın meydana gelmesinde en önemli unsurlardan birisidir.

2.4.3.2.2.2. Yazarın Sözüünü Emanet Ettiği Kişiler

Başkişi: Necati Tosuner, sözüünü başkişiye emanet eder. Toplumsal konulara yöneldiği eserinde bireyselliğinin de izleri görülür. Dört yaşında geçirdiği kazadan sonra yaşadığı sancılı dönemler hakkında bilgi verilir. Eserde, yazarın çocukluk dönemleri şu ifadelerle anlatılır:

“Çok eskiden bir çocuk tanımuştım: Sırtı ağrıyordu.

Daha sıkı, dedim.

Sırtı ağrıyan çocuk, bir gün...

Yani, şunu demek istiyorum...

Küçük bir çocuktu ve sırtı ağrıyordu.

Sırtının ağrısı ondan büyüktü.

Çok büyüktü.

Yani, şunu demek istiyorum...

Çocuk çok küçüktü ve hep sırtı ağrıyordu.

Sırtının ağrısından duramıyordu.

Bir gün olsun gün görmedi, -çocukken çocuk” (Tosuner, 2014: 114-115)

Necati Tosuner, yaşadığı sancılı günler nedeniyle erken öleceğini düşünmektedir. Kırk yaşını dolduramayacağını düşünen yazar, ömrünün uzun olmasına şaşırır. Diğer eserlerinde olduğu gibi ölüm teması bu eserde de varlığını gösterir. Bununla birlikte umut teması da görülür. Yazar şu sözlerle ifade eder:

“Umutsuz kaldığımda çalacak bir kapı niçin yok?..

Bunaldıkça, umutsuzluğa savrulmalarım şiddetleniyor ve beni duvardan duvara vuruyormuş gibi olmasa da, içten içe beni didikliyor, kemiriyor, hırpalıyor.. kan kusturacak oluyor.

Oysa, gençken az mı bunaldım, ne var şu yaşta bunalacak?.. Al bir gazete, oku”

(Tosuner, 2014: 18)

Ülkede yaşanan olaylardan dolayı siyasi söylemlerin ön plana çıktığı eserde yazar bir noktada kendine yönelir. “*Sen beyninde sevinmelik gözlem arayışları, öyle koştur oradan oraya, akşam ilerlemiş oluyor. Haydi, dön sen de yine içine.. kendine.. kendi gerçeğine” (Tosuner, 2014: 38)* ifadesi ile yazarın bireysel tutumu görülür. Diğer eserlerde olduğu gibi Necati Tosuner, kamburunun izlerini, ölüm korkusunu, umudunu Korkağın Türküsü romanında da yansıtır. Son sözü okuyucudan bir ricada bulunmak olur. Okuyucunun mezarıcıya sırtının geleceği yeri derin kazmasını isteyen yazar eserini sonlandırır.

2.4.3.3. Zaman

Korkağın Türküsü romanında işlenen konu, eserin zamanı hakkında bilgi verir. 2013 yılında yaşanan Gezi Olaylarının anlatıldığı eserde, vaka zamanının da aynı yılda geçtiği görülür. Dolayısıyla olayların yaşandığı zaman ile anlatıldığı zaman aynıdır. “*Coşkunluğundan kurtulmaya boşu boşuna çabalamakla gelmişti yaz” (Tosuner, 2014:*

5) ifadesi romanın ilk cümlesidir. Korkağın Türküsü zamansal kavramlarla başlar. Mekân gibi zamanın da betimlendiği görülür. Necati Tosuner, ağustos ayını şu sözlerle ifade eder. *“Artık zorla alışılmış ve çoktan usanılmış sığağını öyle son bir fiskeyle anımsatarak, hiç de şaşırtıcı olmayan bir üşenmezlikle biten ağustosun beklenen son sığağını”* (Tosuner, 2014: 5). Zaman, temayı vurgulayan bir unsur olarak okuyucunun karşısına çıkar. İnsanların duygularına tercüman olarak kullanıldığı görülür. *“Yazdan güze geçişte, umutsuzluğun yoğun gölgesi”* (Tosuner, 2014: 6) ifadesinde zamanın, umut üzerindeki etkisi vurgulanır. Yaz ayının sıcaklığından yaprakların dökülüp yağmurun başladığı bir döneme geçiş, insanın umudunun giderek azalması olayı ile bağdaştırılır. *“Ağustostan eylüle ne kalsın, günlerin tırtıkladığı.. günlerin tırtıklaya tırtıklaya un ufak ettiği.. yok ettiği umuttan ne kaldı”* (Tosuner, 2014: 7) ifadesinde de zamanın temayı ön plana çıkarma işlevinde kullanıldığı görülür.

Korkağın Türküsü romanında zaman, özellikle mevsimler ve aylar üzerinden verilir. Eserde, Eylül ve Ağustos gibi ay isimlerinin yanı sıra yaz ve güz gibi mevsim isimleri de geçer. Aynı zamanda yazarın diğer romanlarında sıkça karşılaşılan gece, gündüz, akşam, sabah gibi zamansal kavramlar da bulunur. Örneğin: *“Geçti kalmadı olacak güneşin kamaştıran gücü, -gece geldiğinde”* (Tosuner, 2014: 48). Necati Tosuner’in daha önceki romanlarında hiç kullanmadığı bir kavram dikkat çeker. *“Kuşlukta gel, kahve içelim”* cümlesinde yer alan ‘kuşluk’ kelimesi zamanı vurgular.

Eserde zamanın kullanıldığı diğer bir işlev, şahıs kadrosuna dair bilgi vermektir. Şahısların fiziksel görünümünün sebebi zamana bağlanır. Yüz hatlarında meydana gelen çizikler çekilen sıkıntılar ile açıklanır. Aşağıdaki ifadeler, zamanın şahısları tanıtmak adına kullanılmasının örneğini oluşturur;

“Çok yıllar, çok aylar, çok günler ve geçen her günün her gecesini, dinmek bilmez acılar çekmişti. Yüzünün derin çizgileri bunu söylüyordu. Saçları önlerden.. yanlardan biraz ağarmıştı. Yaşlı değildi ama genç de hiç sayılmazdı. Umutsuzluğu kapılmayı artık unutmuştu ve bir alışkanlık olmuştu sabretmek” (Tosuner, 2014: 48-49)

Dünyanın önemsiz olduğunu ve gelip geçici olduğunu vurgulamak için de zamandan yararlanıldığı görülür. *“Evet, üç günlük dünyayı zehir eden kim”* (Tosuner, 2014: 51) ifadesinde dünyanın boş olduğu düşünülür. Bu ifadede gönderme yapılması da dikkati çeker. Başkişinin, romanın başından sonuna kadar kin beslediği şahısın, dünyasını harcadığını anlatılmaya çalışılır.

Romanda işlenen konu, zamansal kavramları da etkisi altına alır. Gezi Olaylarının etkisinde kalan yazar, sürekli gelecekte ve geleceğin nasıl olacağından bahseder. “*Acı çekenlerin, sakat kalanların, ölüp gidenlerin.. tüm o ocakları çökenlerin bir dileği vardı. Bir gelecek*” (Tosuner, 2014: 95) ifadesinde siyasi düşüncenin etkisi görülür. Eserin başka bir biriminde dini farklı bir boyutta yaşayanlar eleştirilir. Bunun için zamanı ifade eden Ramazan Bayramı kullanılır. Kendisini inançlı sayan bireyler, diğerlerine zamanı zehir etmektedir. Bu durum şu sözlerle ifade edilir:

“Niçin?..

Karnını önde tutan gebe bir kadın gibi göstere göstere geçiyor ramazan.

Kutsal ramazan.

Ve niçin, her yerde kendileri ramazanı birbirlerine zehir ediyorlar hep Tanrı'yı en çok sevdiğini sananlar” (Tosuner, 2014: 111)

Korkağın Türküsi romanının zamanı genel olarak değerlendirildiğinde; işlenen konu ile bağlantılı olduğu görülür. Fikirlerin ön plana çıktığı eserde zaman, yaşananlardan ibarettir. Geçmişe dair herhangi bir bilgi yer almaz. Şimdiki zaman dilimi önemlidir. Bu sebeple romanda vaka zamanı ile anlatma zamanı aynı anda verilir.

2.4.3.4. Mekân

2.4.3.4.1. Somut Mekânlar

Korkağın Türküsi romanı, yazarın savunduğu görüşlerden meydana gelir. Olay örgüsü içinde yer alan vakalar kısıtlıdır. Gezi Olaylarını konu almasına rağmen o dönemde yaşananları değil, yaşandıktan sonraki karşıt grupların düşüncelerini ortaya koyar. Eserde, çok fazla olay olmaması işlenen mekânların sayısını da etkiler. Somut mekânlardan genel olarak açık mekânların yer aldığı görülür. “*Canım, sen bunu bilirsin.. bilirsin... Ufuk denilince, yüksekten, çamların sivri uçları üzerinden görünen denizin bittiği yer diye düşünüyordun hani, -Adalar'da geçmemiş ilk gençliğinde*” (Tosuner, 2014: 9) ifadesinde bir açık mekân betimlenir. Eserde geçen bazı yerler insanlar arasındaki farkı ortaya koyar niteliktedir. Mekânlar kimi insana lüks bir yaşam sunarken kimisine ekmek parası kazandırır. Daha önceki romanlarda engellilere, yoksullara, haksızlığa uğrayanlara karşı duyarlı olduğu görülen yazarın bu eserde de

para kazanmak isteyen küçük çocuklara karşı duyarlı davrandığı görülür. Aşağıda verilen mekânda darbukacı çocuk anlatılır:

“İlkokulun o yandan bir darbuka sesi geliyordu.

Yaz bitmeye yakın günlerde, kente doğru giderken, otobüs durağının orada bir darbukacı çocuk görmüştüm: Çevresindeki insanlar dinlemiyor olsa da, coşku dolu bir sevecenlikle çalıyordu. Ağzında bir de ıslık vardı” (Tosuner, 2014: 25)

Başka bir örnekte mekân statüyü gösteren bir unsur olarak kullanılır. Yaşanılan yer, insanlar tarafından zenginliğin ölçütü olarak algılanır. Aşağıda verilen mekânda, hocasına oturduğu mahalleyi yakıştıramayan bir öğrenciyi konu alır. Bu öğrenci gibi birçok kişi, lüks yaşam alanlarına göre karşısındaki insana değer biçer. Yazar, bu durumun eleştirisini verilen diyalog ile ortaya koyar:

“Hani ne demiş eski öğrencin?..

Bayar Caddesi 'nde oturmak size yakışıyor mu, hocam!..

Sen de demişsin ya ona:

Yok Sibel, ben Niyagara Sokak'ta oturuyorum” (Tosuner, 2014: 51)

Necati Tosuner'in uzun yıllar boyunca Bostancı'da yaşadığı ve eserlerinin büyük bir kısmını burada oluşturduğu bilinir. *“Haydi kalk, Bostancı'ya in. Denize bak. Karşıya. Adalar'a” (Tosuner, 2014: 54)* ifadesinde yazarın yaşadığı yerin izleri görülür. Romanın birçok yerinde adı geçen Adalar'a karşı yazarın özel bir ilgisi olduğu sezilir. Yeni bir geleceği hayal ederken, kendi evinden vazgeçip Adalar'a yerleşmeyi düşündüğü görülür. Eserde şu ifadelerle yer alır: *“Niye?.. Bu evden taşınıyor olsan.. olmadı, bir süre ayrılıyor olsan.. kendine gidecek yer arıyor olsan.. ya da fasulyeden bir gelecek biçimliyorsa kendine; diyelim, Lotto tuttu diye değil, adalardan birine yerleşmeyi kafaya takmış olsan, eh, o zaman bu pencereden böyle bakılır” (Tosuner, 2014: 39).* Eserin ilerleyen birimlerinde mekân ve zaman içe içe verilir. Mevsimlerin açık mekânlar üzerindeki etkileri okuyucunun gözünde canlandırılır:

“Önce badem ağaçlarının olduğu yerlerde görünürdü ilkyaz.

Karpuzun yetiştiği topraklarda ve –kabuğunun düşecek olduğu- deniz kıyılarında en yükseğe çıkardı yaz sıcağı” (Tosuner, 2014: 103)

Korkağın Türküsü romanının mekânları sınırlı sayıdadır. Buna rağmen eserde geçen mekânlar, yazarın gerçek hayatından izler taşır. Toplumsal statüyü yansıtırma işlevinde kullanıldığı görülür.

2.4.3.5. Dil ve Anlatım

Necati Tosuner, *Korkağın Türküsü* romanını Gezi olayları hakkındaki düşüncelerini yansıtmak için oluşturur. Hükümet karşıtı görüşleri olan yazar, kapalı anlatımı tercih eder. Kullanılan ifadeler açık ama altında yatan anlamlar farklıdır. Aşağıda verilen örnekte Gezi olaylarının yaşanma sebebi üstü kapalı ifadelerle dile getirilir:

“Gelecek için.

Yaşanır bir yeşil için.

Geleceğin çağla yeşili olsun, geleceğin umut yeşilinin adı.

Geleceğin umut yeşilini görünmeyen bir simge gibi yüreğinin üzerinde taşıyan kız.

Ne güzelsin” (Tosuner, 2014: 159)

Necati Tosuner, daha önceki romanlarında olduğu gibi üçlemenin son kitabında da söz sanatlarını kullanır. Özellikle benzetmeden sıkça faydalanan yazarın, *Korkağın Türküsü* romanında en fazla kişileştirme sanatını kullandığı görülür:

“Ben gittim demiş ağustosun sesi artık işitilmiyor gittiği yerden” (Tosuner, 2014: 8)

“Kameranin gözü var.. kulağı var, utanan yok kameradan” (Tosuner, 2014: 12)

“Kaydırak pek de kıvanç duyuyor kendiyle” (Tosuner, 2014: 118)

“adalet ve onun dolaşmaktan yorgun düşmüş ruhu” (Tosuner, 2014: 131)

Eserde, anlatımı akıcı kılan tek kelimelik cümleler yer alır. Bu ifadeler romanın okunmasını keyifli hâle getirirken, esere netlik kazandırır. Aynı zamanda duygunun okuyucuya daha iyi geçmesini sağlar. Örneğin:

“Usanmış. Bezmiş. Yıkılmış.

Ezilmiş. Küçülmüş. Ufalanmış.

Zayıf kalmış. Yufka kalmış

Şu işe bak” (Tosuner, 2014: 137)

Korkağın Türküsü romanında üçlemenin diğer eserlerinde olduğu gibi cümle çeşitliliği vardır. “Çocuk musun” (Tosuner, 2014: 14) ifadesinde olduğu gibi soru cümlelerine sıkça yer verilir. Bu cümleler, okuyucu ile yazar arasındaki samimiyeti arttırır. Roman, konuşma havasında ilerler. “Pek de hırçınsın yine! Ne denilebilir ki, sevsinler” (Tosuner, 2014: 11) ifadesinde diğer bir cümle çeşidi olan ünlem cümlesi göze çarpar. Diğer eserlere oranla *Korkağın Türküsü*’nde bu cümlelerin sayısının arttığı görülür. Bu durumun işlenen konu ile bağlantılı olduğu söylenebilir.

Dil ve anlatımda dikkat çeken diğer bir unsur, Necati Tosuner’e özgü kelimelerin kullanılmasıdır. “Varsılları koruyanlara destek oluyor yoksullar” (Tosuner, 2014: 113) örneğindeki, varsıllar kelimesi kullanılan dilin farklılığını ortaya koyar. Eserde buna benzer birçok örneğin yer aldığı görülür. *Korkağın Türküsü* romanında yazar, kendi düşüncelerini okuyucuya iletirken aynı zamanda okuyucuyu eğitmek amacı güder. Bu sebeple nasihate yer verdiği görülür: “Keşke, deme! Bakma, küskünlük yakışır gerçekte kaşlarının arasına. Sakın unutmaya yatırma o eski güzel yaşanılmışlıkları” (Tosuner, 2014: 9).

Korkağın Türküsü romanı genel olarak değerlendirildiğinde; işlenen konu sebebiyle anlatımın kapalı olduğu, okuyucunun bilgisi ölçüsünde verilmek istenen mesajı idrak ettiği görülür. Yazara özgü kelimeler dikkati çeker. Okuyucu ile konuşma havasında bir dil oluşturulduğu görülür. Soru ve ünlem cümlelerine sıkça yer verilen eserin dil ve anlatımı diğer eserlere göre daha yoğundur.

2.4.3.6. Bakış Açısı

2.4.3.6.1. Hâkim Bakış Açısı

Korkağın Türküsü, işlenen konu gereği siyasi göndermelerle dolu bir eserdir. Hükümetin, devlet adamlarının, alınan kararların, yaşanan olayların ve can kayıplarının eleştirildiği görülür. Kızgın olduğu hissedilen yazarın, başkişi aracılığıyla eleştirdiği kişilerin ruhsal yapısını çözümlemeye çalışması dikkat çeker. Eserin genelinde var olan bu karakter analizi, hâkim bakış açısı yönteminin kullanılmasını zorunlu kılar. Gezi olayları sonucu yaşanan olaylar anlatılırken, karşıt görüşteki grupların zihni yapısı hakkında bilgi verilir. Bu bilgiler doğrultusunda, okuyucunun düşüncelerinin şekil

aldığı görülür. Hâkim bakış açısının kullanılması esere netlik kazandırır. Olayların ve şahısların daha iyi çözümlenmesinde etkin bir teknik olduğu görülür. Örneğin:

“Yahu, bir gün de yüzünü gören cennetlik olsun!

Ne bu!

Ne güzel uyduruyorsun!

Ağır ol!

Ah, gidemiyorsun, sis dağılmadan...

Seni tutan yok, buyur!

Önden buyur” (Tosuner, 2014: 36)

Korkağın Türküsü romanı, hâkim bakış açısı yöntemi ile yazılarak Gezi Olayları sırasında yaşananları, karşıt görüş ve grupları ele alır. Bu yöntem olayların ve olaylarda yer alan şahısların zihni yapısının anlaşılmasını sağlar. Hâkim bakış açısı yöntemi, okuyucuya yaşananları her yönden düşünüp değerlendirme fırsatı sunar.

2.4.3.6.2. Kahraman Bakış Açısı

Necati Tosuner’in üçlemenin bütün kitaplarında yer alan başkişi üzerinden sosyal ve siyasi görüşlerini okuyucuya aktarır. Gezi olayları ve beraberinde yaşananlar karşısındaki tutumu kahraman bakış açısı kullanılarak anlatılır. Eserin büyük bir kısmında kalın harflerle yazılmış parçalar yer alır. Başkişinin bu parçalarda tek muhatabı okuyucudur. Necati Tosuner’in özel yaşamına ve görüşlerine dair en çok bilgi bu kısımlarda bulunur. *Korkağın Türküsü* romanında kalın harflerle yazılmış bütün parçalar kahraman bakış açısı yönteminin kullanıldığı parçalardır. Örneğin:

“Çaresizliklerim geçiyor aklımdan.

Çalışmaz oluyor belleğimdeki silecek.

Çaresizliklerim solduruyor yüzümü. Solgun ve iyice asık bir yüzle bakıyorum, - gözlerimde yaş yok.

Titreyen dünyayı görüyorum: Dünya titriyor!

Gözlerimde yaş yok ve titriyor dünya” (Tosuner, 2014: 6)

Korkağın Türküsü romanı, okuyucunun yazarı daha iyi anlaması adına kahraman bakış açısı yöntemi ile yazılan bir eserdir.

2.4.3.7. Tema

Daha önceki romanlarında yalnızlık ve ölüm temalarına yoğunlaşan yazar, *Korkağın Türküsi* romanında umut temasına yoğunlaşır. Fakat bu romanda ele alınan umut farklıdır. Gezi olayları ile meydana gelen can kayıpları, patlamalar ve görüş ayrılıkları, yazarı içinden çıkılmaz bir duruma sokar. Gelecekte, geleceğin getireceklerinden şüphelenen yazar umuda tutunur. “*Bir umudun adının varlığı bile yetebiliyordu umut olmaya*” (Tosuner, 2014: 83) cümlesi Necati Tosuner için ne kadar önemli olduğunu gösterir. Her şeyin zamanla düzeleceğine inanan yazar: “*Umutla ışıyan.. gerçekle ışıyan.. yaşamla*” (Tosuner, 2014: 95) ifadesine eserinde yer verir. Gezi Olayları ile yaşanan kötü olayların izleri silinmeye çalışılır. Yazar, kendi iç dünyasında da bunu hisseder. Kendine sürekli umudun var olduğunu hatırlatır. Sadece kendisinin değil, herkesin umutlu olmasını istemektedir. Bu istek eserde şu sözlerle yer alır:

“Yine de umut!

Kim bunu söyleyen?..

Kim?..

Yine de umut! diyen.

Yoksa yok mu bir söyleyen” (Tosuner, 2014: 52-53)

Umuda sıkı sıkı tutunan yazar, onu zedeleyecek hiçbir etkeni istemez. Özellikle karakteri bozuk insanların umudu solduracağını düşünür. Geleceği, sağlam nesillere ve iyi yetiştirilmiş bireylere bağlar. Bu sebeple en ufak bir bozukluğun umudu yok etmesinden korkarak şu ifadelerle yer verilir:

“Ben senin babanın uşağı değilim!.. diyen bir kişilik.

Soldurma çiçeğini umudun” (Tosuner, 2014: 77)

Necati Tosuner için umudun diğer bir ifadesi barıştır. Çocukların öldürülmediği, kadınların dövülmediği, cinayetlerin işlenmediği, ailelerin yıkılmadığı, kanın dökülmediği, savaşların olmadığı bir dünyadır. Evrensel bir barışı arzulayan Necati Tosuner, kendini şu sözlerle ifade eder:

“Barış bekleniyordu, -du.

Her yönlü barış.

Herkes için barış.

Barış: Bebekler için, -emzikli.

Tüm çocuklar için.

Tüm kan gruplarından.. tüm renklerden, tüm dinlerden.. toplumlardan, tüm sanmalardan.. inanmalardan, tüm kara ve deniz parçalarındaki.. tüm iklimlerdeki.. tüm öpmeyi, sevmeyi bilenler için” (Tosuner, 2014: 155)

Korkağın Türküsü romanı, umut teması etrafında şekillenip insanların barış içinde yaşaması mesajını ileten bir eser olarak okuyucunun karşısına çıkar.

2.5. ÇIRPINIŞLAR (2016)

Çırpınışlar, Necati Tosuner’in kaleme aldığı son romanıdır. İlk basımı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları tarafından 2016 yılında yapılır. Eser, 127 sayfadan ve dört bölümden oluşur. Bölümler, boş sayfalara kalın harflerle yazılmış ifadelerle başlar. Bölümlerin içerisinde yer alan birimlere başlık konulduğu görülür.

Necati Tosuner, üçleme romanlarında toplumsal konuları ele alıp sosyal-siyasi eleştiride bulunurken, *Çırpınışlar* romanında tarzını değiştirip bireysel konulara yönelir. Çocukluk ve gençlik dönemlerini anlatır. 70’li yaşlarında olan yazarın, yaşlılık dönemini de ele aldığı görülür. Bu konuya dair duygu ve düşüncelerini ortaya koyar. Temanın ön plana çıktığı eserde, yalnızlık ve umut kavramları üzerinde durulur. *Çırpınışlar* romanında herhangi bir olay yer almaz. Tamamen fikirlerden oluşan bir eserdir.

2.5.1. Zihniyet

Bireysel konuların ön plana çıktığı eserin yazılış amacı; yaşamın çocukluk, gençlik ve yaşlılık dönemlerini anlatmaktır. Necati Tosuner, bunu kendi hayatı üzerinden ifade eder. Eserin kahramanı yazarın kendisidir. Yazar, geçmişte yaşadığı sıkıntıları anımsamak istemese de yer yer derinlemesine bilgi verir. Okuyucu, yazarın düşüncelerinden yola çıkarak onun yaşantısını gözünde canlandırır. Bu anlatıların esere bir nevi otobiyografik olma özelliği kazandırdığı görülür. Eserin sonuna kadar gençlik dönemleri ile ilgili konuşmaktan kaçındığı görülür. Fakat eserin son bölümünde içinde

tuttuğu birçok şeyi dayanamayıp söyler. Yine de yaşlılık onun için ön plandadır ve şu sözlerle değerlendirir:

“Evet, herkesin günahı kendine, -olmalı.

Gençlikten uzaklaşmak değil, kopmaktır yaşlılık.

Kopup savrulmaktır” (Tosuner, 2016: 44)

Dört yaşında geçirdiği kaza sonucu kambur kalan yazarın hastalığından dolayı yakınması en çok bu romanda kendini gösterir. 70’li yaşlarında olan Necati Tosuner, yaşlılığa dair izlenimlerini, çocukluk ve gençlik dönemlerinde çektiği acıyı anımsayarak anlatmaya çalışır:

“Yaşlanmanın güzel bir yanı var:

Yaşamakla geçen çarpışmalar

artık geride

-dahası, daha da geride-

kalmıştır. Ve sana bir hafiflemişlik

duygusu veriyor bu.

Ama, sakınmaya hazırlanıyorsun hemen,

daha da hafiflemekten” (Tosuner, 2016: 103)

Necati Tosuner için yaşamın en güzel döneminin yaşlılık evresi olduğu söylenebilir. Yıllarca kamburunun verdiği acıyı çeken yazar, acısız bir dönem olarak yaşlılığı görür. Geçmişte yaşadıklarını, şimdi yaşamıyor olması ona huzur verir. O günleri hatırlamaktan dahi korktuğu görülür:

“Anımsamak içimden gelmiyor o eski yaşanılmış günleri.

Sanki hiç yaşanılmadı.

Yok, kalmadı artık o günlerin en küçük yansıması.

Kaldın soluksuz” (Tosuner, 2016: 42)

Necati Tosuner, *Çırpınışlar* adlı eserinde genel anlamda dünya görüşünü ortaya koyar. İnsan, insanlık, sevgi, hoşgörü üzerine manevi değerlendirmelerde bulunur. Dünyanın nasıl bir yer olduğu ve kendisi için ne ifade ettiğini anlatmaya çalışır.

İnsanların değer verdiği maddi unsurları eleştirir. İnsan sevgisinin her şeyin ötesinde olması gerektiğini savunarak; *“Oysa, suçtur sevmek. İnsanları sevmek. İnsanları sevmek, daha büyük bir suçtur. Demin geçen martının güzelliğinde değil elbet suç! Nasıl olsun, niçin olsun?.. uzaklardan gelen bir ses, ne sesi?.. Para sesi. Para. Para sayma makinesi, -sesi”* (Tosuner, 2014: 24) ifadesine yer verir. İnsanlık kavramının değiştiği üzerinde durur. Paraya değer veren, vicdan yoksunu, giyim kuşam düşkünü kişiliklerin oluştuğundan yakınıır. İnsanları iğrenç olduğunu düşünen yazar şu cümlelerle kendisini ifade eder:

“Sevdiğim yalan dünya! Yalan malan dünya! Tutmayan aş. Dahası, eğri kaynayan. Kaynamış olan: Eğri. Vicdansız. Çünkü eğri kaynamış insanlık aşısı. Kendini görmekten gerçeği görmez olmuş. Soytarıyı örten kral kürkü. Vicdansız örten yılışık bir gülüş. Sırt. Hadi, bir daha sırt! Havla. Kemik. Gül yaprağı. Şerbet. Uçkur. Şerbet. Gül yaprağı. Başaksız kan. İrin. İğrenç. Tiksinç. Yol. Su. Elektrik. Gaz. Dayak. Hücre. Çakıl. Kurban. Beleş. Sevap. Beleşine sevap. Alkışına sevap. Beleşine kömür” (Tosuner, 2016: 21)

Yazar, sevgi ve ayrılık ikileminde yaşanan duygusal atmosfer hakkında düşüncelerini dile getirir. Çektiği özlemi ve sevgi konusundaki düşüncelerini göz önünde bulunduran okuyucu, yazarın özel hayatında ayrılıkla sonuçlanan bir ilişki yaşadığı yorumunda bulunabilir. Eserde, yazarın hasret duygusu çektiği görülür. Sürekli zamanı geri alma isteğinde bulunur. Kaybedilenlerin kıymetini bilmek gerektiği düşüncesinde olan yazar şu sözlerle eserinde yer verir:

“Öyle ya da böyle, ayrılırken bir yerden, üzuncün değerini çok iyi bilmek gerekiyor.

Ne yaparsan yap, yaralı bir gönül oluyorsun.

Az yaralı.. çok yaralı!

Kendinden çıkarak çekip giden, kendini yaralayan bir gönül, -üzuncün değerini de iyi tartmış.

Yaralı: Ama en küçük bir küskünlük taşımayan” (Tosuner, 2016: 36)

Eserin zihniyeti genel olarak değerlendirildiğinde; yazarın duygu ve düşüncelerinden oluştuğu görülür. Bireysel tutumlar ön plandadır. İnsan hayatının evrelerine değinilir. Yazarın, kamburluğundan kaynaklanan acıları anlatılır. Otobiyografik eser niteliği taşımaktadır.

2.5.2. Yapı

2.5.2.1. Olay ve Olay Örgüsü

2.5.2.1.1. Özet

Necati Tosuner, toplumsal konuları işlediği üçlemesinden sonra bireysel konulara yönelip *Çırpınışlar* romanında kendi hayatını işler. Yazarın son kitaplarında olduğu gibi bu eserde de olay yoktur. Başından sonuna kadar yazarın fikirlerinden oluşur. Necati Tosuner'in çocukluğundan gençliğine, gençliğinden yaşlılığına kadar birçok bilgi yer alır. Yazar, sancıyla geçen günlerini anlatır. Bu dönemlerde çektiği yalnızlığı ve bu yalnızlığa rağmen her zaman hayata dair bir umut beslediğinden bahseder.

2.5.2.1.2. Olay Örgüsü

Çırpınışlar romanı, kalın harflerle yazılmış ifadelerle dört bölüme ayrılır. Bölümlerde yer alan birimlere başlık konulduğu görülür. İlk bölüm; **“Özüne dönmeye gidiyorsan umduğundan uzun süreceğini biliyor olmalısın, -önceden”** ifadesi ile başlar. Zamanın vurgulandığı birimde, kahramanın kaybettiği bir kişiye karşı özlem duyduğu görülür. Geriye ket vurma yöntemi kullanılarak eski günlerden bahsedilir. Eserin devamında yazarın kendi hayatına dair göndermeler olduğu görülür. Açık mekân olan deniz betimlendikten sonra anlatıcının aşk ve sevgi ile ilgili düşünceleri verir. Bu düşünceler romanın temasını oluşturur. İlerleyen birimlerde, anlatıcının, zamanı geri almak istemesi dikkat çeker. Yalnızlık ve umutsuzluk gibi soyut kavramlar üzerinde durulur. Şiirsel ifadeler kullanılarak yazılmış birimlerden sonra, düz yazının kullanıldığı birimlere geçilir. Bu birimlerde düşünceler yer alır. Yazarın; dünya, gelecek, yaşlılık, zaman, umut gibi konularda bakış açısı verilerek bölüm sonlandırılır.

İkinci bölüm; **“Ağarması gecikmiş bir yaşlılıkla her şey kolaylaşacaktır sanıyordun gittikçe güçleşirken her şey”** ifadesi ile başlar. Necati Tosuner'in diğer romanlarında da üzerinde durduğu intihar düşüncesi ilk birimde yer alır. Devamında biten ilişkinin ardından yaşanan acı ifade edilir. Bu ayrılık anlatılırken çanta sembol olarak kullanılır. Yalnızlık temasının ön plana çıktığı eserde, yazarın gerçek hayatına dair izlere yer verilir. Yaşlılık ve bu olgu karşısındaki duygular okuyucuya sunulur. Düz

yazıya geçilen birimde kuş cıvıltıları anlatılırken deniz manzarası betimlenir. Tabiat unsurları ele alınarak kişileştirmeler yapılır. Bu kişileştirme yöntemi ile yazarın düşünceleri bir bütün hâlinde verilir. Kadın-erkek ilişkilerine değinilir. Bu birimlerde özellikle mekânlar üzerinde durulduğu görülür.

“Bükülen dudaktan geçtin kaçtın sevilen günlerden üzüncüden düşerek üzünce yitirilmiş sevinçlerden yarat kendini bilinç” ifadesi ile üçüncü bölüme geçilir. İlk birimde evli bir çiftin yaşadığı talihsiz olay anlatılır. Hamile kadın bebeğinin kıpırdamamasından şüphelenip doktora gider. Doktor biraz çikolata yemesini tavsiye eder. Bebek kıpırdayınca annesi ve babası rahatlar. Başkışı, birkaç gün sonra yeğeninin ölüm haberinden bahseder. Kendisinin de sancılar içinde hastaneye kaldırıldığını anlatır. Eser umut temasının üzerinde durulması ile devam eder. Düz yazı şeklinde yazılmış birimlerde önceki bölümlerde olduğu gibi yazarın dünya görüşü ortaya koyulur.

Eserin son bölümü olan dördüncü bölüm; **“Dünyanın dört ucunda akşam olurken geliştirilmiş bir yalnızlığı tanımlar gibi burnundan bağlanmışsın evine otur bakalım bir başına”** ifadesi ile başlar. Yazar, çektiği acı dolu günleri babasını düşünerek hatırlar. Kendi yarasını kanattığının farkındadır. Geçmişe dönük düşünmek istemese de elinde olmayan bir durumdur. Acıya katlanarak bir yaşam geçirdiğini ileri süren yazar, geçmişini unutturduğu için yaşlanmanın güzel olduğunu düşünür. İlerleyen birimlerde hastalığından dolayı ayağa kalkamadığı günleri anımsar. Düz yazıya geçildiği birimlerde yazar, çocukluğundan başlayıp çektiği sıkıntıları, hayat mücadelesini, hayal kırıklıklarını derinlemesine anlatır. Eser, Necati Tosuner’in yaşantısı ile son bulur.

2.5.2.2. Kişiler

2.5.2.2.1. Olayın Meydana Gelişinde Rol Alan Kişiler

Anlatıcı-Yazar: Necati Tosuner’in, yaşamının dönemlerini anlatmak için *Çırpınışlar* eserini oluşturduğu görülür. Bu anlatılar romanı, olay kitabı olmaktan çıkarp fikir kitabı özelliği kazandırır. Belli başlı bir olay olmaması eserin şahıs kadrosunu da etkiler. Birkaç dekoratif unsur dışında romanda şahıslar yoktur. Varlığı hissedilen ve okuyucu ile iletişiminde olan bir anlatıcı mevcuttur. Yazar, romanda anlatıcı

olarak okuyucunun karşısına çıkar. Necati Tosuner'in hayatı, hastalığı, özlemi, umudu gibi akla gelebilecek birçok konunun içeriğini yazar-anlatıcı verir:

“Hiç değilse tadını biliyorsun

yaşamak denilenin

Evet, acıya katlana katlana

öğrenmiş olsan da” (Tosuner, 2016: 102)

2.5.3. Zaman

Çırpınışlar romanı, yazarın hayatını konu alan otobiyografik özellikte bir eserdir. Anlatıcı-yazar aracılığıyla Necati Tosuner'in gençliği, genç yetişkinliği ve yaşlılık dönemleri ortaya koyulur. Anlatıcı-yazar, özellikle yaşlılık dönemi üzerinde durur. Yaşlılık dönemi, yazarın, geçmişte yaşadıklarını unutmasını sağlayan bir dönemdir. Eserde, herhangi bir tarih yer almasa da okuyucu anlatılan dönemlerden yola çıkarak romanın zamanını yorumlayabilir. Fakat zamanın asıl vurgusu gençlik ve yaşlılık dönemleri üzerinden yapılır:

“Güzeldi...

Daha yeni öğrenmesi.

Dün, bugün.. yarın.

Çocukluk, gençlik.. ermeyen aklın” (Tosuner, 2016: 100)

Çırpınışlar, vaka zamanı ile anlatma zamanının bir bütün olarak verildiği romandır. Vaka zamanı içerisinde anlatıcı, hayata dair görüşlerini ortaya koyar. Yazar, geçmişte yaşadığı sancılı günlerini hatırlar. Kaybettiği bir kişiyi özlediği görülür. Bu özlem duygusu ile birlikte eski günleri geri getirme isteği doğar. *“Sonra görüntü de hafiften hafiften dalgalanır ve o günlere döneriz” (Tosuner, 2016: 5)* ifadesi bu arzunun örneğidir. Romanda, yazarın ayrı düştüğü bir kişi ile yaşanan günlerin geri getirilmesi üzerinde durulur. Şu ifadelerle yer verilir:

“Sen olsan da eski günlerdeki gibi yine desen ki:

Beni bir deliye verdiler” (Tosuner, 2016: 3)

Anlatıcı-yazarın hasret duygusu o kadar yoğunur ki geçen yılların hesabını bile yapamadığı görülür. Eserde, zamanın sorgulandığı *“Kaç yıl oldu?.. Bak, kaç yıl*

geldi geçti üzerinden” (Tosuner, 2016: 6) ifadesi yer alır. Geçmişin ön planda olduğu kadar geleceğin de önemsendiği ve merak edildiği görülür. “Gelecek, gelecek. Gece bitmiş, sabah başlamış olacak. Gelecek, nasıl bir gelecekmiş, merak edilecek ve çok sürmeyecek: Gitmiş gitmiştir olacak” (Tosuner, 2016: 27). Geçmiş ve gelecek arasında düşünen anlatıcı-yazar yaşanan zamanın önemli olduğunu vurgulamaya çalışır. Bu mesaj, Necati Tosuner’in yatalak olduğu dönemlerle bağdaştırılarak verilir. Çektiği acıları yaşamıyor olmak, onun için yaşanan günü değerli kılar. Kendisini şu sözlerle ifade eder:

“Acıdan sakınan uyumlu aralıklarla hafiften

Hafife çentik çentik biçimlenen günlerin hep

Sessizlikte kalmayı seçen suskunluğu.

Durgun olması istenilen bir düzlükte

Parıltısız, yassı.. yamyassı günler” (Tosuner, 2016: 43)

Necati Tosuner, hemen hemen bütün romanlarında geceden bahseder. Gecenin, kötü günleri hatırlattığı ve yalnız hissettirdiği düşüncesindedir. Her gecenin sabahını iple çektiği görülür. *“Şimdi bitirebilsen geceyi. Bu semte sanki yeni taşınmış gibi olsan şimdi. O ortadaki ağaca bir iki kuş gelse.. cıvıdasa, -ortalık kuşluk olsa” (Tosuner, 2016: 10) ifadesinden gecenin ne kadar zor geçtiği anlaşılır. Gecenin zorluğunu atlatması, yazar için sabahı değerli kılar. Bu sebeple eserin ilk cümlelerinde, “Sabah güneşi” (Tosuner, 2016: 3) ifadesinin yer alması dikkat çeker.*

Çırpınışlar romanının zamansal vurgusunda dikkat çeken bir diğer unsur temayı ortaya koymasıdır. Zamansal kavramlarla birlikte yalnızlık temasının işlendiği görülür. *“Aylarca. Geçen günlerce. Geçen aylarca. Adını bile bilmediğin yalnızlık, yalnızlığın olacak senin” (Tosuner, 2016: 114) gibi birçok ifadenin kullanıldığı görülür. Geçmişte zor günler geçiren yazar, şimdi o günleri unutmaya çabalar. Her ne kadar unutmak istese de bunu başaramadığı görülür. Bu durum anlatıcı-yazarın şu cümlelerinden anlaşılır:*

“Yıkıntılar arasından geçmeye çalışan günler.

Geçemeyen günler.

Tozdan topraktan. Hep etekte kalan taştan.

Geçemeyen” (Tosuner, 2016: 109)

Çırpınışlar romanının zamanı genel olarak değerlendirildiğinde; vaka zamanı ile anlatma zamanının bir bütün olduğu görülür. Şimdiki zaman dilimi içinde geçmişe duyulan özlem dile getirilir. Zamansal kavramlar, temayı ön plana çıkarır.

2.5.4. Mekân

2.5.4.1. Somut Mekânlar

Necati Tosuner, *Çırpınışlar* romanında kendi hayatını işler. Romanın konusu, işlenen mekânların sınırlı olmasına neden olur. Açık mekânların kapalı mekânlara göre daha yoğun olduğu gözlemlenir. Mekânlar, yazarın manevi dünyasını yansıtmak amacıyla kullanılır.

2.5.4.1.1. Açık Mekân

Deniz: Romanda okuyucunun karşısına çıkan ilk açık mekân denizdir. Tabiat unsurları üzerinden yazarın duyguları verilir. Denizin dalgalarının gelişi, hatıraların zihne gelişi ile bağdaştırılır. Bu mekânın amacı, yazarın geçmişine olan hasretini dile getirmektir. Mekân, ona geçirdiği güzel günleri çağırıştır. Şu sözlerle mekânın betimlemesi yapılır:

“Deniz.

*Dalgaların kendisi ve sesi dalgaların, çok yüksektir. Ve devrile devrile gelmekte..
ve devrile devrile yankılanmaktadır.*

Sonra görüntü de hafiften hafiften dalgalanır ve o günlere döneriz” (Tosuner, 2016: 5)

Sokak: *Çırpınışlar* romanında işlenen diğer bir mekân sokaktır. Bu mekân anlatıcı- yazar üzerinde kötü bir etki yaratır. Olumsuz bir bakış açısı hâkimdir. Yazar, mekânı şu ifadelerle betimler:

“Belirgin bir ıssızlığı vardı sokağın.

Köpekler de yoktu.

Az ileride, sol yana doğru kalınca bir dal gibi ayrılıyor ve orada taş döşemesi basamaklarla bir merdivene dönüşerek tırmanıp gidiyordu.

Yokuş, bu yana gidiyordu” (Tosuner, 2016: 38)

Mekân, yazarın unutmak istediği kötü zamanlarını hatırlatır. Mekânın güzellikleri yok ettiğine inanır. Sokağın onu mutlu edecek bir olay yaşatmadığına ve hiçbir zaman yaşatmayacağına inanan yazar şu sözlere yer verir:

“Güzel zamanlara çıkmaz bu sokak.

Yorgun ve dargın düşerek.

Uzak ve yabancı kalarak.

Yine sınımış ve yine yanılmış olarak.

Bu sokak çıksa ne var.. çıkmasa ne” (Tosuner, 2016: 56)

2.5.4.1.2. Kapalı Mekân

Ev: Mekân, anlatıcı-yazarın duygularını ortaya koymak için oluşturulur. Bu mekân, uzun zaman önce yazar için değerli olan ve anılarını biriktirdiği bir kişiyi anımsatır. Geçmişine duyduğu özlemi ifade etmek için bu evi kullanır. Düşüncelerini şu sözlerle ifade eder:

“Yok gelemesin, biliyorum ama hani eğer gelecek olursan diye, evi şöyle iyice bir havalandırayım istedim ve öndeki odanın penceresinden de bir kanat açtım ki... Gel de felsefe yapma” (Tosuner, 2016: 3)

2.5.5. Dil ve Anlatım

Çırpınışlar romanı dil ve anlatım yönüyle yazarın diğer romanlarından kısmen farklıdır. Özellikle üçleme eserlerinde şiirsel dil kullanmayı tercih eden yazar, son romanında düz yazıya daha çok yer verir. Düşünceler, bölümlerin bir kısmında şiirsel ifadelerle, bir kısmında da düz yazıyla ifade edilir. Diğer romanlarda olduğu gibi bu romanda da okuyucu ile samimiyet kurulur. Soru, ünlem ve eksilteli cümleler yoğunluktadır. Düz yazı ile yazılmış birimlerde cümlelerin bir paragraf oluşturacak kadar uzun olduğu görülür. Örneğin:

“Soluk soluğa kalınmış bir ömürden geçip süzölmüş bir derecik gibi şirin ve güçsüz görünebilen tekil bir varlık nedeni olarak direnç alışkanlığını sürdüren gevşemiş kas dokusunda etkisini artıran bir yerçekimine kapılmış ve kendini biçimleme kıpırtısında kendi esintisini kendi yaratma mutluluğunda –bu da öyle bir düş- sanki” (Tosuner, 2016: 15)

Çırpınışlar romanında dikkat çeken diğer bir unsur ikileme oluşturan sözcüklerin çok fazla kullanılmasıdır: “Ateşlerden ateşlere savurarak seni kıvrık kıvrık içten içe buruşturarak kavurmaya, zehrinin jilet jilet katmanlarıyla seni dilim dilim ayırmaya, içten ve dıştan derini ve tüm zarlarını yüzmeye, yaralamaya, yaralarına zehrinin yeşil tuzundan tuzundan üst üste sürmeye” (Tosuner, 2016: 22-23) ifadesindeki gibi birçok örnek eserde yer alır. İkilemelerin yanı sıra kişileştirme sanatının da sıkça kullanıldığı görülür: “Sahnedeki derinlemesine bakacaktır esinti” (Tosuner, 2016: 52). Yazar, bazı ifadelerin okuyucu tarafından yorumlanmasını ister. Kapalı anlamalı ifadeler kullanılır. “Saçakların altından yürürsen daha çok ıslanırsın, hey! Güzel. Anamlardan anlam beğen” (Tosuner, 2016: 37) örneğinde cümleyi anlamlandırmak okuyucuya bırakılır. Romanın dil ve anlatımında fiilimsiler dikkat çekici unsurdur. Yazar, cümlelerin yüklemine, fiilimsileri kullanarak oluşturur. “İçinden bağırsızlar çığırışlar geçen. İçinden geçen bağırsızları çığırışları hiç belli etmeyen. Bunu belli etmeyişin üstesinden kolaylıkla gelen. Bir gizli sabırla, içinden geçen bağırsızları çığırışları hiç belli etmeyen. Oyun dışı kalmış körebe olarak kuytuda duran” (Tosuner, 2016: 81)

Çırpınışlar romanının dil ve anlatım özellikleri genel olarak değerlendirildiğinde; şiirsel ifadelerin yanı sıra düz yazının da kullanıldığı görülür. Eser, okuyucu ile sohbet havasında kaleme alınır. Cümle çeşitliliği dikkat çeker. Kişileştirme sanatının ve ikilemelerin fazlaca kullanıldığı görülür. İleriye ket vurma ve geriye ket vurma yöntemleri kullanılır.

2.5.6. Bakış Açısı

2.5.6.1. Kahraman Bakış Açısı

Çırpınışlar, yazarın anlatıcı kimliğiyle romana dâhil olduğu bir eserdir. Yazar, gençlik ve yaşlılık dönemlerini anlatıcı olarak ifade eder. Bu dönemlerde hangi düşüncelere sahip olduğu ve ne hissettiği üzerinde durulur. Özellikle hastalığından dolayı çektiği sıkıntılı günler dile getirilir. Bireyselliğin ön plana çıktığı eserde, kahraman bakış açısı yönteminin kullanıldığı görülür:

“O zamanlar, daha senin aklın eriyor değil,

Ama bir laf etmişsin, şaşmış herkes...

Yün sararlarken çile karışmış da,

Demişsin ki:

Çünkü, adına çile derler onun” (Tosuner, 2016: 77)

Necati Tosuner, eserinde sadece kendi hayatına dair görüşlerini ortaya koymaz. Manevi duygu ve düşüncelerinin ön plana çıktığı dünyaya bakış açısını da ortaya koyar. İnsan ve insanlık kavramlarını değerlendirir. Eserin bakış açısı genel olarak değerlendirildiğinde başından sonuna kadar anlatıcı-yazar aracılığıyla kahraman bakış açısının kullanıldığı görülür.

2.5.7. Tema

Necati Tosuner, diğer romanlarında olduğu gibi *Çırpınışlar* romanında da umut, yalnızlık ve sevgi temalarını işler. Umut teması, yazarın gençlik ve yaşlılık dönemleri karşılaştırılarak verilir. Gençliğinde yatağa bağımlı olan yazar, çektiği acıyı anlatır. O günlerinde can sıkıntısını gidermek için ipe sayarak yüz düğüm atıp saymadan tekrar o düğümleri çözdüğünü ifade eder. Bu süreçleri atlatıp yaşlılık dönemine giren yazar, yaşadığı günlerin kıymetini daha iyi anlar. Okuyucuya da bu mesajı iletmeye çalışır. Kırk yaşına girmeden öleceğini düşünen yazar için yaşamak umuttur. Umutlu olmaya dair görüşlerini eserde şu sözlerle ifade eder:

“Elin bir işe varıyorsa

-küçük bile olsa-

gizli saklı, açık örtük de olsa,

üretiyorsan bir şey.

Ya da

o da olur, -tüketiyorsan bir şey.

Dahası

tüketmeyi düşünüyorsan, -o bile.

Söyleme

umudun olmadığını” (Tosuner, 2016: 70)

Necati Tosuner’in bütün romanlarında yalnızlık temasının yer aldığı görülür. Kambur olması hem çocukluk hem gençlik hem de yaşlılık dönemlerini yalnız

geçirmesine neden olur. Hayatının her safhasında hissettiği yalnızlığı şu sözlerle ortaya koyar:

“Bir şeyler umarsan yaşarsın birkaç gün daha.

Uzak kalınmış yakınlık-lar...

Yalnızlığı damıtırsan özlem çıkar.

Alkol uçar, yine yalnızlık kalır” (Tosuner, 2016: 14)

Yalnızlıktan şikâyetçi olan yazar, geçmişine döner. O günleri tekrar yaşama arzusundadır. Roman boyunca özlem çektiği görülür. Geçmişi artık onun için bir gurbettir. “Sevgiye dayanamayan, acısına pek de gönüllü olduğun uzak geçmişe, unutulmaz sıla duygusuyla –ve özlemden gelen derin bir üzüncüle baktığın” (Tosuner, 2016: 21) ifadesine yer verir.

Çırpınışlar romanı özlem, umut ve yalnızlık temaları etrafında şekillenen bir eserdir. Okuyucuya yaşanan zamanın ve sevdiklerinin kıymetini bilme mesajı verir.

SONUÇ

Türk Edebiyatında kendine has üslubuyla yer edinen Necati Tosuner, günümüzde yaşamakta olan yazarlardan biridir. Yazarlığa adım atması, yaşadığı trajik bir olayın ardından gerçekleşir. Dört yaşında salıncaktan düşen yazar, uzun yıllar yatalak hâlde yaşar. Hastalık, yalnızlık ve sıkıntıyla geçen on altı yılın ardından vücudu şekil alan Necati Tosuner, kambur olur. Hayatı boyunca geçirdiği sancılı günler, eserlerinin konusunu ve temasını oluşturur. Ürünlerini 1963 yılında hikâye yazarak ortaya koymaya başlar. İlk hikâyesi ‘Resimli Posta’ gazetesinde çıktıktan sonra birçok dergi ve gazetede metinleri yer alır. *Özgürlük Masalı*, 1965’te çıkardığı ilk hikâye kitabıdır. Bunu aralıklı olarak çıkardığı diğer hikâye kitapları takip eder. Hikâye, roman, tiyatro, deneme gibi birçok edebi türde eserler verdiği görülür. Yazar, özellikle hikâye ve çocuk kitapları ile tanınmaktadır. Türk Edebiyatında en çok etkilendiği yazar Sait Faik Abasıyanık’tır. Necati Tosuner, verdiği eserlerle birçok ödüle layık görülür.

Necati Tosuner’in hayatının yansıması eserlerinde görülür. Özellikle vücudunun şekil almaya başladığı dönemlerde çektiği acıları dile getirir. Kırk yaşına girmeden öleceğini düşünen yazar, eserlerinde kendisi gibi kambur ya da sakat karakterlere yer verir. Bu karakterler üzerinden duygu ve düşüncelerini ortaya koyar. Engelli bir birey olmanın, Türkiye’de engelli bir birey olmanın ağırlığını anlatmaya çalışır. Toplumun engelli bireylere karşı tutumunu eleştirir. Bireyselliği ön plana çıkarması yönüyle eleştirilen yazar, zamanla toplumsal konulara yönelir.

Necati Tosuner’in kaleme aldığı ilk roman *Sancı.. Sancı...*’dır. Eser adını, yazarın sancılar içinde geçirdiği günlerden alır. Konusu Almanya’da geçen romanın başkişisi kamburdur. Bu karakter üzerinden yazar, hastalığı nedeniyle geçirdiği günleri ve bu süreçte çektiği sıkıntıyı anlatır. İnsanların ona bakışı ve bu bakışlar altında ezilmenin verdiği üzüntü okuyucuya iletilir. Yazarın, Osman karakteri ile ortak birçok yönünün olduğu görülür. Bireysel duygu ve düşüncelerin ağırlıkta olduğu eserde toplumsal konulara da değinildiği görülür. Almanya’ya işçi göçü ile giden Gurbetçi Türkler’in sesi olan Necati Tosuner, onların yaşadıklarını dile getirir. Türklerin hangi şartlarda çalıştığı geçimini ne şekilde sağladığı, gurbette olmanın sıkıntılarını ve memleketlerine olan hasretlerini okuyucuya aktarır. Yalnızlık temasının işlendiği eserin tarihsel zamanı tam olarak belli değildir. Romanda yer alan mekânlar ise oldukça geniş

yer tutar. Bu mekânlar, şahıs kadrosunda yer alan karakterlerin psikolojik durumunu ortaya koyar. Yazar, eserinin asıl başarısını dil ve anlatımına bağlar. Kendine has kelime ve tamlamalarla akıcı bir dil oluşturulduğu görülür. Eserin yapısı genel olarak değerlendirildiğinde, bireysel ve toplumsal konuları ele alıp mekânın, zamanın, bakış açısının, dil ve anlatımın süzgecinden geçirerek okuyucuya vermek istediği mesajı ileten özgün bir yapıttır.

İlk romanın ardından gelen *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* romanları birbirinin devamı niteliğinde olan iki eserdir. Dağılmakta olan aile kurumlarını konu alır. Boşanmakta olan Ekrem ve Beyhan çiftinin yaşadıkları etrafında şekillenen bu iki roman, Türk aile kurumunun yapısı ve kültürünü ortaya koyar. Toplumsal birçok konunun eleştirildiği romanda kadın haklarının ön plana çıkarıldığı görülür. Zayıf, güçlü, kırılgan gibi birçok kadın tiplmesi eserde yer alır. Bunun yanı sıra bedensel engelli Okan karakterinin şahıs kadrosunda yer aldığı görülür. Necati Tosuner, bu karakter üzerinden kendi hayatını yansıtır. Okuyucuya engelli bireylere karşı duyarlı olma konusunda yol gösterir. Eserin başkişisi Ekrem intihar ederek ölür. Hayatı boyunca çok fazla yaşamayacağını düşünen yazar, bunun yanı sıra intihara meyilli bir hayat sürer. Bu durumunu Ekrem karakteri üzerinden okuyucuya gösterir. Şahıs kadrosunun oldukça geniş olduğu bu iki romanda mekân ve zaman unsurları da buna bağlı olarak geniş yer tutar. Bazı mekânlar tarihsel önemi ile aktarılır. Bu romanlar genel olarak değerlendirildiğinde; yalnızlık ve ölüm temalarının işlendiği okuyucuya yol gösterici eserler olduğu görülür.

Necati Tosuner; *Kasırganın Gözü*, *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* ve *Korkağın Türküsü* kitaplarından oluşan üçleme romanlarını kaleme alır. Bu kitaplar, Türkiye'nin gündeminden konusunu almaktadır. Gezi olayları döneminde kaleme alınan romanlarda siyasi eleştiri ağırlıktadır. Yazar, yer yer açık yer yer kapalı ifadeler kullanarak hükümet karşıtı söylemlerde bulunur. *Kasırganın Gözü* romanında kısmen var olan olay ve olay örgüsü diğer iki romanda hiç yoktur. Buna bağlı olarak eserlerde işlenen şahıs kadrosu, zaman, mekân, tema gibi unsurlar yok denecek kadar azdır. Bu üç roman olay değil fikir kitabıdır. Tamamen Necati Tosuner'in sosyal ve siyasi görüşleri etrafında şekil alır.

Necati Tosuner, *Çırpınışlar* romanını 2016 yılında çıkarır. Toplumsal konuları işlediği üçlemesinden sonra bireysel konulara dönüş yaptığı görülür. Otobiyografik özellikte bir eserdir. Anlatıcı-yazar aracılığıyla geçmişe dönük anımsamalardan oluşur. Yazarın, yaşlılık döneminin ön plana çıkarıldığı görülür. Eserin en önemli unsuru temadır. Umut temasının işlendiği eserde yazar, yaşadığı acı günlerin geçtiğine sevinir. Asıl mutluluğu ise yaşlılık dönemini görece kadar yaşamasıdır. Bu sebeple okuyucuya her ne olursa olsun umudunu kaybetmemesi gerektiği mesajını verir.

Necati Tosuner, romanlarını hem bireysel hem toplumsal konulardan yola çıkarak oluşturur. İşlediği temalar okuyucuya yol gösterir niteliktedir. Dil ve anlatımda özgünlüğü yakaladığı görülür. Romanlar, dünya görüşünü ortaya koyduğu vasıta görevi taşır. Bunlar değerlendirildiğinde; Necati Tosuner'in, Türk Dili ve Edebiyatına kalemiyle katkı sağlayan değerli yazarlarımızdan olduğu görülür.

KAYNAKÇA

- AKTAŞ, Şerif, (2015), **Anlatma Esasına Bağlı Edebi Metinlerin Tahlili (Teori ve Uygulama)**, Kurgan Edebiyat, Ankara.
- ARSEVEN, Tülin, (2007), **Yazgiya Başkaldıran Yazar Necati Tosuner**, Salkımsöğüt Yayınları, Ankara.
- ALTINKAYNAK, Hikmet, (2007), **Türk Edebiyatında Yazarlar Ve Şairler Sözlüğü**, Can Yayınları, İstanbul.
- ENGİNÜN, İnci, (2001), **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı**, Dergâh Yayınları, Ankara.
- GÜMÜŞ, Semih, (2014), “Sarsıcı Olmak İçtenliğe Dayanmalı”, **Notos**, Sayı: 45, İstanbul, ss. 61-65
- HIZLAN, Doğan, (1996), **Kitaplar Kitabı**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- LEKESİZ, Ömer, (2001), **Yeni Türk Edebiyatında Öykü**, Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- MUTLUAY, Rauf, (1973), **50 Yıllık Türk Edebiyatı**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- NECATİGİL, Behçet, (1983), **Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü**, Varlık Yayınları, İstanbul.
- Tanzimat’tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi**, Cilt 2 K-Z 998
- TOSUNER, Necati, (2000), Öykü Soruşturması, **Hece**, Yıl: 4, Sayı:46/47, Ankara, ss. 368-369
- TOSUNER, Necati, (1975), Öykü Nedir, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, Sayı: 286, Ankara, ss. 368
- TOSUNER, Necati, (2012), **Özgürlük Masalı**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- TOSUNER, Necati, (2011), **Sancı.. Sancı...**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- TOSUNER, Necati, (2010), **Yalnızlıktan Devren Kiralık**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

TOSUNER, Necati, (2011), **Bana Sen Söyle**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

TOSUNER, Necati, (2010), **Kasırğanın Gözü**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

TOSUNER, Necati, (2013), **Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

TOSUNER, Necati, (2014), **Korkağın Türküsü**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

TOSUNER, Necati, (2016), **Çırpınışlar**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Elektronik Kaynaklar:

<http://www.edebiyatvesanatakademisi.com/cumhuriyet-donemi-romancilarimiz/necati-tosuner-hayati-ve-edebi-kisiligi-915.aspx>, (03.03.2018).

<http://www.turkedebiyati.org/yazarlar/necati-tosuner.html>, (16.04.2018).

<http://www.sabitfikir.com/soylesi/necati-tosuner-tanri-vasat-yazara-acisin>, (08.03.2018).

<http://www.futuristika.org/necati-tosuner-insan-kendi-yazdiklarina-acimayacak/>, (15.05.2018).

<http://www.pdfekitapoku.com/kitap/kambur-necati-tosuner>, (20.03.2018).

<http://www.turkbilig.com/pdf/200306-359.pdf>, (09.03.2018).

<http://www.gazetekadikoy.com.tr/pdf/66201414129843dosya11.pdf>, (14.05.2018).

http://www.worldshortstoryday.org/tr/data/selim_ileri.pdf, (01.03.2018).

https://aliyeyucel.blogspot.com.tr/2013_04_01_archive.html, (07.04.2018).

http://okumaninsonunayolculuk.com/pdf/okuyarak_okumak/kitap_okumak/2013_okumalarim.pdf, (17.04.2018).

<http://www.yitikulke.com/necati-tosuner-soylesisi/>, (18.02.2018).

DİZİN

A

Almanya, 1, 8, 14, 16, 17, 18, 19, 20,
21, 23, 26, 29, 33, 36, 43, 52, 55, 59,
63, 65, 74, 131
Anlatım, vii, viii, ix, x, 4, 26, 48, 67, 84,
97, 115, 127

Ç

Çocuk, vii, 11, 35, 36, 37, 38, 40, 47,
48, 56, 59, 61, 62, 63, 65, 111, 116

D

Dil, vii, viii, ix, x, 2, 4, 9, 10, 14, 26, 48,
67, 84, 97, 99, 115, 116, 127, 133,
134

Düşünce, 93, 102

E

Engelli, 60, 131
Erkek, 51, 53, 106

H

Hasta, 61

İ

İşçi, 16

K

Kadın, 33, 49, 123
Kambur, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 18, 19, 20,
21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 41,
129

M

Miras, 57

N

Necati Tosuner, v, vi, 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9,
10, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23,

24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 41,
42, 48, 51, 52, 55, 62, 67, 69, 71, 72,
73, 74, 75, 76, 80, 81, 84, 85, 87, 88,
89, 90, 93, 94, 96, 97, 100, 101, 102,
103, 105, 106, 108, 109, 110, 111,
112, 114, 115, 116, 117, 118, 119,
120, 122, 123, 124, 125, 126, 129,
131, 132, 133, 134

O

Olay, vii, viii, ix, x, 3, 4, 17, 18, 19, 22,
23, 35, 36, 37, 38, 43, 56, 57, 77, 82,
84, 91, 96, 107, 108, 113, 122

Ö

Öykü, 4, 7, 10, 71, 72, 81, 84, 88, 103,
134

R

Roman, v, 1, 10, 14, 18, 23, 49, 51, 72,
102, 116, 130

S

Sancı, 1, 5, 10, 11, 14, 17, 24, 25, 26,
28, 29, 30, 55, 131, 134

T

Türkiye, v, 1, 8, 9, 14, 16, 20, 27, 31,
41, 51, 53, 55, 57, 59, 72, 73, 74, 75,
76, 77, 79, 88, 89, 90, 92, 102, 103,
106, 108, 119, 131, 132, 134, 135

U

Umut, 29, 101, 108, 129, 133

V

Vaka, vii, viii, ix, 22, 43, 63, 82, 124

Y

Yalnızlık, 31, 38, 52, 79, 87, 92, 122,
131
Yaşlı, 71, 76, 81, 112

Z

Zaman, vii, viii, ix, x, 4, 22, 43, 45, 63,
64, 80, 82, 91, 94, 111, 112, 124
Zihniyet, vii, viii, ix, x, 3, 14, 31, 52,
73, 89, 103, 119

